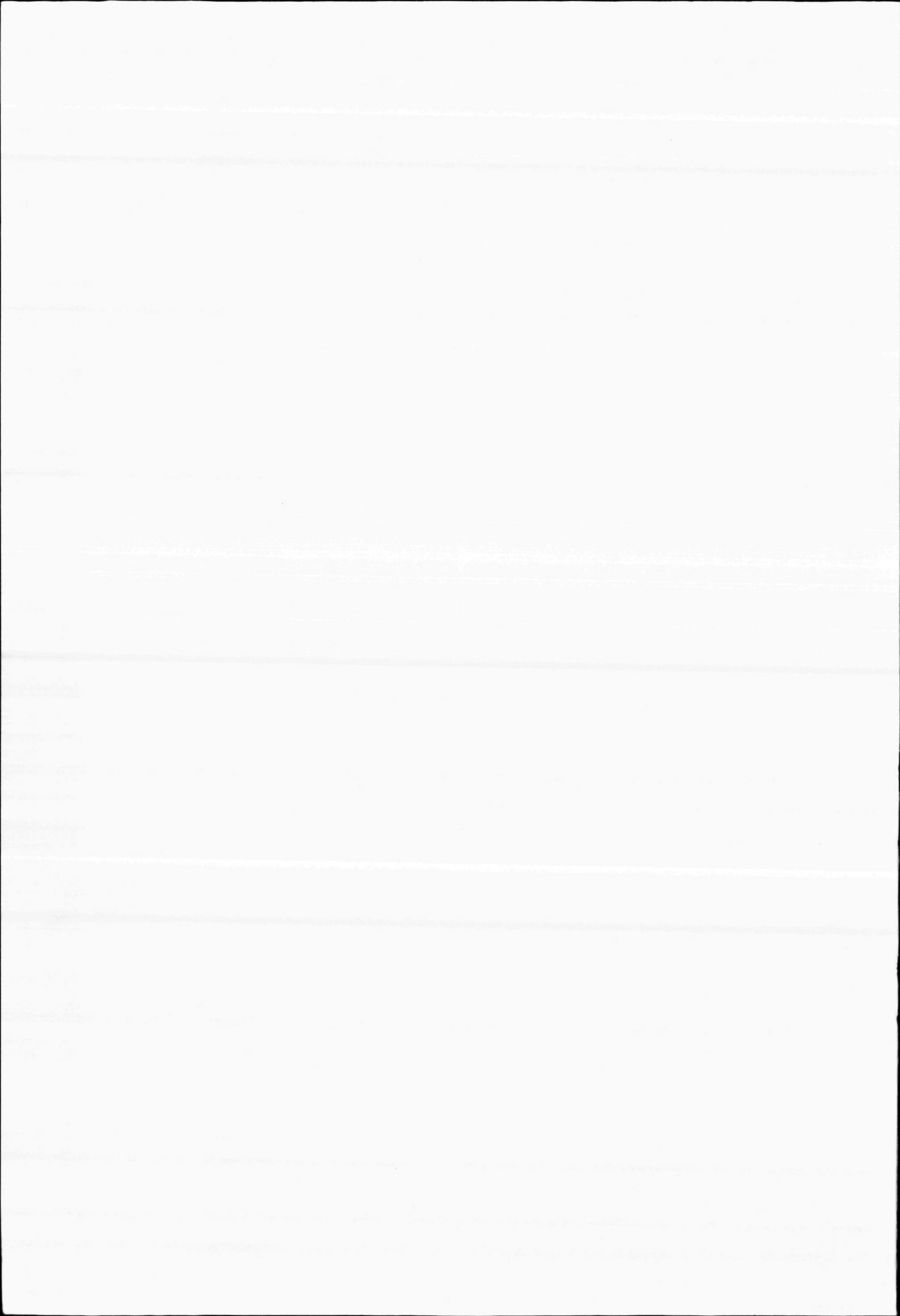

Jaarboek 1985

uitgave:
HEEMKRING TER CUERE

Sekr.: Sluisvlietlaan 100
8401 Bredene
Tel. (059)32.31.40

Jaarboek

1985

Heemkring v.z.w.

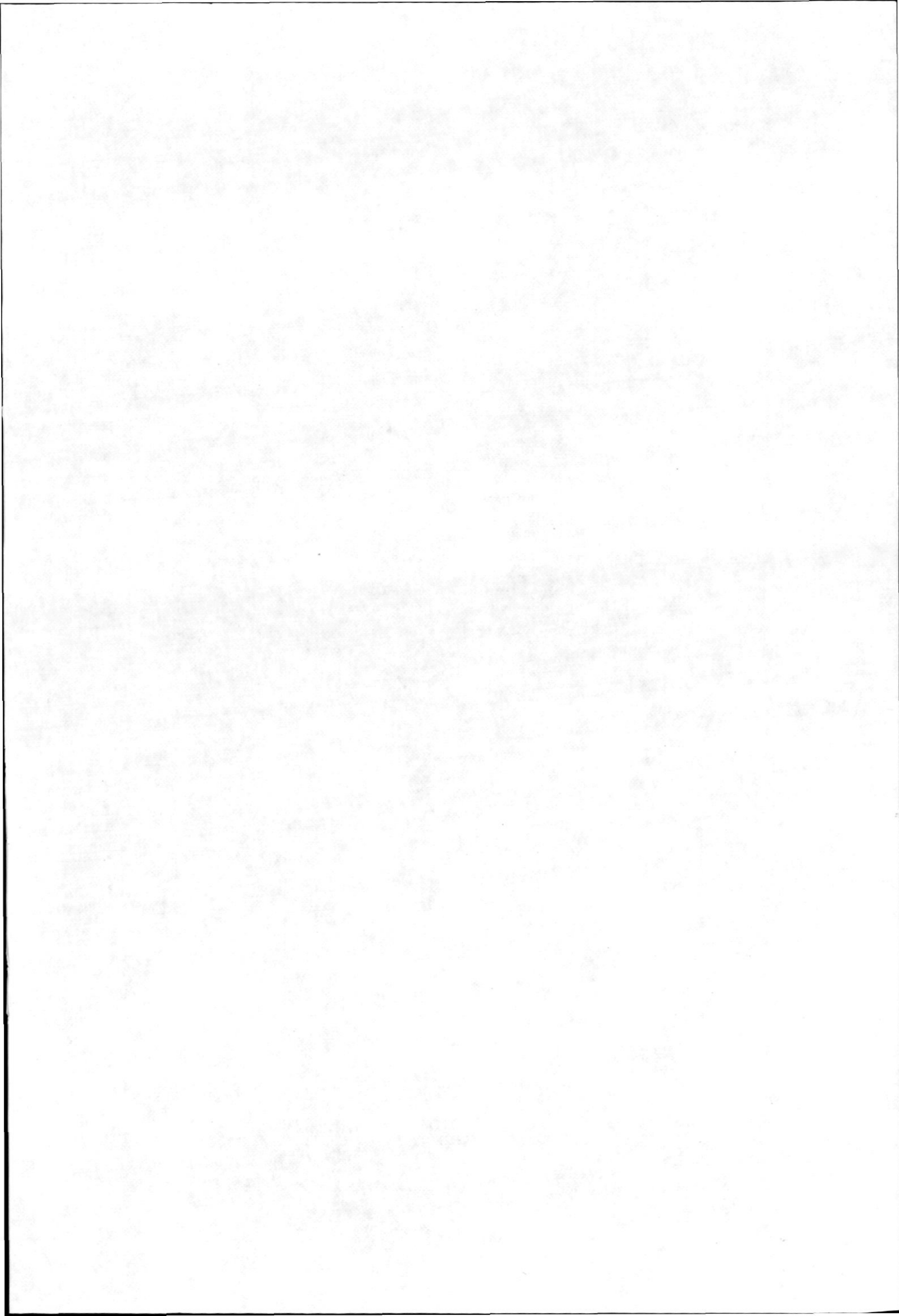
sekr. Sluisvlietlaan 100, 8401 Bredene
tel. (059) 32 31 40

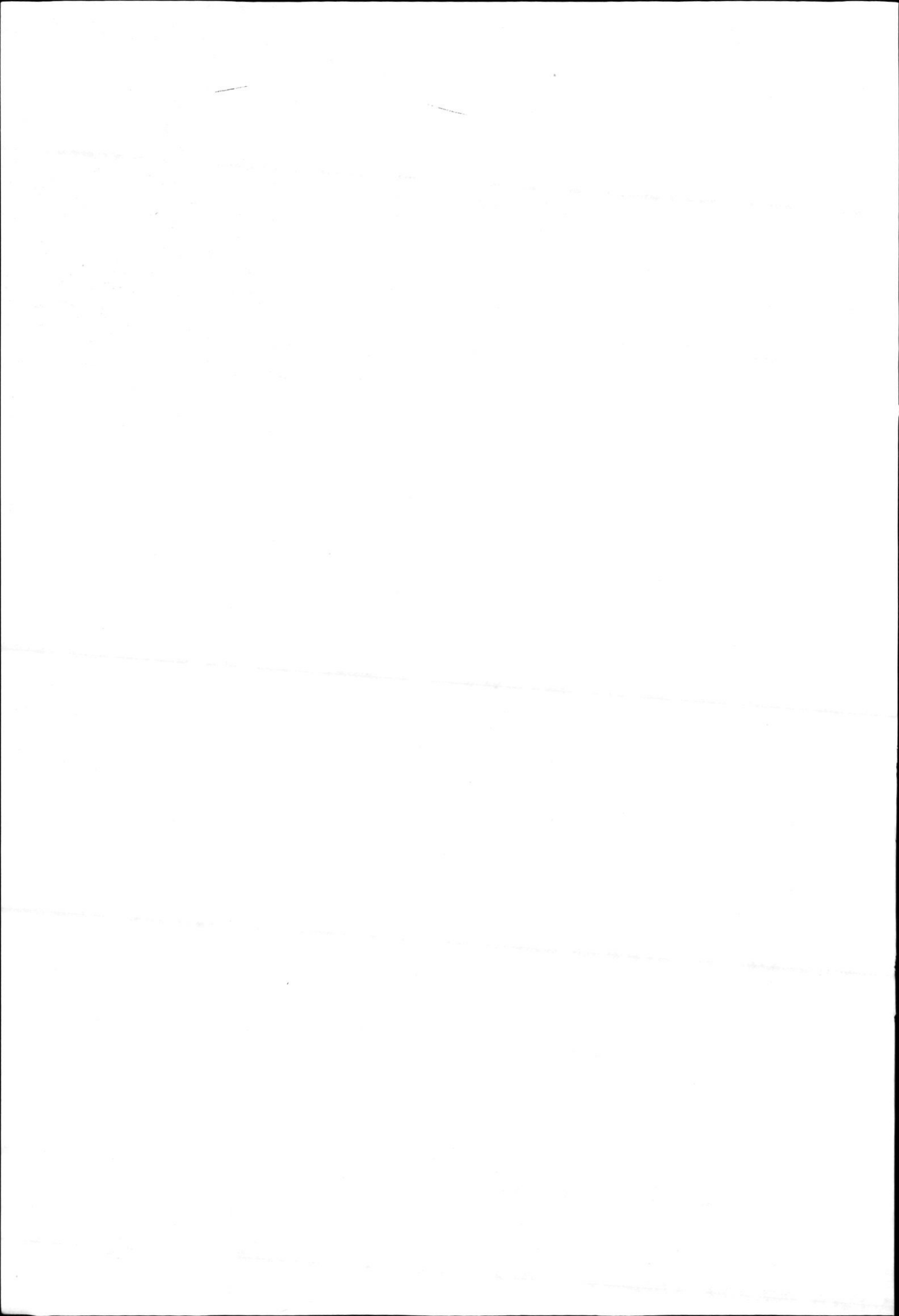
I N H O U D S T A F E L .

- 3 - 17 : Zegher Janszone door Richard Verbanck.
18 - 69 : Oostende 1944-45, Britse oorlogshaven door Ferd.Gevaert.
71 - 79 : Rond de EBES-centrale te Slijkens-Bredene door Jos. Coenye.
80 - 102 : Van "Patronage" tot "Cappelrie" door Frans Vanleenhove.
103 - 104 : Werking gedurende het jaar 1985.
105 : Beheerradd 1985.
106 - 112 : Ledenlijst.

Alle artikels worden gepubliceerd onder de verantwoordelijkheid van de auteurs.

Zegher Janszone

door Richard Verbanck

Als inleiding een kleine persoonlijke anekdote :

In het jaar 1949 was ik te Parijs en nam deel aan een geleid bezoek aan het kasteel van Versailles. De Franse gids bracht ons natuurlijk in de " Salle des Victoires ", een ruime zaal waar een aantal grote schilderijen hingen die de militaire overwinningen van Frankrijk moesten verheerlijken. Bla-bla vol vleierij en kruiperigheid voor koningen en keizer die afketsten op mijn kuiras van onverschilligheid. Tot dat, ja tot dat ik de datum zag : " 1328 - Bataille de Cassel ". Ik kreeg meteen een rode kop. Chauvinistische bastaards ! zei ik half-luid. Wat er op het schilderij afgebeeld stond weet ik niet meer, maar om het even. De Franse koning Filips VI zal wel centraal gestaan hebben tussen de lijken van de afgeslachte Vlamingen, militiestrijders bij een volksleger dat geen kans had tegen een overmacht van Fransen.

Ik draaide me om naar de gids en vroeg eerder bitsig : Oh se trouve la " Salle des Défaites " ? De man keek me verbijsterd aan en gaapte lijk een snoek. Ja, voegde ik er aan toe, waar kan men de schilderijen zien over de veldslagen van Kortrijk, Azincourt, Pavia, Waterloo en de oorlog van 1870 ? Frankrijk heeft toch ook veldslagen verloren. Het was aan de beurt van de gids om een rode kop te krijgen . Hij keerde mij verachtelijk de rug toe.

Terug in Parijs weigerde hij het drinkgeld dat ik hem toereikte. 't Was in ieder geval dat gewonnen !

Tot daar. De geschiedenis rond de slag van Cassel (deze van 1328, want er zijn nog andere geweest) werd reeds in ruime mate geschreven. Ik wil hier slechts een der hoofdpersonen uit deze woelige periode belichten. Dit laatste woord is wellicht overdreven want zo heel veel weet men niet over ZEGHER JANSZONE, MAAR IK HOOP TE KUNNEN AANTONEN DAT HIJ EEN INWONER VAN BREDENE WAS.

Zijn volk, het kustvolk, had wel een bijzondere aard. Binnen de Vlaamse landsgrenzen waren zij afstammelingen van Saksische en Friesche inwijkelingen waarbij het sterke Friesche element domineerde. Zij waren hier gekomen als vrije mannen en hadden de jonge duinenstrook bevolkt, alsook de landerijen langs stroommondingen en inhammen. Het waren " Vrijmannen of Kaerlen " en wensten dit ook te blijven, wie ook de hun opgedrongen landsheer was. Ze werden uitgedaagd door graaf Karel de Goede die hen tot horigen wilde verklaren, en dit kostte hem het leven. Steeds hebben zij onderscheid gemaakt tussen VOLK en STAAT. Het VOLK, dat waren zijzelf, de STAAT, dit waren de machthebbers die uit de lucht kwamen gevallen als gevolg van erfrecht, politieke huwelijken, verkoop of ruil van grondgebied, verovering en het afsluiten van verdragen die afgesloten werden zonder medezeggenschap van het VOLK.

Die Conynck van Vlaendren.

Die coninck quam voor Casselle met sinē volcke/ en die vā vlaēdie quamē daer pegens. Daer was eenē grote wijch / en butē maten seere gheuochte / en die coninc hadde die victorie / en daer bleuen bet dan .xiiij. vlaminghē doot indē wijch voor Casselle / en Casselle was berooft en verbarnt. Doe quamē die vā Fpre en die van Ghendt / en vā Brugge / en vandē anderē stedē / en gauen hē ouere den coninck vā Branckerijck / en den graue Lodewijck. Desen wijch was up sinte Serthelmeeus dach. Anno .xiiij. en .xxviij. Die coninck vā Branckerijck sach die goetwillicheit vā die vā Brugge / en die vā Fpre / en vandē vpen hi vergast hē lieden dat sy veghē den graue Lodewijck melstaen haddē / en hi nam se inghenaden / maer hy wilde gheuanghē hebbē die upperste voorstelders vander meuterpe. Daer warē ghecreghen Iamlin boonin capiteyn vanden vpen / Jan van duwzele / die hē hier ontfanghere vandē prince / en Gooftin van houdeghem / die capiteyn en Casteleyn was vā Depusen ende noch veel andere / die welcke warē al leuēde up raden ghestelt / maer Segher Jans

sone ontuloot in Zeelant. Maer ontrent lichtnisse daer naer / so quā hi in Vlaendren / wel met .iiij. stercke vrome ghesellē in oostende en in breedene / en dede dat volck sweeren met hem / en die in hē niet consenteren en wilden / men slouchse doot. En hi quā daer naer Toudenburch. Dit verhoerende die baliu vā Brugge / hi quā te houdenburch / en voor sinte Meruouts clooster daer was hy gheuanghē / en te Brugge gheleet. Daer was segher Jans sone mit sinen sone / en met .xx. van sine principaek medepleghers / met gloepende piers ghestreke / en ghesleppt totter galghe / en daer was elc vā hē liede dpe aermen en beenen ghebroken met wielen vā waghene / en onthooft. En dpe lichamen waren onder die ocelen ghebondē / en also aen die galghe ghehanghē / en dpe hoofdē warē ghesteken up hoghe schachten up die galghe / maer Segher Jans sone / en syn sone waren ghestelt elc up een radt. En hier mede cesseirde dpe comocie ende beroerte vāder meuterpe vandē comune veghens die heren / die welcke meuterpe ghedueret hadde wel .vi. iaren lanc. Item int iaer .xiiij. en .xxix. ontrent sinte Sauens dach / so quam

Voor de " vrijmannen " uit het kustgebied gold de regel : De koning is er voor het Volk, het Volk is er niet voor de koning. Bij het toepassen van deze regel bleven ze steeds konsekwent.

Ik leg daar in het bijzonder de nadruk op omdat in de laatste tijd enkele nestbevuilers, die menen dat zij opeens het Licht hebben gezien en het geheel alleen hebben gevonden, de stelling verkondigen dat eigenlijk de Leliaerts de " goeie " waren omdat zij de rechtmatige vorst steunden en de andere Vlamingen maar een stelletje rebellen en incivieken. Wat deze bedpissers eigenlijk bezielt weet ik niet. Volgens een eenzijdig opgesteld boekje kunnen ze misschien gelijk hebben, een wetboekje dat door de machtgrijpers werd opgesteld. Vergeten ze na te gaan hoe deze macht verkregen werd ? Vergeten ze het huichelachtig kompromis tussen paus en koning dat deze laatste onaantastbaar maakte ?

Juist omwille van dit kompromis werden de rebellen van 1328 steeds in een slecht daglicht gesteld. Men schrijft over de wreedheden door hen begaan, over de woeste anarchist Jakob Peyt en de niet zo zachtzinnige Zegher Janszone. Best ware het te beseffen in welke tijd ze leefden, en ook dat het mensdom sedertdien op dit punt niet is vooruitgegaan.

Waren de koningen uit die tijd zo zachtzinnig ? Wanneer men leest hoe ze hun tegenstanders van kant maakten, of lieten van kant maken, dan weet men dadelijk bescheid. Sommige van deze tegenstanders werden urenlang gemarteld vooraleer hun toegelaten was de geest te geven: eerst werden met gloeiende tangen stukken vlees afgehaald, dan werd hun tong uitgerukt, de oren afgesneden, de neus volgde en dan was het de beurt aan de ogen die werden uitgestoken. Om het feest op te vrolijken werd het slachtoffer vervolgens ontmand. Wanneer het einde naderde hakte men inderhaast nog handen en voeten af en om te sluiten werd hart en ingewanden er uit gehaald. En dit spelletje werd gespeeld tot jolijt van een belangstellend publiek.

Dit is gebeurd, brave mensen. Men werpe dus geen steen naar de volksmens die ten einde raad, strijdend voor zijn recht, van de tegenpartij evenmin genade te verwachten had.

Genade hebben ze niet gekregen, zoals we zullen zien.

Om ieder in staat te stellen de zin van mijn stelling te begrijpen moet ik even teruggaan naar de gebeurtenissen die de slag bij Cassel voorafgingen.

Einde 1323 stak de graaf van Vlaanderen, Lodewijk van Nevers, diep in de schulden. Hij vertrok naar Frankrijk en liet de graaf d'Aspremont achter als bestuurder van het graafschap. Hij had zijn gehele hofhouding naar huis gezonden en het gerucht liep dat hij de bedoeling had om Vlaanderen te ruilen tegen het graafschap Poitiers, in Frankrijk. Daarbij kwam nog dat hij strenge maatregelen getroffen had om zonder verwijl over te gaan tot het innen van giften - lees belastingen - welke de steden en kasselrijen hem vrijelijk hadden beloofd.

De lasten welke opgelegd werden liepen echter hoger op dan hetgeen afgesproken was, de schattingen gebeurden willekeurig zodat overal onlusten uitbraken in het Brugse Vrije, waartoe ook Bredene behoorde. Deze verspreidden zich over het gehele kustland, van Aardenburg tot het westelijke Broekburg (nu Bourbourg in Frankrijk) .

De graaf bevond zich in een netelige toestand en zag zich verplicht de geruchten over een eventuele ruil schriftelijk tegen te spreken. Hij kwam ijlings naar Vlaanderen terug om de zaak bij te leggen. Het werd een kwestie van " vergeven en vergeten " : graaf Lodewijk ontving 66.000 pond hulpgeld, maar alles wat tijdens de oproer misdreven werd - vernielingen en gevangenzetting - werd met de spons uitgeveegd.

Lang duurde de kalme periode niet. De lichtzinnige graaf, voor wie Vlaanderen weinig betekende gezien zijn Franse afkomst ("*le pays de Flandres ait pau valu et vaille* "), was weer vertrokken naar Nevers. Het wantrouwen tegen hem en ten opzichte van Frankrijk won de bovenhand, temeer daar het volk zag hoe de kasteelheren zich versterkten tegen verdere onlusten. Tot dan toe bestonden geen echte burchten in de kuststreek, alleen maar versterkte en omwalde kasteelhoeven. Overal ontstonden verzetsgroepen die in het kustland onbewoonde, en later ook bewoonde herenwoningen gingen platbranden.

ZEGHER JANSZONE WAS EEN VAN DE LEIDERS BINNEN HET BRUGSE VRIJE. HIJ WAS " HOOFTMAN " VAN DE VOLKSMILITIE VAN HET NOORDVRIJE. HIJ HAD ALDAAR - EN DIT BETEKENT METEEN : IN ONZE STREEK - VEEL AANHANGERS. HOOFDMAN IN DE WESTHOEK WAS DE BETER BEKENDE NIKOLAAS ZANNEKIN.

Als tegenzet versterkten de edelen zich binnen Aardenburg. Te Gistel, steeds zonder vestingen, werd een schans of aarden wal opgeworpen ten einde Brugge af te snijden van het Westland (Veurne-Ambacht en de meer westelijke ambachten). De ridders oefenden vandaar een terreur uit onder het kleine volk. Alles werd platgebrand en de bewoners werden zonder medelij uitgemoord :

" Si souden die Kaerlen hangen ! "

De graaf beveelt al degenen uit het Vrije die Zannekin zouden genegen zijn te straffen, lasten op te leggen, hun woningen met de grond gelijk te maken en hun landerijen, waar mogelijk, onder water te zetten.

Volgens de " EXCELLENTE CRONICKE " is de leider te Gistel Jacob van den Berghe " een goet ende vroom ruddere dijewelcke doe alte wel ghemint was in Vlaendren / ende hi stont altyt wel metten Prinche / biwylen bedecktelic / en bi wylen openbaerlic ".
Flegmatiek volgt dan: " Ende men hilt Ardenburg oost / ende Ghistele west yeghen dat commuyn / ende men vinc altemet eenege van de commune / ende men leyde in vangenessen ende men hincse ende onthoofdese alincxkens een ".

Zonder twijfel heeft ook Bredene te lijden gehad door deze straf- tochten.

Bloed roept om bloed. De Vlaamse volksgroepen verenigen zich tot een openlijke strijd. De hoofdmannen krijgen hun bevelen en twee korpsen worden opgericht : het ene om Aardenburg aan te vallen, het andere om het riddernest te Gistel te vernietigen om alzo de verbroken verbinding met de Westhoek te herstellen, de streek van Zannekin.

Deze laatste groep stond onder leiding van Zegher Janszone. Nu zien we een staaltje opportunisme dat we later zullen terugvinden in de geestesgesteldheid van het volk van Bredene, wanneer na de slag bij Cassel, dezelfde Janszone aldaar verschijnt om aanhangers te winnen.

Wanneer de ridders te Gistel vernemen dat de vijand op komst is trekken ze hem tegemoet. Ze zijn ondersteund door het volk van Westkerke, dorp vlakbij Gistel. Soms kiest de kleine man de veiligste partij of de sterkste van het ogenblik zoals hier, daar dan wordt er op eens aan gedacht dat in het blote de volksmilitie van het Vrije wel

eens de meeste kansen zou kunnen hebben. De Westkerkenars veranderen van kamp en keren zich eveneens tegen het riddergarnizoen dat wordt uiteengeslagen. Gistel wordt de volgende dag bezet en de tocht gaat verder over Nieuwpoort naar Duinkerke.

Het kustland is weer vrij en in handen van het volk, ook bestuurlijk. Wat nadien volgt is voor ons van minder belang. Er komen : de Vrede van Arke, het opleggen van zware boeten aan de opstandelingen met als gevolg nieuwe onlusten en uiteindelijk de slag bij Cassel.

Cassel werd een ramp, wellicht door de voortvarendheid van Zannekin die de komst van de Bruggelingen niet afwachtte, de kaart van de verrassing uitspeelde en zelf tot de aanval overging. Het hulpleger, dat te laat kwam, keerde terug naar de eigen stad om aldaar het verzet te organiseren, maar hun korte afwezigheid werd de stedelingen fataal. Brugge was in handen van de Leliaerts. Het is van belang dit te weten omdat het zijn invloed heeft op de latere gebeurtenissen.

Was de verloren slag rampzalig door het hoog aantal doden, dan was ook de repressie ontzettend. Over de gesneuvelden schrijft een Franse kronieker :

Zal ik u zeggen hoe de Vlamingen werden verslagen, het was bij duizenden, en hun hoofdman werd gedood. Niemand van de adellijken wist wat er bij de andere gebeurde vooraleer in de ochtend alles voorbij was. En van de vijftienduizend Vlamingen die daar gebleven zijn is er geen enkele die achteruit geweken is, en zonder hun plaats te verlaten werden ze gedood tot ze drie hoog op elkaar lagen. Dit gebeurde op 23 oogst, dag van Sint Bartholomeus.

Zegher Janszone was een van de weinige aanvoerders die konden ontsnappen. Hij week uit naar Zeeland.

Voor onze streek vinden we bij kronieker OUDEGHERST de opgelegde boeten terug. Voor Oostende : 100 pond per jaar en 200 pond ineens. Voor het Vrije : een eeuwigdurende rente van 3.000 pond en nog 40.000 pond ineens te betalen. Bij het nagaan van de boeten kunnen we vaststellen dat Oostende niet erg belangrijk was, bij voorbeeld ten opzichte van Damme. (1.000 pond 's jaars en 3000 pond ineens).

Kervyn de Lettenhove schrijft in zijn " Histoire de Flandre " :
"Le silence de l'oppression s'était étendu sur toute la Flandre ".

Maar dit was niet alles. Alle onroerende goederen van de opstandelingen werden in beslag genomen. De nauwkeurige lijsten die hierbij opgemaakt werden bestaan nog en hierdoor kennen wij de namen van de opstandelingen die enig goed bezaten, wat hun onroerende bezittingen waren en waar hun woning en landerijen waren gelegen. Daar komen we verder op terug.

Loodzwaar was dus de verdrukking. En dan verschijnt opeens Zegher Janszone op het strand van Bredene en Oostende met 2 tot 300 gezellen die met hem overgekomen zijn uit Zeeland. Het is een wanhopige poging. Was hij slecht ingelicht over de werkelijke toestand in Vlaanderen? Waande hij de strijdvaardigheid van die van Brugge en het Vrije onaangetast? Bij zijn tocht over zee rekende hij op een bliksemactie en hij verwachtte wellicht een grote aanhang te verwerven in de streek waar hij zo goed gekend was en jarenlang hoofdman was geweest.

Bijna met zekerheid kunnen we zeggen dat hij oostelijk van Oostende, bij de Oost-Keignaertweg, is geland aan boord van enkele platbodems. Deze weg, reeds vermeld in 1274, vormde de grens tussen Bredene en Oostende en leidde naar Brugge, over Zandvoorde, Oudenburg, Ettelgem.

Hij kon natuurlijk ook gekozen hebben voor de schapenweg, op de dijk van de Blankenbergse Watering, om Oudenburg te bereiken. Ik acht dit onwaarschijnlijk want ware hij meer oostelijk geland, dan zou de " Excellente Cronike " de naam van Oostende niet vermeld hebben.

Het kan natuurlijk ook dat bij zijn aankomst, Zegher Janszone zijn troep in twee heeft gesplitst. Eén deel volgde dan de Keignaertweg, het andere trok rechtstreeks naar Bredene-Dorp, steeds met het doel voor ogen aldaar aanhangers te winnen om dan over de schapeweg Oudenburg te bereiken.

Hoe werd Janszone op de kust ontvangen. De enen menen geestdriftig, maar hier is het ogenblik gekomen om de " Excellente Cronike " aan het woord te laten. Hier wordt het sappig en onomwonden verteld :

*Maer ontrent lichtmisse daer naer/ so qua(m) hi in Vlaenderen/
wel met III hondert stercke vrome gheselle(n) in oostende en(ne) in
breedene/ en(ne) dede dat volck sweeren met hem: en(ne) die in he(m)
niet consenteren en wilden/ men slouchse doot.*

Dit zal wel de juiste versie zijn want een eendrachtig Vlaanderen is er nooit geweest. Ons noodlot, tot heden ten dage, is dat ons volk steeds onder het bewind heeft gestaan van vreemde vorsten, zoals hoger aangetoond. De graaf, de edelen met hier en daar een sporadische uitzondering en de Leliaerts vormden steeds een hechte bende. Ook de geestelijkheid stond traditiegetrouw aan de zijde van de machthebbers. En hoe gemakkelijk is het niet steeds de zijde te zoeken van de overwinnaars. Anderzijds was Zegher Janszone een kind van zijn tijd, zeker geen lammetje, en voor hem, in de toestand waarin hij zich bevond, bestonden geen alternatieven. Zijn groep groeide zeker aan maar er kwam verandering toen de baljuw van Brugge hem met een grote afdeling ruitery tegemoet kwam. Voor wat Brugge betreft had Janszone zich misrekend. Ontstond er paniek of heeft de leider zelf zijn troep ontbonden om deze in veiligheid te brengen. Ieder voor zich ? Dit kan niet uitgemaakt worden.

Aan de brug over de Ieperleet, bij de abdij van Oudenburg, was het een klein groepje getrouwen dat vocht voor de eer. Slechts een twintigtal strijders werden met hun hoofdman gevangen genomen. Allen werden te Brugge op wrede wijze ter dood gebracht zoals te lezen staat in de " Excellente Cronike " :

*En(ne) hi qua(m) daer naer Toudenburch. Dit verhorende die baliu
va(n) Brugge/ hi qua(m) te houdenburch/ en(ne) voor sinte Aernouts
cloostre daer was hy ghevanghe(n)/ en(ne) te Brugge gheleet. Daer was
zegher Jans sone met sinen sone/ en(ne) met XX van sine principaele
medepleghers met gloeyende yzers ghestreke(n)/ en(ne) ghesleypt totter
galghe/ en(ne) daer was elc va(n) he(m) liede(n) dye aermen en(ne) be-
nen ghebroken met wielen va(n) waghnen/ en(ne) onthooft. En(ne) dye
lichamen waren onder die ocxelen ghebonde(n)/ en(ne) also aen die
galghe ghehanghe(n)/ en(ne) dye hoofden ware(n) ghesteken up hoghe
schachten up die galghe/ maer Segher Jans sone/ en(ne) sijn sone wa-
ren ghestelt elc up een radt. En(ne) hier mede cesseirde dye co(m)mocie
ende beroerte va(n) der meuterie vande(n) co(m)mune yeghens die heren/
die welcke meuterie gheduert hadde wel VI iaren lanc.*

Deze strafmaatregelen werden zeker ook gelezen door Jacobus Bowens die ze vermeldt in zijn "Beschrijving van de Zeestad Oostende", maar deze laatste die oud-schepen was, raadsheer van de prins de la Tour & Tassis, en op dit ogenblik postmeester te Oostende, kiest zoals gewoonlijk partij voor de adel en tegen het "gemeen". In ons geval spreekt hij over de koning van Frankrijk als een "medogenden vader" die voorbeeld gaf van zijn "regtveerdige strengheid".

Zo ziet men maar.

Nu komt het ogenblik om onze kaarten op tafel te werpen om aan te tonen dat Zegher Janszone een inwoner van Bredene was. In de eerste plaats : waarom is hij juist d  ar geland ?

Het meest logische ware geweest dat hij een strand uitzocht dat het dichtst bij Brugge lag gezien hij toch in de zekerheid verkeerde dat hij in deze stad een machtige aanhang zou vinden. Waarom een lange omweg maken wanneer ook het strand tussen Blankenberge en Heist voor hem open lag? Moesten we niet beter weten, dan zouden we zeggen dat hier iets niet klopt.

Maar we weten iets meer omdat we belangrijke gegevens aangetroffen hebben in een bijdrage van Dr. J.A. Mertens in het "Bulletin de la Commission royale d'Histoire" : "Les confiscations dans la Ch  tellenie du Franc de Bruges après la bataille de Cassel". De auteur bespreekt hier een lijst van inbeslagnemingen binnen de Kastelelij van het Brugse Vrije, na de slag bij Cassel. De in beslag genomen onroerende goederen worden geklasseerd per parochie en per vier-schaar, en zo vinden we voor de BEWONERS VAN BREDENE drie gevallen :

En Bredeney

Sohiers, f. Jehan, 17 mesures et 2 lines de fief que on tient de le demisel de Rougebrughe et 4 mesures et 50 verghes de terre et doivent par an les 4 mesures environ 10 s. 6 d.

Clais Russaut, 1 grange et 9 1/2 mesures de terre

Rikewart Danin, 1 manoir ensamble avoec son fillastre et 1 mesure et 50 verghes de terre.

We wijden natuurlijk de meeste aandacht aan het geval van SOHIERS, filius JEHAN, want dit is onze ZEGHER JANSZONE, wiens naam hier werd verfranst. Hij had alhier grond in leen dat eigendom was van het vrouwenklooster van Roesbrugge - een redelijke partij zelfs - en nergens vinden we zijn naam terug bij andere confiscaties. Daarenven was hij eigenaar van een kleiner stuk grond dat nu aan iemand anders zou verpacht worden, ten gunste van de graaf, aan 10 schellingen en 6 stuivers per jaar.

Dit alles laat veronderstellen dat Z.J. te Bredene woonachtig was en in normale omstandigheden als vrije boer. Zoals ik hoger schreef is over zijn persoon weinig geweten. De historicus Henri PIRENNE, die hem voor zijn rekening neemt in het "Biographie Nationale" schrijft dat niets bekend is over zijn familie of zijn loop-

baan tot het ogenblik waarop hij in 1324 op het voorplan trad als een van de opstandige leiders die opkwamen voor de boerenstand in het Brugse Vrije. Pirenne, die elders over de confiscaties heeft geschreven blijkt de hierboven vermelde lijst die door Dr. Mertens werd gepubliceerd, niet gekend te hebben alhoewel hij de mening heeft uitgedrukt dat in de archieven nog andere bronnen moeten bestaan.

Dat Zegher Janszone voorkomt op de lijst van de confiscaties is vanzelfsprekend in het geval dat hij persoonlijke bezittingen had. Voor mij is het niet zo verwonderlijk dat hij slechts éénmaal vermeld wordt en wel te BREDENE. Dat hij als hoofdman van het Noord-Vrije woonachtig was in het West-Vrije kan wél verwondering baren. Deze dualiteit wordt echter begrijpelijk wanneer men de toenmalige administratieve toestand van Bredene bekijkt, als gevolg van de grote uitgestrektheid van de parochie.

Het grondgebied werd verdeeld in twee grote delen door de lange dijk van de Watering van Blankenberge. Ten oosten van de dijk lag het Vincx-ambacht dat deel uitmaakte van deze watering. Westelijk van de dijk lag het 'sheer Woutermans-ambacht. Het eerste deel was gekend als "Bredenehouck", en daar vond men ook de parochiekerk, het tweede deel als "Bredene 'sheer Woutermans". Dit bracht met zich mee dat er soms, zoniet altijd, te Bredene twee hoofdmannen waren die ieder een deel onder hun bevoegdheid hadden. Het kan, maar dit weten we natuurlijk niet met zekerheid, dat Zegher Janszone woonde binnen Bredenehouck, in een watering die geografisch gezien lag binnen het Noord-Vrije (net als Klemskerke).

Zegher Janszone was, als men het zo noemen mag, een grensgeval en kan gewoond hebben in wat we nu de Zuid-Oostwijk noemen, en waar vroeger meer bebouwing is geweest. Om hem tot "hoofdtman" voor het Noord-Vrije te benoemen zullen de Brugse leiders, onder Willem de Deken, niet zo nauw gekeken hebben. De nodige kwaliteiten zullen wel de doorslag gegeven hebben. Een Latijnse kroniek, opgesteld door een tijdgenoot, noemt Janszone "principalior capitaneus", hetgeen duidt op zijn leidende positie.

Vermelden we nog ter inlichting, omdat we hem zoeven vernoemden, dat Willem de Deken, na de slag bij Cassel, te Parijs werd ont-
hoofd.

Er waren in Bredene echter nog meer in beslag genomen eigendommen, maar dan ten nadele van personen die in andere parochies woonachtig waren. Zo vinden we nog twee citaties :

En Rumbeke

.....
Item, 1 maison gisant en Bredeney atout 30 mesures de terre le quart d'une mesure mains. Et le tient en cense dudit Gille Jehans Calle et si enfant pour 23 gros le mesure.

Encore en Ychtenghiem et en Coukelare

.....
Item, gisans en Bredeney 1 manoir er 23 mesures de terre ensamble avoec sen frere et se suer. Donnē a cense, par le conseil Henri VI pains

3 ans de tierce part Ernoul de 23 mesures de terre a Bauduin le Goes a oes Hanekin et Criele frere et suer ledit Ernoul pour 9 s. de gros tournois par an a paiier frankement as dis termes.

We zagen daareven de naam Russaut. Dit kan wellicht een vertaling zijn van een Vlaamse naam. Bedoeld is waarschijnlijk de hedendaagse naam "Rousseau". We hebben er het raden na hoe de werkelijke naam luidde.

Was Zegher Janszone een "grote" boer? In het Noord-Vrije vond men meest uitbatingen tot 12 gemeten. Deze van Z.J. besloeg 21 gemeten. In het West-Vrije behoorde hij tot de tweede hoogste categorie, deze van 21 tot 30 gemeten. Daar waren zes medestrijders in zijn geval. Elf hadden een uitbating van meer dan 30 gemet. 54 boeren, op de lijst van het West-Vrije hadden minder dan 21 gemet.

Men kan Zegher Janszone dus beschouwen als uitbater van een aanzienlijk bedrijf.

Een karakterschets maken van Zegher Janszone is onmogelijk tenzij we ons steunen op kronieken die lang na zijn dood werden geschreven door mensen die, op dit punt, even onwetend waren. Maar in hun ogen was hij alleen maar een opstandeling, bijgevolg een booswicht die het feodalisme bestreed en de graaf tegen de schenen schopte. Vroeger heb ik nog geschreven dat kroniekschrijvers een stelletje aarslikkers vormden die de machthebbers noodgedwongen onderdanig waren.

De "Excellente Cronike", gedrukt in 1531, is gematigd van toon. Deze kroniek en nog andere werden tijdens de tweede helft van de 16-e eeuw afgeschreven en bewerkt door de Bruggeling Nicolaes Despars. Deze bekleedde in zijn stad hoge ambten zodat we meteen weten welke wind door zijn "Kroniek van Vlaenderen" waait. Over Zegher Janszone is hij niet te spreken. Zo noemt hij de twee "capiteynen" Lambrecht Bovyn en Zegher Janszone "waerachtige dienaers ende ghewillighe slaven van den viant van der Helle, Godt bescherme ons alle!"

Nog meer: *Zegher Jansseune wiens name nu ghenouch duer zynder boosheit bekend es.*

Bovyn en Janszone zijn in zijn ogen ook: *onverhoorighe en verdrayde hersebeckenen*."

(herrebekken of hersebekken: krakelen, twisten, kijden.
hersenpikken of hersenpekken: kwellen, plagen, lastig zijn)

Despars vernoemt ook de naam van de baljuw van Brugge die Janszone heeft gevangen genomen. Dit was Stafin Lauwaert. Hij vergeet echter Bredene te vermelden alhoewel hij zich duidelijk steunt op de "Excellente Cronike", maar het is met merkbaar genoeg dat hij de marteldood van Janszone beschrijft.

Het zijn niet de "Lauwaerts" maar de "Klauwaerts" die wij gedenken.

Merkwaardig is hetgene wat Theun de Vries over de opstand van 1323-28 schrijft in zijn boek "Kettters" en in het bijzonder over de metgezel van Janszone, nl. Jacob Peyt. Vooraf een waarschuwing: de Vries is geen neutrale schrijver en ook het feit dat hij de slag bij Cassel laat plaats hebben bij Atrecht (!) pleit niet in zijn voordeel. Niettemin is zijn kijk op de gebeurtenissen merkwaardig. Ik wil u de volledige tekst niet onthouden:

.....

De Vlaamse boeren en stedelingen vochten onder de aanvoering van de boer Nikolaas Zannekin en de Brugse handwerker Jacob Peyt, die beiden verbeterde bestrijders van de feodaliteit waren, terwijl Peyt ten overvloede ketterse opvattingen koesterde. Dit laatste hoeft niet te verbazen als wij weten dat er zich in Vlaanderen een vrij groot aantal uitgeweken Waldenzen bevond. Zij hebben, in feite tegen hun vredesbeginsel, deelgenomen aan de strijd van Zannekin, Peyt en de hunden, meegesleurd door hun sympathie- en voor de armen en de tegenstanders van de Kerk. Het ligt voor de hand dat zij hierbij ketterinvloeden hebben uitgeoefend.

De voorvechters van een Vlaamse " volksrepubliek " vonden paus, de Franse koning en de Vlaamse adel alsmede de stad Gent tegen zich; de paus wist hen niet beter te bestrijden dan door de grote ban (het " interdict ") over de rebelse gebieden en massa's uit te spreken, waar bovendien nog een handelsverbod met Vlaanderen bijkwam. Jacob Peyt eiste duidelijke taal en een besliste partijkeuze, voor of tegen het volk; hij verweet de Vlaamse stadspatriciërs een kruiperige houding jegens wereldlijke en kerkelijke machthebbers : tegelijk leerde hij de zijnen verachting voor het interdict, de priesterstand en de genademiddelen; alleen Jezus, de vervolgde en gekruisigde, kon de geestelijke leider zijn van het volk. Peyt kwam om door sluipmoord, lange tijd door de plebejers als een volksheilige vereerd, vooral toen de Kerk hem openlijk als ketter veroordeelde en zijn lijk aan de vlammen beval prijs te geven.

EV Dan volgt de slag (volgens de Vries, bij Atrecht)

Nota : Waldenzen : ketterse sekte gesticht door Waldo rond 1160 te Lyon, barbaars vervolgd door de Inquisitie. Zoals de meeste ketterse sekten, die ontstonden binnen het kristendom sedert zijn ontstaan, predikten zij armoede en vredelievendheid.

Bibliografie.

Dits die Excellente Cronike van Vlaendre (1531)

Kronijk van Vlaenderen van Nicolaes Despars. (Bibl. Ter Cuere)

Pleimion Naibh (Kamiel de Vleeschauwer)

Zannekin en de Vrijheidstrijd van het kustland (1928)

R.Verbanck - Awtjes (Ter Cuere 1970)

J.A.Mertens : Les confiscations dans le Châtellenie du Franc de Bruges après la bataille de Cassel.

D° - de economische en sociale toestand van de opstandelingen uit het Brugse Vrije, wier goederen na de slag bij Cassel (1328) verbeurd verklaard werden.

Kervyn de Lettenhove - Histoire de Flandre.

Theun de Vries - Kettters (Querido - 1982)

Jacobus Bowens - Beschrijving van de Zeestad Oostende.

De publikaties van de Heemkring " Ter Cuere "

en

Raoul Eeckhout - Zoeklicht op Bredene.

Het lag niet in onze bedoeling een biografie te schrijven van Zegher Janszone. Daar er weinig over hem bekend is ware dit een uitdaging geweest. De bekende historicus Henri Pirenne, over wiens strekking veel betwistingen zijn ontstaan, kreeg opdracht de figuur van Janszone te belichten voor het werk "Biographie Nationale". Reeds bij de eerste woorden van zijn bijdrage weten we welke richting Pirenne uitgaat : SEGHER JANSSONE, demagoque flamand du XIV-e siècle. Voor hem staat het dus vast : Janszone is een oproerstokende volksmisleider ! En gezien hij zich voornamelijk steunt op de oude vlaamsvijandige kroniek CHRONICUM COMITUM FLANDRENSIUM, belicht hij niets anders dan de negatieve kanten van de volksstrijd die in deze kroniek dik in de verf werden gezet, zonder een woord te reppen over de oorzaken van het verzet. Nochtans schreef hij zelf een werk over deze periode : " Le soulèvement de la Flandre maritime de 1323-1328". Onnodig- of toch wel- hier bij te voegen dat Pirenne van oordeel is dat Janszone zijn marteldood dik verdiend heeft. Het komt hier op neer : " barbaarse marteling die op afschuwelijke wijze de afspiegeling is van de terreur die hij heeft uitgeoefend ".

De historicus vervolgt aldus : Zijn naam is ons enkel bekend onder de latijnse vorm (!) SIGERUS JOHANNES , wat alweer niet klopt. Over zijn afkomst of familie, noch over zijn loopbaan is iets gekend wanneer hij op het toneel verschijnt in 1324 tijdens de grote sociale opstand van de boeren in het Brugse Vrije.

Wie schrijft over deze opstand mag niet vergeten er op te wijzen dat ze maar een uitloper is van een voortdurende strijd, gedurende tientallen jaren, doorsneden door vernederende verdragen, tussen het Vlaamse volk en de Franse koning die alles erop richtte om Vlaanderen aan te hechten en uit te zuigen. Het kleine volk had al lang geen houvast meer, en zeker niet bij de eigen grafelijke familie die slechts oog had voor het eigen belang.

Bovenvermelde kroniek vermeldt de krijgsverrichtingen van Zegher Janszone en zijn vele "misdaden". Wogen deze misdaden op tegen de wanraden die de Franse legerbenden in Vlaanderen hadden begaan sedert, laat ons zeggen het jaar 1280 ? Onpartijdige historici kunnen daar over oordelen.

Het is dezelfde kroniek die ons toelaat te schrijven dat Janszone een der voornaamste leiders was van de opstand. Dit wordt bevestigd door het feit dat de hoofdleider van de opstand, Willem de Deken, op de pijnbank in Parijs, "Zègres Janchone" als een der voornaamsten aanduidde, samen met Pieter van Sinnebeke, Henri de la Mahière (Heinric de Meyere), Thomas Dancart, Jehan Oyemart (Jan Ackerman ?)

Willem de Deken werd naderhand door vier paarden uiteengetrokken en opgehangen aan de galg van Montfaucon. Priester Pieter van Sinnebeke, die slechts door zijn bisschop kon veroordeeld worden, werd achteraf volksverrader.

Volgens de "Annales" van de Meyere (Meyerus) nam Janszone geen deel aan de slag bij Cassel. Hij zou, aan het hoofd van de militia uit Brugge en Het Vrije, post gevat hebben tegenaan de grens met het Doornikse om een inval van het Franse leger aldaar te verhinderen. Dit zou meteen ook verklaren waarom Zannekin tot de aanval overging zonder de militia's uit Brugge en Het Vrije.

We schreven dat het volk de nieuwe graaf Lodewijk niet vertrouwde en hem ervan verdacht Vlaanderen te willen ruilen tegen het graafschap Poitiers. Dit was niet alleen een vermoeden want deze ruilgedachte was ver van nieuw. De zaak zat zo ineen :

De vader van de graaf Lodewijk van Nevers (of van Crécy, plaats waar hij sneuvelde in 1346) was de oudste zoon van Robrecht van Bethune en bijgevolg zijn opvolger, maar hij stierf in 1322, nog vóór zijn vader in hetzelfde jaar de geest gaf. Hij noemde eveneens Lodewijk van Nevers. Tijdens zijn leven deed de Franse koning al het mogelijke om hem aan zijn kant te krijgen, maar Lodewijk (1) stelde zich heel vlaamsgezind op en bleef steeds dwars liggen. Nochtans kreeg hij heel aantrekkelijke voorstellen.

Eenmaal graaf geworden, na eventuele troonsafstand van de bejaarde graaf Robrecht, zou hij het graafschap integraal overdragen aan de Franse koning. Als compensatie zou hij zijn graafschap Nevers kunnen uitbreiden met een aanpalend leen in Bourgondië of Berry.

Alhoewel Lodewijk (1) bekend stond als een lichtzinnig personage die veel geld kon gebruiken ging hij op dit voorstel niet in alhoewel er nog een jaarrente van 20.000 pond bovenop lag en een beloning van 100.000 pond, plus nog andere voordelen voor zijn kinderen. De koning liet hem dus vast zetten, na allerhande perikelen. Ook zijn kinderen werden opgepakt en kregen voor alle zekerheid een Franse opvoeding. Dit verklaart de fransgezindheid van zijn zoon Lodewijk (2) die Robrecht van Bethune zou opvolgen, nadat de rechtmatige erfgenaam van de titel, Robrecht van Cassel, tweede zoon van de Bethune, werd opzij gezet.

Het zou me niet verwonderen dat de dwarsligger in Frankrijk van kant werd gemaakt op een geniepige manier.

• •

NAAM EN SCHRIJFWIJZE - Daar Pirenne naar de oudste Latijnse bronnen heeft teruggegrepen schrijft hij, zoals gezegd, dat alleen de naam SIGERUS JOHANNES hem bekend is. Het kind zal bij zijn doopsel wel de naam Sigerus meegekregen hebben en werd aldus een naamgenoot van de 13-e eeuwse geleerde, filosoof en theoloog, SIGER van BRABANT. Het lijkt geen twijfel dat de gangbare naam van Janszone eveneens SIGER was, in de volksmond of "commuyne taele" vervormd tot Zegher.

Ik kan niet met zekerheid zeggen of de naam Janszone tijdens zijn leven ergens werd neergeschreven in het Vlaams. In franstalige akten werden de Vlaamse namen stelselmatig verfranst: zoals we gezien hebben op de lijsten van de verbeurdverklaringen. Ten behoeve van de latere, gedrukte kronieken werden ze vervlaamst volgens de bestaande normen van de schrijftaal. Tijdens de middeleeuwen, en ook nog daarna, werd er verwarring geschapen rond de letters S en Z, zodat "zoet" werd geschreven als "soet" en een "zouter" een "souttere" werd. Er werd dus ook geschreven over een zekere JansSone. Zegher kon ook Segher worden.

Ik durf er mijn kop voor verwedden dat zijn streekgenoten hem nooit aldus aangesproken hebben. Alhier sprak men over een "zeune". Zo waar is dit, dat na de Slag der Gulden Sporen, graaf Jan van Namen, die optrad voor de gevangen graaf Guy, vlaamstalige akten ondertekende met "JAN, DES GRAVEN ZEUNE". In dit licht gezien zou men, ook nu, moeten spreken over "Zegher JANSZEUNE".

Men kan dus vrijelijk opteren voor JansSone, of zoals de taalgeleerde J.H. Van Dale, voor JansZoon (vertaling van een frans-talige akte uit 1331 die een paar honderd namen bevat) of voor het nog in voege zijnde Jansseune.

Sommige historieschrijvers waren de mening toegedaan dat de opstandelingen van 1324 onder ketterse invloed stonden. Dit moest hun houding verklaren. Deze gedachte zal waarschijnlijk zijn oorsprong gevonden hebben in de zwaar aangedikte verhalen over wreedheden begaan tegenover de geestelijkheid. Zoals ik hoger schreef heeft ook de Nederlandse schrijver Theun de Vries zich hieraan laten vangen, tenzij het in zijn kraam pastte. Maar ieder is wel ketter voor iemand anders.

Wanneer sommige geestelijken een rammeling opliepen dan dienen wij de oorzaken elders te zoeken. Eerstens zijn er de koningen van Frankrijk die jarenlang, te pas en te onpas, de paus en de eigen bisschoppen beïnvloed hebben om over Vlaanderen het interdict uit te spreken. Vlaanderen bezat geen eigen bisschop.

Een interdict is voor een kristen mens geen lolletje: geen missen, geen huwelijken, geen kristelijke begraafing, geen biecht, enz. Maar van lolletje gesproken, er kwamen zóveel interdichten dat het werkelijk een lolletje werd. De meesten stoorden er zich niet aan, maar er zullen toch veel priesters geweest zijn, wellicht in hoofdzaak fransgezinden en hogere geestelijken, die zich strikt hielden aan de opgelegde banvloek.

Dat zulks de wrevel opwekte onder de bevolking hoeft geen betoog, temeer daar in de kuststreek de invloed van de "oude gods-dienst" nog zeer groot was.

Natuurlijk stak ketterij sporadisch de kop op in onze streek, maar niet onder de vorm van deze die rond 1110. verspreid werd door de echte ketter Tanchelijn. Iedereen stond onder verdenking. Ook de naamgenoot van Zegher Janszone, Siger van Brabant, kreeg een veroordeling voor ketterij omdat hij opbotste tegen Augustinus en Thomas van Aquino. Dit weze tussen haakjes gezegd.

Invloed of aanwezigheid van Waldenzen (Th. de Vries) wijs ik van de hand. Hoogstens kunnen hier enkele afstammelingen gewoond hebben van gevluchte Albigenzen. Veel kunnen er niet geweest zijn want voor hen kwam het gevaar uit het barbaarse Noorden. Toch heb ik, zonder te zoeken, op de lijst van van Dale één spoor aangetroffen. Het betreft hier iemand "niet van Vlaamse afkomst" die burger van Sluis geworden was vóór 1331. Zijn naam : Engelram ABBEGOIS. Dit ruikt verdacht veel naar "Albigeois".

Mijn besluit is dus dat de banvloeken, die zonder ophouden aangerold kwamen, ten zeerste de handelingen van de kustmilities hebben beïnvloed.

WAAROM DEZE OPSTAND ?

Historisch situeert de opstand van de kustbevolking zich tussen de jaren 1323 en 1328, en de directe aanleiding daartoe werd door geschiedkundigen ontelbare malen omschreven.

Soms liggen de oorzaken van een bepaald gebeuren veel verder in de tijd dan men denkt. Ik, die geen geschiedkundige ben, zeg soms met een lachertje dat de neus van Cleopatra schuld heeft aan de tweede wereldoorlog. En wie weet heb ik nog geen gelijk ook! Het is maar om te zeggen dat we, voor wat de opstand van de kustkerels betreft, veel verder moeten zoeken dan het jaar 1323.

Eerstens dient men zich wel in het hoofd te prenten dat het hier niet ging om een herhaaldelijk terugkerende oproer van stadsgilden die, ten gevolge van politieke verwickelingen, zich door de overheid bedreigd voelden in hun bestaan. Deze gilden, met hun geschreven instituties en gewapende milities, vormden een werkelijke macht waarmee rekening werd gehouden. De werkelijke rijkdom werd tijdens de middeleeuwen in de steden gevonden, en niet op het platteland. De bezittende klasse vormde binnen de stadsmuren een hecht blok dat slechts uiteenviel wanneer verschillende beroepsbelangen tegen elkaar opbotsten.

De Vlaamse kuststrook viel daarbuiten. Afgezien van enkele smalle steden bestond de bevolking uit boeren, van afkomst en aard behorend tot een bijzonder ras. Ze woonden op grond die gaandeweg veroverd was op de zee en door hen werd bewerkt. Omdat zij zich alhier gevestigd hadden als vrije mannen wilden ze dit ook blijven. Ze vormden een adelstand op zichzelf - boerenadel zonder enige titel - die door de graven niet werd erkend. Hun adeltitels hadden ze verworven door hun noeste arbeid en niet door het dragen van wapens in dienst van de soeverein. Dit moest onvermijdelijk leiden tot conflicten, te meer daar zij op willekeurige wijze belast werden door de burgerlijke en de geestelijke overheid. Daarbij vormden ze een gemakkelijke prooi voor invallende legerbenden.

Een paar maal heb ik al mijn mening naar voor gebracht dat de graaf Karel de Goede zelf de aanleiding heeft gegeven tot zijn gewelddadige dood. Zopas heb ik gevonden dat de 19-e eeuwse Franse historicus Jules Michelet deze mening deelt. In zijn werk "La Sorcière" (1862) laat hij duidelijk uitschijnen dat hijzelf niet erg koningsgezind is en het opneemt voor de "kleine man". Dit blijkt ook ten volle wanneer hij vertelt hoe koning Philips de Schone in Frankrijk de boerenhoven liet leegplunderen ten einde zijn oorlog tegen Vlaanderen te kunnen bekostigen. Zijn strekking moet ons niet verwonderen. Geboren tijdens de Franse Revolutie leefde en schreef hij tijdens de eeuw van de industrialisering en de revoluties. Was de verknechting op het platteland reeds schandelijk, dan maakte de opkomende zware industrie van de werkmens nog een groter slaaf. Hoe in de middeleeuwen een vrijman tot lijfeigene wordt vertelt hij kort, maar in zijn eigentijdse romantische stijl.

Het verhaal slaat duidelijk ook op onze Vlaamse kustkerels want in een voetnota voegt hij eraan toe : "Lees de vrezelijke historie van de grootkanselier van Vlaanderen, eerste magistraat van Brugge, die niettegenstaande, tot lijfeigene werd verklaard - Gualterius, Scriptorum rerum Francicarum". Het komt hierop neer:

De vrije man heeft zich op de kust gevestigd en bewerkt de grond. Hij beschermt zich op een versterkte mote (Michelet = toren) en geeft daar ook bescherming aan het kleine volk tijdens de invallen van de Noormannen. Hij is hun heer, maar dan volgens de oude formule: "Ge moogt gaan wanneer ge dit verkiest, ik zal u zonodig helpen. Zelfs wanneer ge in de modder wegzinkt, zal ik van mijn paard afstijgen".

Maar dan, op een ochtend, ziet hij hoe rond zijn omwalde hoeve paalstenen werden geplant. De soeverein heeft ze daar laten plaatsen. De vrije man heeft niets meer, hij is een dienaar geworden. Hij voelt zich stikken, maar toch dringt hij aan: "De arme man is toch koning in zijn huis". Daar blijft het niet bij. Hij moet voor de graaf

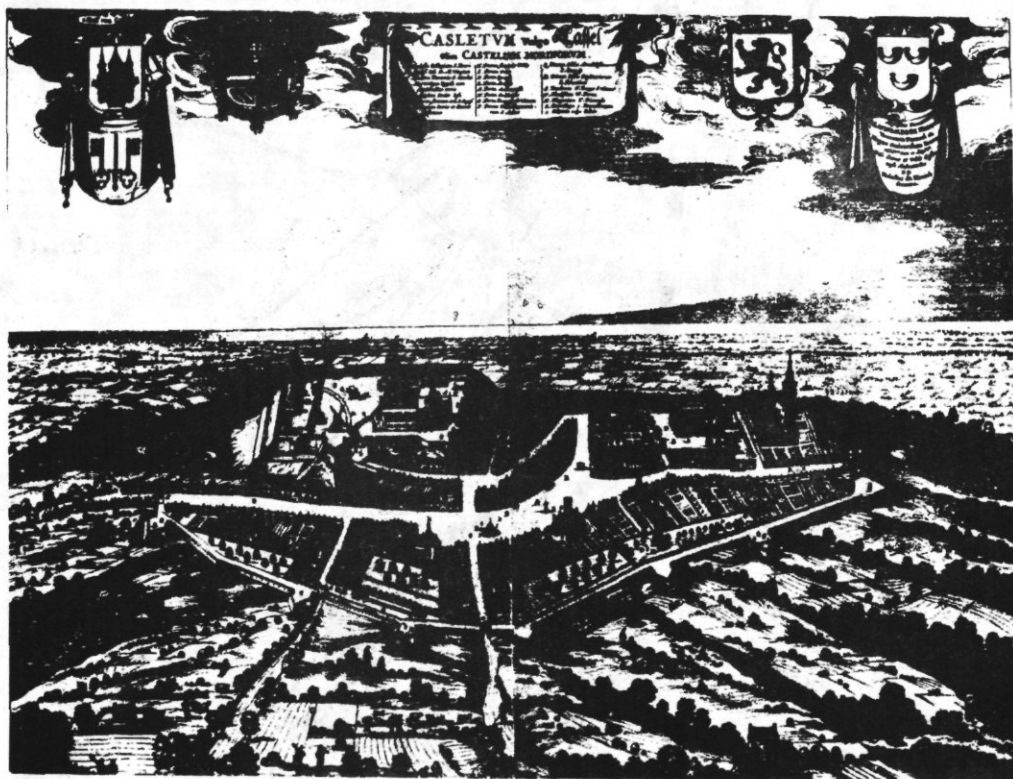
verschijnen. Hij is nog van de oude stempel en men lacht hem uit: Hij is heer noch lijfeigene. Hij is dus niets? Wie is hij?

Hij antwoordt: Ik ben degene die u vanop zijn mote verdedigd heeft tegen de heidense Noormannen. Ik heb de rivier ingedijkt en de aangeslibde gronden vruchtbaar gemaakt. De aarde die ik bewerk heb ik geschapen zoals God de aarde vanonder de wateren heeft gehaald. Wie zal mij van deze aarde verjagen?

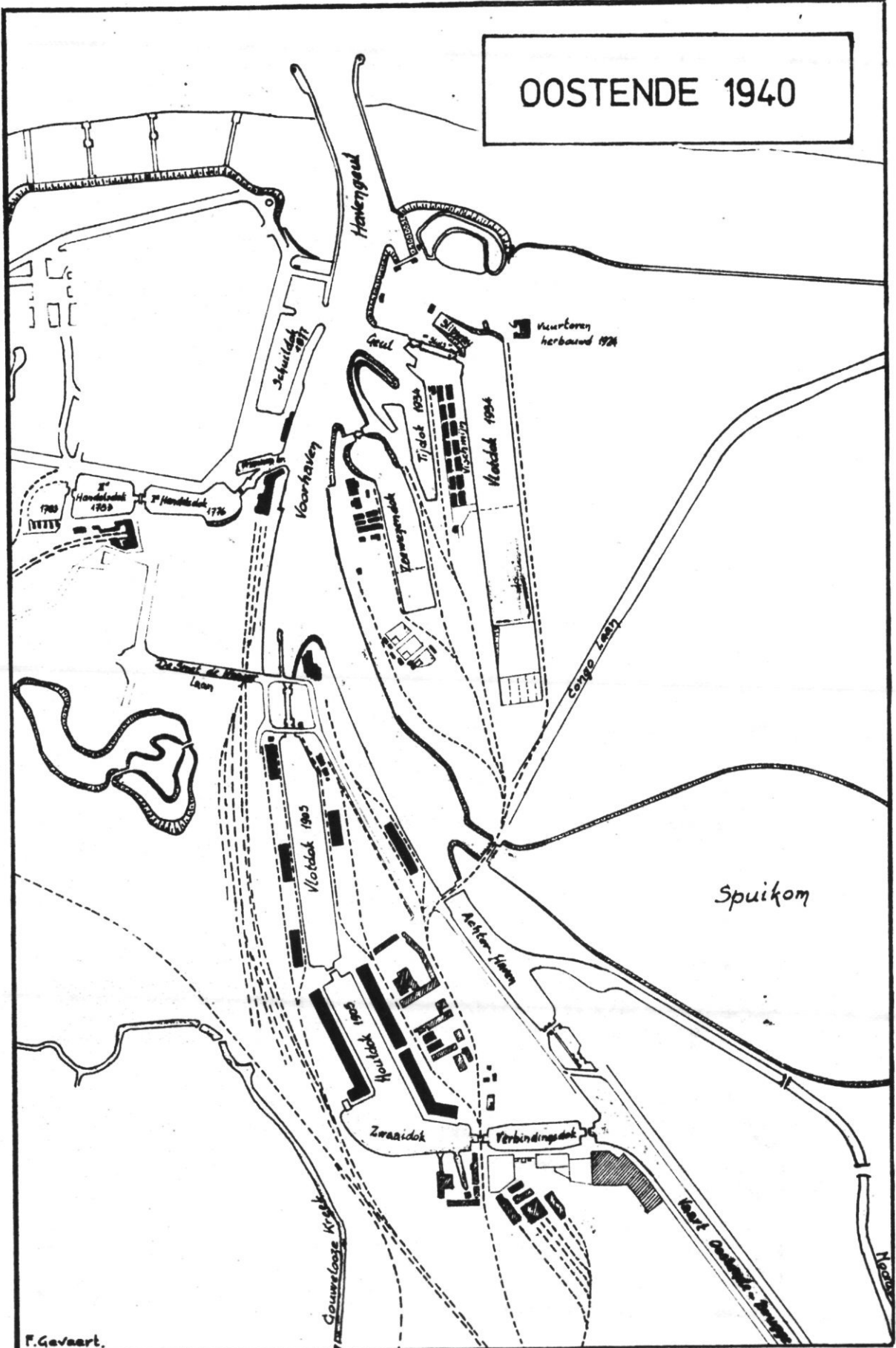
Ge moogt de grond bewerken, zegt de graaf, maar het zal niet zijn zoals voorheen. Jaren geleden hebt ge de dochter van een lijfeigene tot vrouw genomen. Herinner u de spreuk : "Wie op mijn hen kruipt is mijn haan". Ge behoort dus tot mijn kippenhok. Ontdoe u van uw gordelriem en geef uw zwaard af. Vanaf vandaag zijt ge mijn lijfeigene!

Dit, zegt Michelet, is het verhaal dat zich steeds maar herhaalde tijdens de middeleeuwen. Maar zijn doel is aan te tonen hoe vrije mensen, tot het uiterste vernederd en verknecht, zich uit wanhoop tot de duivel wenden. Zò ver wil ik hem niet volgen, maar toch klinkt er een echo van zijn betoog tot ons door. Zie het geval Jakob Peyt. Het verhaal van Michelet is ook de historie van de verknechting van onze kustkerels en de dood van Karel de Goede.

Onze boeren wisten sindsdien waar ze stonden. Dit betekende: ze stonden alleen. Hun gemeenschap was de parochie waartoe ze behoorden, onbeduidende dorpjes die slechts verschenen in de elfde eeuw. Ze waren nog altijd alleen maar boer toen ze in opstand kwamen tegen de uitbuiting, en milities vormden. Maar een echte militaire leider hadden ze niet, van krijgskunst wisten ze niets af. Het gevolg was dat de slag bij Cassel alleen maar een afslachting kan genoemd worden.

OOSTENDE 1940

F. Gevaert.

Oostende 1944-45, Britse oorlogshaven

door Ferd. Gevaert

1. De voorgeschiedenis.

Op 10 mei 1940 kwam de oorlog over ons land. Gedurende de 18 - daagse veldtocht werd vanaf 15 mei Oostende meermaals gebombardeerd vanuit de lucht door de Luftwaffe. Op 17 mei werd het nieuw carferry station getroffen door een bom. In de daarop volgende dagen en nachten werden de maritieme installaties meermaals getroffen door vliegtuigbommen, o.m. het zeecommissariaat, de pakhuizen op de zuidelijke oever van het eerste handelsdok en het zeestation. Ook de stad kreeg het zeer zwaar te verduren: het Wapenplein en de Kapellestraat werden met de grond gelijk gemaakt.

Op 28 mei 1940 trokken Duitse troepen de stad binnen, voor een bezetting die vier jaar en drie maand zou duren.

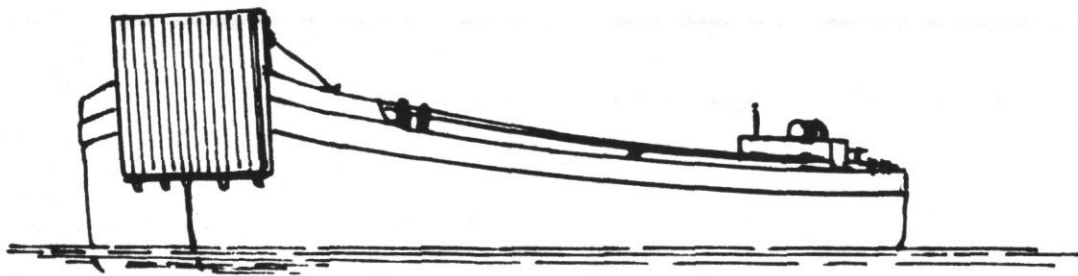
Ter voorbereiding van de geplande invasie van Groot-Britannië, operatie "Seelöwe", verzamelde de Kriegsmarine een groot aantal Nederlandse en Belgische binnenvaartuigen en sleepboten allerhande (zie figuur 1) op het kanaal Oostende-Brugge te Slijkens en in het houtdok. De binnenvaartuigen ("binnenlanders") werden door de Duitsers aangepast om als landingsvaartuig te kunnen worden gebruikt. O.m. werd betonnen ballast aangebracht op de bodem van de vaartuigen en werd de boeg aangepast zodat over het voorschip pantsers en andere voertuigen konden op het strand gebracht worden.

Het was niet de eerste maal in de geschiedenis van de haven van Oostende dat het verzamelen van een ontschepingsvloot geschiedde. Ook Napoleon had in 1802-1805 een aanzienlijke vloot vaartuigen verzameld op de vaart naar Brugge ter voorbereiding van zijn geplande ontschepping op de Engelse kust. Het is echter toen evenmin doorgegaan als in 1940.

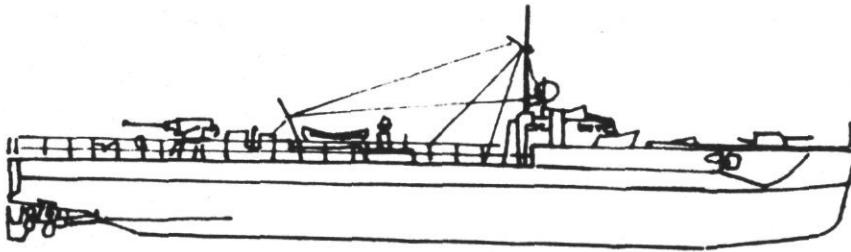
Eén van de gevolgen hiervan was dat Oostende na juni 1940 het doelwit werd van de bommenwerpers van de R.A.F. (Britse luchtmacht), waarbij naast de haveninstallaties talrijke woningen te Bredene en Oostende getroffen werden door bommen en talrijke slachtoffers vielen onder de burgerbevolking.

Eveneens tijdens de Eerste Wereldoorlog zou de Kriegsmarine Oostende uitbouwen tot oorlogshaven, inzonderheid voor oorlogsvoering in de Britse kustwateren. In 1914-1918 in hoofdzaak tot onderzeebootbasis, in 1940-1944 als basis voor "Schnellboote" (zie figuur nr.2), door de Britten verkeerdelijk aangeduid als "E-boat", daar waar de Duitse afkorting "S-boot" was. En het was zoals in 1914 het Zeewezendok dat als basis voor de Kriegsmarine zou uitgebouwd worden (Zie figuur nr.3)

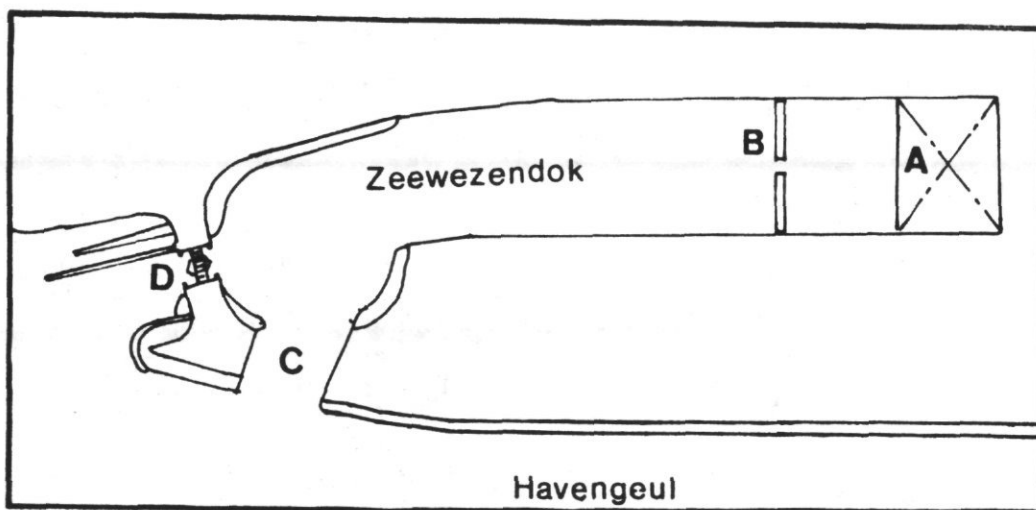
In 1941 werd de bouw aangevangen van een snelbootbunker (Schiffsbunker, zweck Schnellbootbunker) op het zuidelijk uiteinde van het Zeewezendok. De bunker bestond uit 4 vakken, met een breedte per vak van circa 14 m en een lengte van 45 m, het geheel overdekt met een betonnen dak van 2 m dikte. In de bunker konden 8 torpedoboten (Schnellboote) beschut tegen luchtaanvallen en geschut vanop zee aanmeren.

Figuur nr. 1. Belgisch binnenvaarttuig, aangepast door het Duitse leger voor laden en lossen van pantservoertuigen. Bestemd voor de geplande landing op de Engelse kust, 1940.

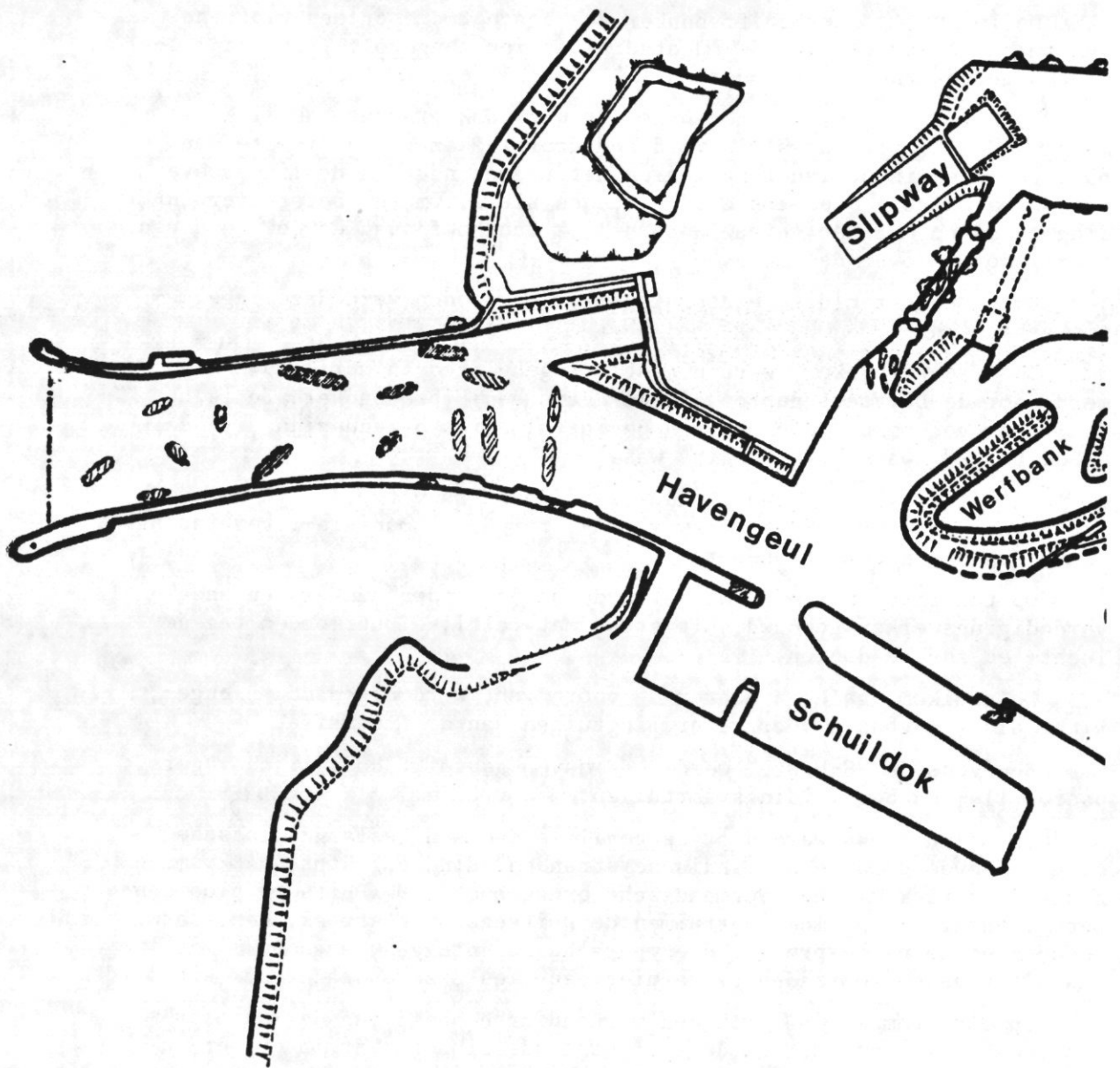

Figuur nr. 2. Duitse motortorpedoboot, "S-boot".
 Afmetingen : l.o.a. 34,6 x br. 5,10 x dpg. 1,53m.
 3 Daimler-Benz diesel motoren, 3 x 2000 pk.
 Snelheid 39 knoop, autonomie 700 zeemijl.
 Bewapening : 1 x 37 mm en twee 20 mm kanonnen, twee torpedobuizen en zes 21 inch torpedo's . Bemanning : 21.
 Aantal gebouwd : 210.

Figuur nr. 3. Zeewezendok 1942.
 A: snelbootbunker; B: vlottend scherm; C: nieuwe toegangsheul ;
 D: brug geworpen over de Zeewezendoksluis.

 wrak

 krater

Figuur nr.4 Haven Oostende, september 1944. Deel 1.

De ingang tot de Schiffsbunker was beschermd door een vlottend scherm om de invloed van de luchtverplaatsing tengevolge van ontploffingen te beperken (blast-screen).

Om het in- en uitvaren van het Zeewezendok niet afhankelijk te maken van de bestaande sluis werd een doorsteek met een breedte van 65 m gegraven in de landtong tussen het zeewezendok en de linkeroever van de havengeul, even ten zuiden van de sluis. Om een betere verbinding te maken met het (nieuw) noordelijk landhoofd van de dok werd een brug geworpen over de sluis.

Om te beletten dat de doorsteek zou verzanden werd deze regelmatig gebaggerd.

De "Schiffsbunker" werd plechtig ingehuldigd in april 1942 en werd door de Duitsers gepropagandeerd als een U-bootbunker. Zo is het dat in de volksmond de bunker en de installaties bekend zijn als "de U-bootbasis", wat het geenszins was.

Zuidelijk van het zeewezendok werd de basis vervolledigd met brandstof-, zoetwater-, hoofdkwartier-, torpedo-, munitie-, verbindings-, manschappen- en andere bunkers.

Op talrijke andere plaatsen in de haven werden bunkers en andere verdedigingswerken gebouwd, uitgerust met talrijke vuurmonden tegen lucht- en andere doelen.

De spuikom, gelegen achter de voorhaven, werd afgedamd en ingericht als vliegbasis voor watervliegtuigen van de Luftwaffe.

Benevens de "S-boote" werd de haven gebruikt door mijnenvegers, patrouille- en begeleidingsvaartuigen.

Op 6 juni 1944 werd door de geallieerden een geslaagde ontschepping uitgevoerd op de Normandische stranden. Eind augustus '44 kwam de grote doorbraak uit het Normandische bruggehoofd. De Duitsers plooiden terug. Vanaf 1 september ontruimen de Duitsers onze streek, een achterhoede niet te na gesproken, die opdracht had bruggen, haven en militaire installaties en voorraden te vernietigen, en deze opdracht ook uitvoerde.

Op 8 september '44 trok een verkenningsseenheid van de Manitoba Dragoons vanuit het zuiden de stad Oostende binnen. Wat later werden de laatste springladingen geplaatst door de Duitsers door een Duits demolitiecommando tot ontploffing gebracht. Gelukkig voor Oostende en de geallieerden ontstoken niet alle tuigen, zodat een gedeelte van de haveninstallaties relatief weinig beschadigd werd.

Alhoewel Antwerpen reeds op 5 augustus bevrijd werd (1) was Oostende de eerste bruikbare relatief grote zeehaven die de geallieerden sinds het veroveren van Cherbourg, op het uiterste punt van het Cotentin schiereiland, in de handen viel. De geallieerde bevoorradingslijnen waren enorm lang geworden en de daaruit volgende problemen zeer groot, zodat Oostende een welgekomen verovering was.

Op 1 september was Dieppe gevallen, doch de kleine haven was volledig onbruikbaar en van geen praktisch nut. Op 12 september werd Le Havre na felle strijd veroverd, gevolgd door Boulogne op 22 en Kales op 30 september. Deze havens waren quasi onbruikbaar geworden. Duinkerke, alhoewel in relatief goede staat, werd onbemoeid gelaten en zou in Duitse handen blijven tot bij het einde van de oorlog (8 mei 45)

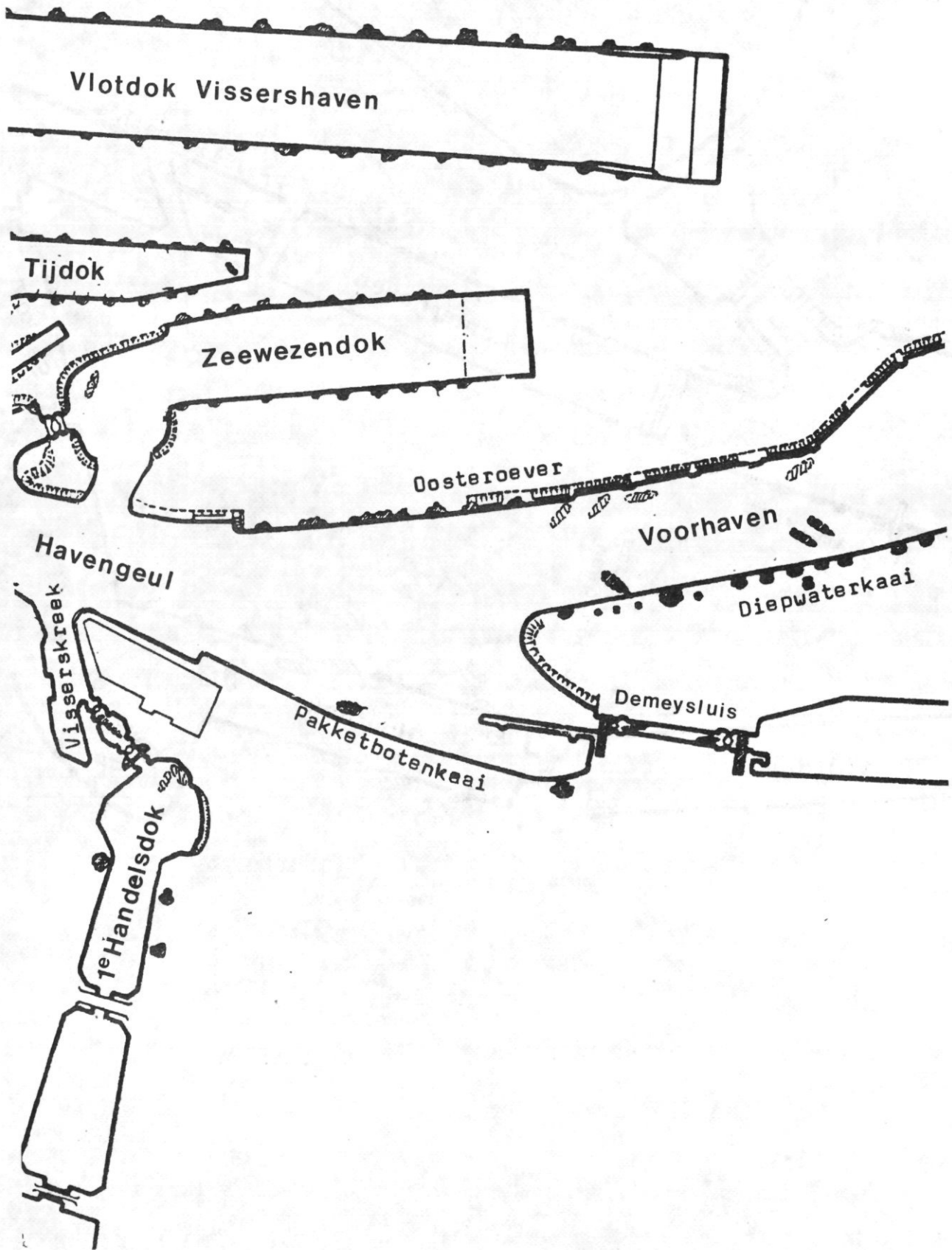

Fig. nr.5

Deel 2

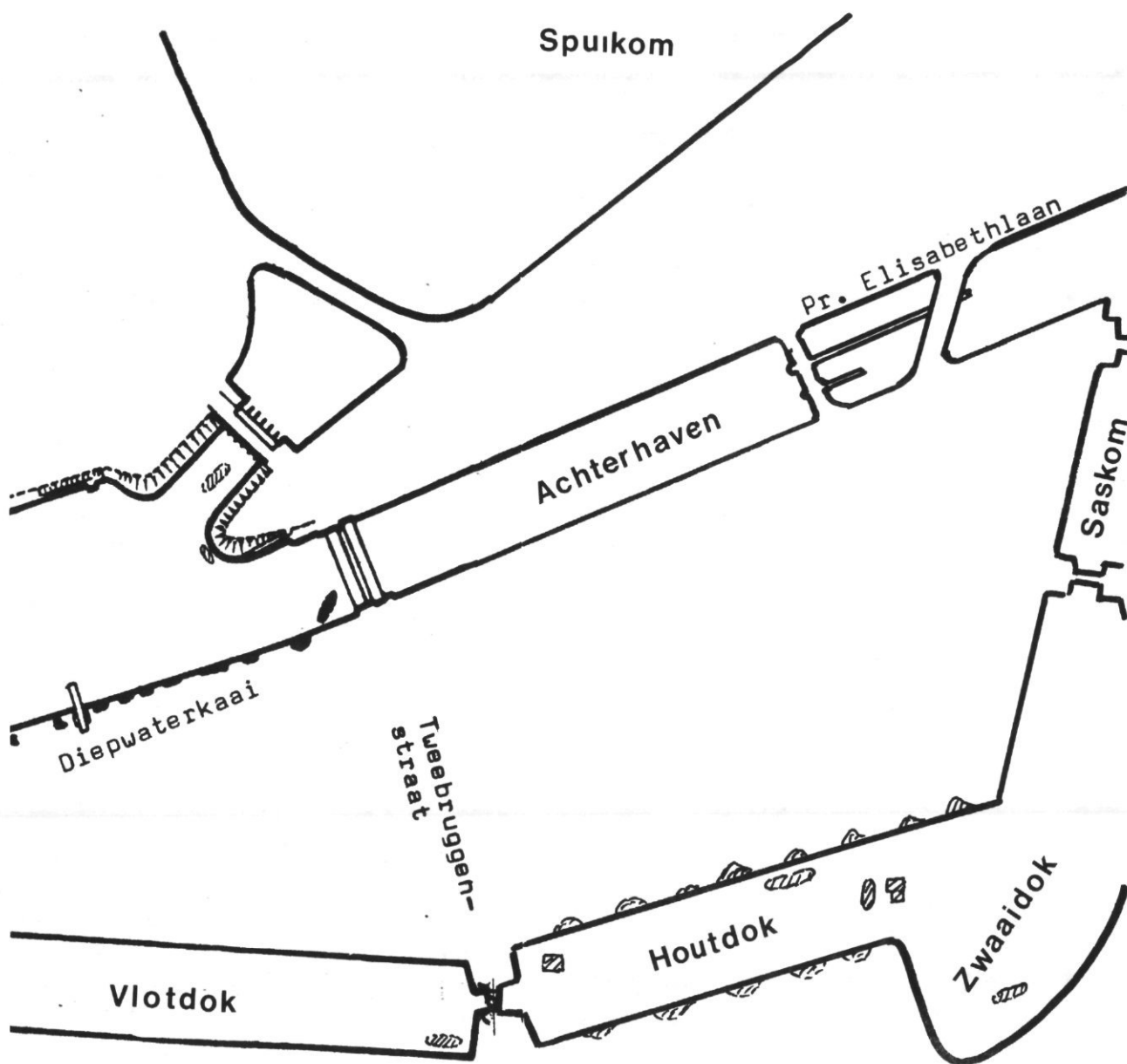

Fig. nr. 6.

Deel 3

Vier dagen na de bevrijding van Oostende, bereikte op 12 september een verkenningsseenheid van de "Ports Directorate (TN) 21 Army Group" Oostende, waar onmiddellijk begonnen werd met een volledige verkenning van de haven en het opmaken van een volledig overzicht van de toestand van de haven en de omvang van de vernietigingen. Op 16 september had men een volledige appreciatie van de toestand en werd een eerste werkprogramma opgesteld, ondermeer voor het opruimen van niet ontplofte springtuigen geplaatst door de vernielingsploegen van de Wehrmacht en Kriegsmarine en landmijnvelden.

2. De vernieling.

HAVENGEUL.

De ingang tot de havengeul was versperd tussen de havenhoofden door een versperringsnet ("boom-defense"). Tussen de staketsels waren 15 vaartuigen tot zinken gebracht, twee graanzuigers, twee zandzuigers, twee emmerbaggermolens, zeven hoppers, een sleepboot en een binnenlander. De doorvaart tussen de staketsels was volledig gestremd. (Zie figuur nr.4).

De beide staketsels waren in uiterst slechte staat ten gevolge van oorlogsschade en verwaarlozing.

SCHUILDOK (nu Montgomerydok).

In de noordelijke kaaimuur, kaai waar nu het clubgebouw van de North Sea Yacht Club staat, was er een grote krater. Op de Istamboulkaai was er een krater even ten noorden van het carferry stationgebouw. (Zie figuur nr.5).

PAKKETBOTENKAAI.

De pakketbotenkaai was versperd door puin afkomstig van het vernield Pakketbotengebouw en andere hindernissen. Ter hoogte van post 3/4 lag het wrak van een klein vaartuig. Op het uiteinde van post 5 was er een krater in de oeverglooiing en kaaiverharding. (zie figuur nr.5).

OOSTEROEVER.

De kaai van de oosteroever, de bevoorradingsposten van de pakketboten, was practisch volledig verwoest. Zowel de betonnen posten 10 en 11 als de zuidelijke houten kaaisteigers. Aan post 11 lagen er drie gezonken vaartuigen, een omgebouwd vissersvaartuig (patrouilleschip), een munitieaak en een slijklichter, even verder zuidwaarts lag er een gezonken binnenvaartuig. In de monding van de spuisluis was een sleepboot gezonken evenals een pont. (Zie figuur nr.5).

DIEPWATERKAAI.

Er waren 17 grote kraters in de kaaimuur. Drie elektrische kranen waren gekanteld in de kraters, terwijl vier gezonken wrakken langsheen de kaai lagen.

DEMEYSLUIS EN VLOTDOK.

In de sluisom waren twee stoomhoppers afgezonken, zodanig dat de achterstevens het openen van de sluisdeuren belette. De hoppers waren afgezonken door grote gaten te dynamiteren in de huid van de hoppersekties.

De beide bruggen over de sluis waren vernield, zodanig dat de afgerukte brughelften de toegangen tot de sluis verhinderden.

In het zuidelijk uiteinde van het vlotdok was een hopper gezonken, de "Vlaanderen 10". (Zie figuur nr.6).

HOUTDOK.

De west- en oostkaaimuur van het houtdok waren volledig verwoest door springladingen. Aan de oostkaai lag een gezonken eindschip (sperschip) evenals een binnenlander. In het midden van het dok lagen een sleepboot en twee betonnen bakken. In het zwaardok lag een onbekend wrak. (Zie figuur nr.6).

VISSERIJDOK (vlotdok).

De toegang tot de sluis was versperd door vier gezonken geladen vaartuigen. In de saskom lagen drie afgezonken vaartuigen, de saskomuren waren zwaar beschadigd door springladingen en vertoonden vier grote kraters. De sasdeuren waren ontzet en de bedieningsmechanismen onbruikbaar gemaakt.

De twee slipways waren buiten gebruik gesteld en de machinekamers opgeblazen. (zie figuur nr.5).

TIJDOK (vissershaven).

De kaaimuren waren opgeblazen en op het zuidelijk uiteinde van het dok lag er een klein gezonken vaartuig. (Zie figuur nr.5).

HANDELSDOKKEN.

In de saskom van de toegangssluis tot de handelsdokken lag er een afgezonken lichter. De brug over de sluis was vernield. In het eerste dok lag een gezonken binnenlander en een vernield jacht. De kaaimuren van het eerste dok vertoonden drie grote kraters. (Zie figuur nr.5).

ZEEWEZENDOK.

De west- en oostkaai waren op vele plaatsen gedynamiteerd. Het vlottend scherm geplaatst door de Duitsers ter bescherming van de snelbootbasis lag gezonken in het dok. (Zie figuur nr.5).

3. De havenwerken door de Britse strijdkrachten.

Zoals hierboven vermeld bleef bij de ontruiming door de Duitsers een gedeelte van de haven onbeschadigd. Dit was te danken aan het fenomeen dat een groot aantal demolitiespringtuigen, geplaatst door Duitse vernietigingsploegen, niet ontstoken of tot ontploffing kwamen.

Niet ontstoken of ontplofte springladingen werden ontdekt op volgende plaatsen:

- de volledige lengte van de kaaien omheen het Schuildok,
- langsheen het noordelijk gedeelte van de Stoombootkaai,
- de zuidelijke oever van de Visserskreek tegenover het Pakketbotengebouw,
- de volledige lengte van de betonnen kaaien van de Pakketbotenkaai (post 2 t/m 5),
- de volledige lengte van de kaaien omheen het Vlotdok van de Handelshaven,
- op enkele plaatsen langsheen de Diepwaterkaai,
- in ruimte van het bedieningsmechanisme van de benedendeuren van de sluis van het Visserijdok (vlotdok).

Mijnvelden werden ontdekt op de zuidelijke oever van de sluis van het Visserijdok, de oostelijke oever van het Zeewezendok, tussen het Visserijdok en het Zeewezendok, een groot veld op de oosteroever van de Voorhaven en een klein veld tussen de Diepwaterkaai en de Slijkense steenweg

Voor de inplanting van deze mijnvelden en springladingen zie figuur nr.

Onbeschadigd waren de kaaimuren van :

- Schuuldok,
- Stoombootkaai,
- Pakketbotenkaai,
- van het Vlotdok van de Handelshaven, met inbegrip van de elektrische kaaien,
- de oude handelsdokken waren op drie kraters na onbeschadigd.

Gelet op de hoogdringende noodzaak om over een bevoorradingshaven te beschikken werd door de Britten een urgentieprogramma opgesteld dat in een eerste faze (als eerste prioriteit) volgende werken voorzag:

- het vrijmaken van een vaargeul vanuit de Noordzee naar de Voorhaven,
- het ontruimen van puin en hindernissen, verwijderen van Duitse verdedigingsinstallaties met inbegrip van mijnvelden en springladingen, herstellen kaaiverharding en het scheppen van toegangswegen van volgende kaaien:
  - de Stoombootkaai,
  - de Istambulkaai,
  - de Pakketbotenkaai,
  - het N.W. uiteinde van de Diepwaterkaai.
- de constructie van twee L.S.T. hellingen voor het lossen van de landingsvaartuigen.

Tweede prioriteit was het vrij maken van de Demeysluis.

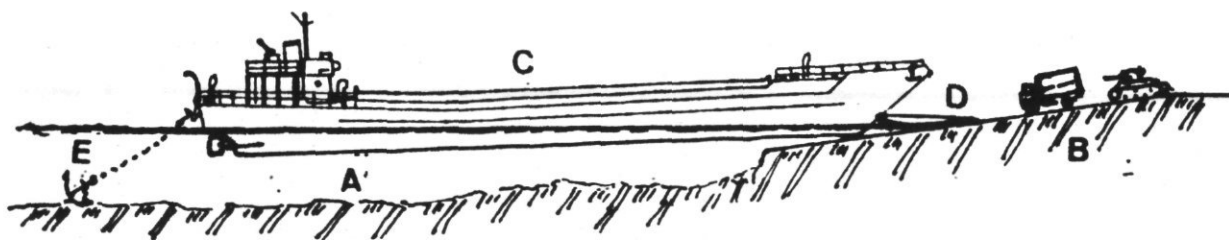
Op 17 september '44 begon de "933 Port Construction and Repair Company", onder de leiding van de "1 Port Construction and Repair Group", onder het bevel van Lt.-Colonel D.H.May, met de opruimingswerken op de Diepwaterkaai.

Terzelfder tijd werd door mijnveeg- en bergingseenheden van de Royal Navy (Britse vloot) een aanvang gemaakt met het ruimen van een vaargeul in de havengeul en het vegen van zeemijnen in de wateren vóór Oostende.

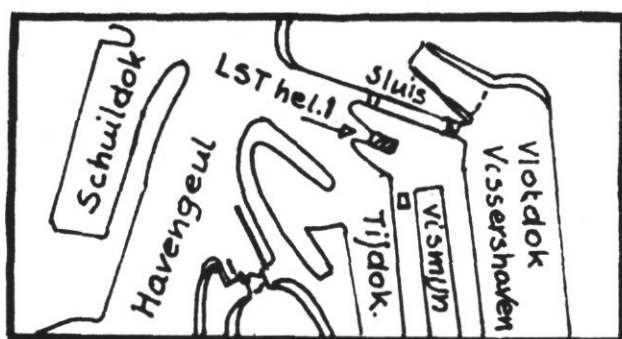
Op 18 september, de volgende dag, werd gelijktijdig gestart op de Pakketboten-, Istanbul- en Stoombotenkaai en met de constructie van de eerste L.S.T. helling. Hierbij werd een groot aantal burgers tewerkgesteld.

Op 20 september werd aangevangen met het vrij maken van de Demeysluis.

Daar de tijd ontbrak om de wrakken in de havengeul te bergen, werd overgegaan tot het verspreiden van de wrakken door middel van het tot ontploffing brengen van springladingen. Zo werd een nauwe vaargeul vrijgemaakt zodat op 26 september een eerste kustvaarder (s.s. "Jargon") de haven kon aandoen en lossen aan de kaaien van de Oostendse haven. Op 29 september legde het eerste tankschip aan in de haven om

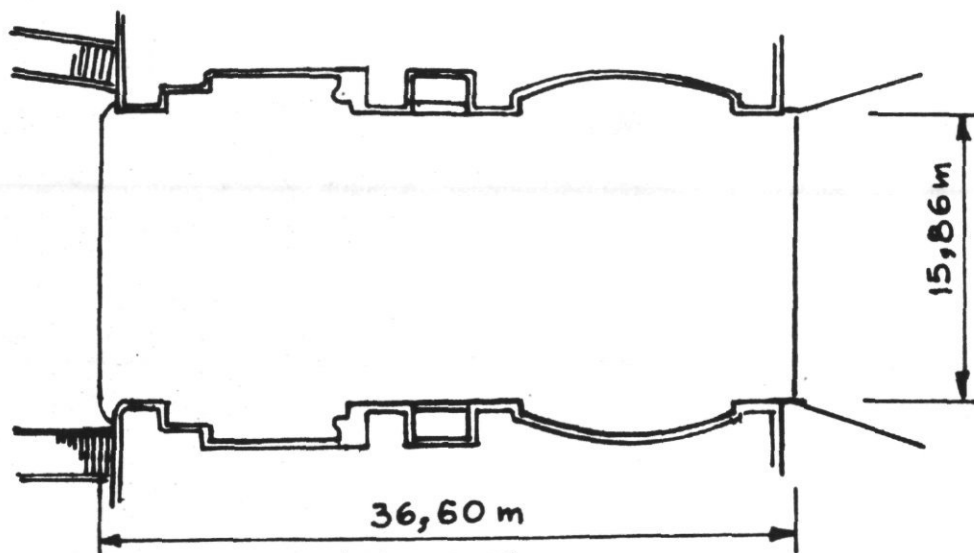
LCT, Landing Craft Tank, (Landingsvaartuig Tanks) aan helling.
 A: bodem; B: helling; C: LCT; D: boegdeur, neergelaten op helling; E: zeeanker, uitgeworpen om vaartuig in positie te houden, en waarop gewonden wordt met ankerspil om vaartuig los te trekken van de helling (of strand).

Situatieplan

Langsdoorsnede

beton helling
 Bovenaanzicht.

Figuur nr.7

LST helling nr.1

zijn kostbare lading te lossen.

PAKKETBOTENKAAI.

Het puin van het stationsgebouw en douanezaal werd geruimd, het houten remwerk van de kaai hersteld en twee bunkers gesloopt. Het loopgrachtenstelsel werd gedempt, de kaaiverharding hersteld en een betonnen vloer aangelegd voor het opstellen en aan- en afrijden van ziekenwagens. Het was gepland de Pakketbotenkaai o.m. te gebruiken voor het inschepen van gekwetsten en zieken aan boord van hospitaalschepen voor vervoer naar Engeland.

Het watervlak werd vrijgemaakt door Britse duikers.

STOOM- EN ISTAMBULKAAI.

De krater op de Istambulkaai werd opgevuld en afgedekt met een laag beton. De Stoombotenkaai werd vrijgemaakt en de kaaiverharding vervolledigd. Het laadspoor werd opgevuld en op niveau gebracht van de kaaiverharding door beton.

L.S.T. HELLING NR. 1, (L.S.T. ramp no.1)

Op 18 september werd een begin gemaakt met de constructie van de eerste L.S.T. helling.

Als bouwplaats werd gekozen voor de gedeeltelijk gedempte oude sluis van het Visserijdok. De helling werd gevormd tussen de muren van de beneden sluisdeuren door het storten van hard puin en het daarna vlakken en verharderen met een stevige laag beton. De ruimte aansluitend op de helling werd genivelleerd en verhard. De helling was zodanig gebouwd dat gelost (en geladen) kon worden bij elke waterstand. (Zie figuren nrs. 7 en 8).

De eerste L.C.T. (Landing Craft Tank) (Zie figuur nr.9) kon reeds gelost worden op 5 oktober '44. De inrichting werd nog vervolledigd met verharde parkeerplaatsen en op- en afritten. Deze bijkomende werken waren voltooid op 23 oktober '44.

Aan de helling kon één L.C.T. meren.

DEMEYSLUIS.

Op 18 september werd eveneens aangevangen met het vrijmaken van de Demeysluis. Het ingebruiknemen van de sluis zou toelaten de onbeschadigde kaaien en laad- en losinstallaties van het vlotdok in dienst te nemen. Wat de capaciteit van de haven enorm zou vergroten.

De eerste opdracht was het verwijderen van beide hoppers uit de saskom. Het afdichten onder water van de gaten in de romp en het vervolgens leegpompen van de wrakken zou te veel tijd in beslag nemen en de middelen waren niet onmiddellijk ter beschikking. De wrakken lagen achter de sluisdeuren en gesprongen bruggen buiten het bereik van grote drijvende bokken zodat het gebruik hiervan voor het bergen van de wrakken uitgesloten was.

Een eerste methode die overwogen werd was het leegpompen van de saskom en het vervolgens afdichten van de rompgaten op "het droge" en ze na opvloten wegslepen. Echter werd bij nazicht van het ontwerp van de vloer van de kom en de werkelijke toestand waarin deze verkeerde (door duikers) afgezien van deze werkwijze, daar men vreesde dat de vloer zou lichten onder invloed van het grondwater, gelet op het hoogteverschil.

De uiteindelijk gekozen methode vergde een nauwe samenwerking tussen de Royal Navy en de Royal Engineers, PC & R Group (Britse Genie). De eerste fase bestond uit het verwijderen van de gesprongen brughelften die over de sluisdoorgangen hingen. Dit werd gedaan door de brug te snijden door middel van kleine springladingen en vervolgens de stukken te verwijderen door middel van een 50 tons drijvende bok. Na het verwijderen hiervan kon men de buitendeuren opendraaien en kon men een stuk dicht bij de wrakken.

Vanuit Engeland werden takelponten met een capaciteit van 80 ton overgebracht. Deze werden met de kleine drijvende bok (50 ton) overheen de sluisdeuren in de saskom neergelaten.

Door duikers van de PC & R Cy werden hefkabels onder beide rompen aangebracht en vastgemaakt aan de vlottakels. Vervolgens werden de wrakken opgetakeld en naar het midden van de saskom gesleept. Nu konden de sasdeuren opengemaakt worden en werden de wrakken versleept naar een stortplaats voor wrakken, (plaats ons onbekend).

Terzelfder tijd werden de deurmechanismen ontdaan van de door de Duitsers aangebrachte "booby traps" (X) en bedrijfsklaar gemaakt.

Een dieselgenerator werd aangevoerd voor het leveren van de elektrische energie voor de sluismechanismen.

Op 30 oktober '44 was de sluis operationeel en werden de eerste schepen geladen met legervoorraden, geschut en vervolgens gelost in het vlotdok. (Zie figuur nr. 11).

L.S.T. HELLING NR. 2.

Op 6 oktober werd gestart met het aanpassen van de zuidelijke kaai van het Schuildok voor het meren en lossen van L.C.T.'s. Op 13 oktober was de eerste ligplaats klaar.

De aanpassing bestond uit het weghakken van de kopplaat van de kaaimuur over een breedte van 2,60 m met een maximum peil van 0,73 m op de kaairand. De volle breedte van de zuidelijke kaai werd aangepast zodat uiteindelijk gelijktijdig vier L.C.T.'s konden meren en lossen. De aanpassing, inclusief het verharderen van de opritten was voltooid op 28 oktober '44. (Zie figuur nr.11).

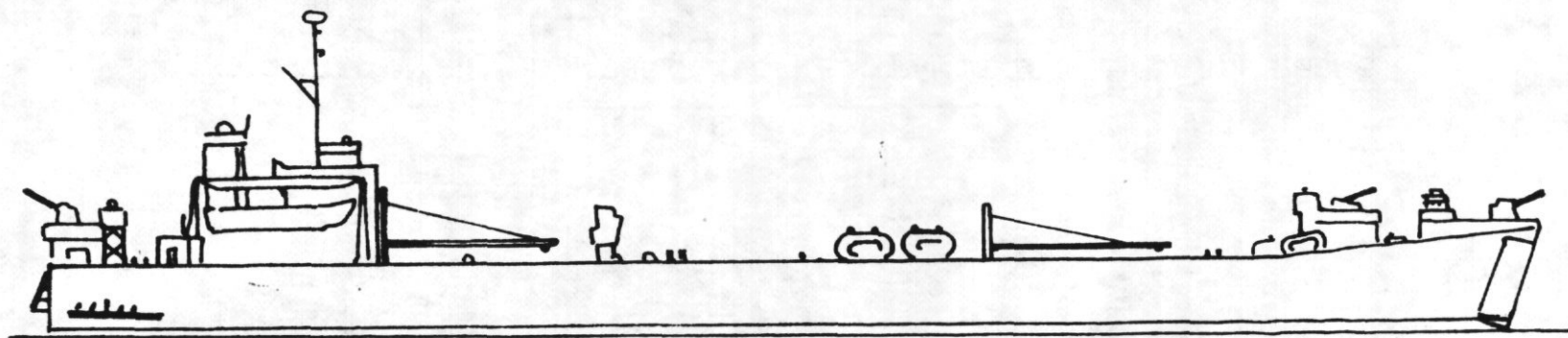
Op 30 oktober werd de leiding van de havenwerken overgenomen door de "4 Port Construction and Repair Group" onder het bevel van Lt.Col. J.A.Stirling, en werd de 930 PC & R Cy versterkt door een detachement van de 933 PC & R Cy., de 42 Mechanical Engineering Section en de 983 Dredging Cy, Royal Engineers (baggerende eenheid). Deze laatste eenheid werd ingezet voor het baggeren van de haven.

DIEPWATERKAAI.

Onderwijl werd het volledig herstel van de Diepwaterkaai aangevat. Zeventien grote kraters werden na herstel van de kaaimuur door middel van metselwerk en beton opgevuld met hard puin en afgedekt met kasseien of beton. (Zie fig. 12 en 13, kaai vóór en na herstel). Een pijplijn werd aangelegd van de Diepwaterkaai naar de saskom van het kanaal (vaart) , zodat de lading van de zeetankers rechtstreeks overgepompt werd naar binnenlanders voor vervoer naar het binnenland.

Het volledig herstel van de Diepwaterkaai was voltooid op 5 januari 1945.

De Diepwaterkaai werd gebruikt als basis voor verschillende smal-delen mijnvegers van de Royal Navy en als "oliekaai". Tevens werd ze ook gebruikt door de bebakeningsdienst van de Royal Navy.

Figuur nr. 14 . Landing Ship Tank. (Landingschip tanks)

Afmetingen : l.o.a. 100 m x br. 15,20 m x dpg. 4,20 m (diepgang voor bij stranden 1,15 m).

Twee motoren, 3^M diesels, 2 x 850 pk, twee schroeven. Snelheid 10 knoop.

Lading : 18 x 30 t tanks, of 27 x 3 t vrachtwagens en 8 jeeps en 177 soldaten.

Bemanning : 86.

Bewapening : 1 x 12 pond kanon, 6 x 1 20mm kanonnen.

Gebouwd in V.S.A., 1942-45, 114 in dienst bij Royal Navy.

Figuur nr. 9. Landing Craft Tank. (Landingsvaartuig Tanks) type 3.

Afmetingen : l.o.a. 58,18 m x br. 9,46 m x dpg. voor 1,14 m - achter 2,14 m.

Twee motoren, Stirling, 2 x 1000 pk, twee schroeven, snelheid 11,5 knoop.

Lading : 5 x 40 t tanks of 11 x 30 t tanks, of 10 x 3 t vrachtwagens, of 300 t lading.

Bemanning : 12.

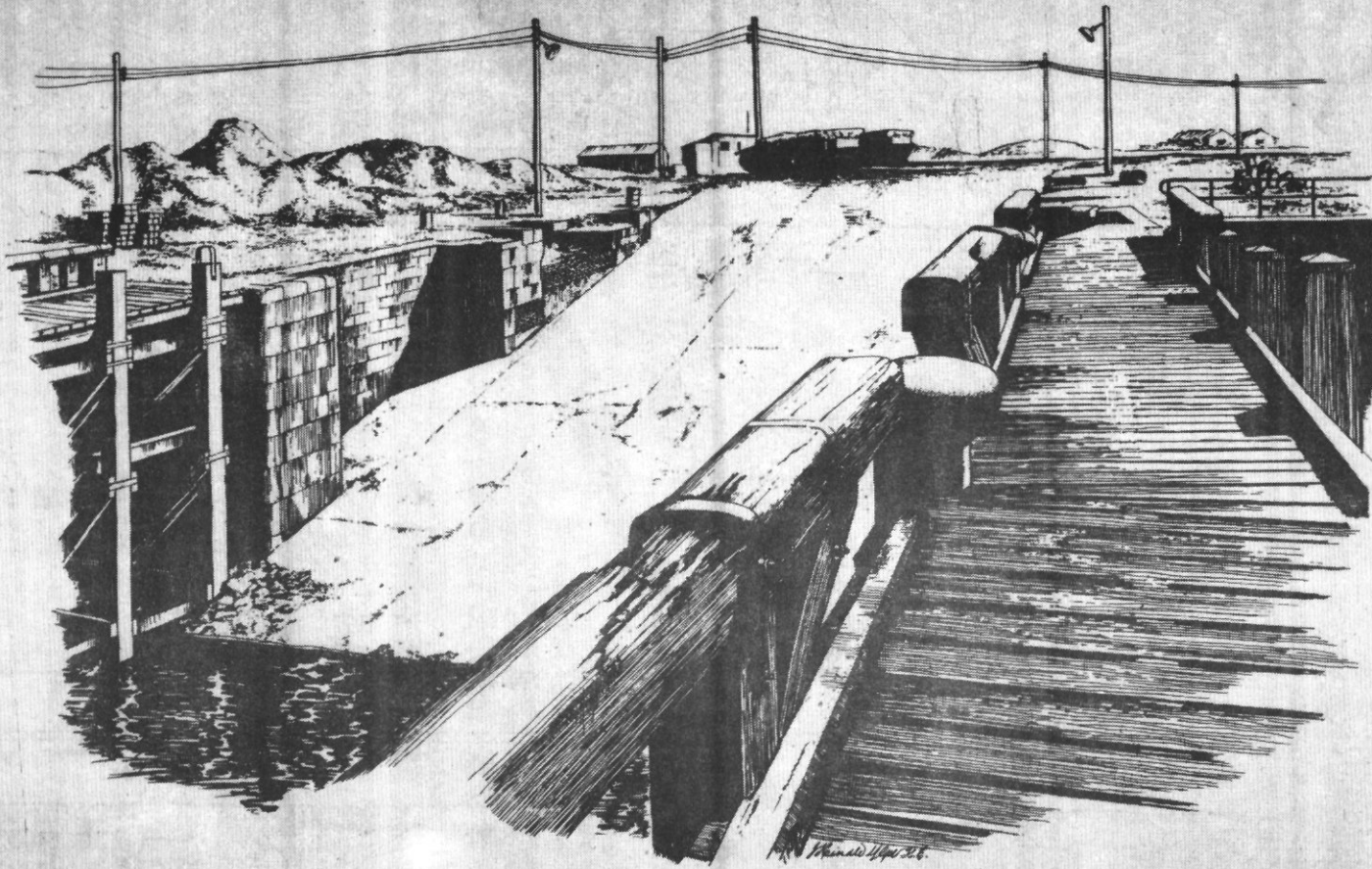
Bewapening : 2 x 1 2 pond kanonnen of 2x1 20 mm kanonnen.

Gebouwd in G.B., van vier types : LCT(1), LCT(2), LCT(3) en LCT(4), van verschillende afmetingen (kleinste 46 m lang, grootste 58,19 m). In totaal werden er 1719 LCT's gebouwd in G.B. (1941-1944).

PCR 28R/8

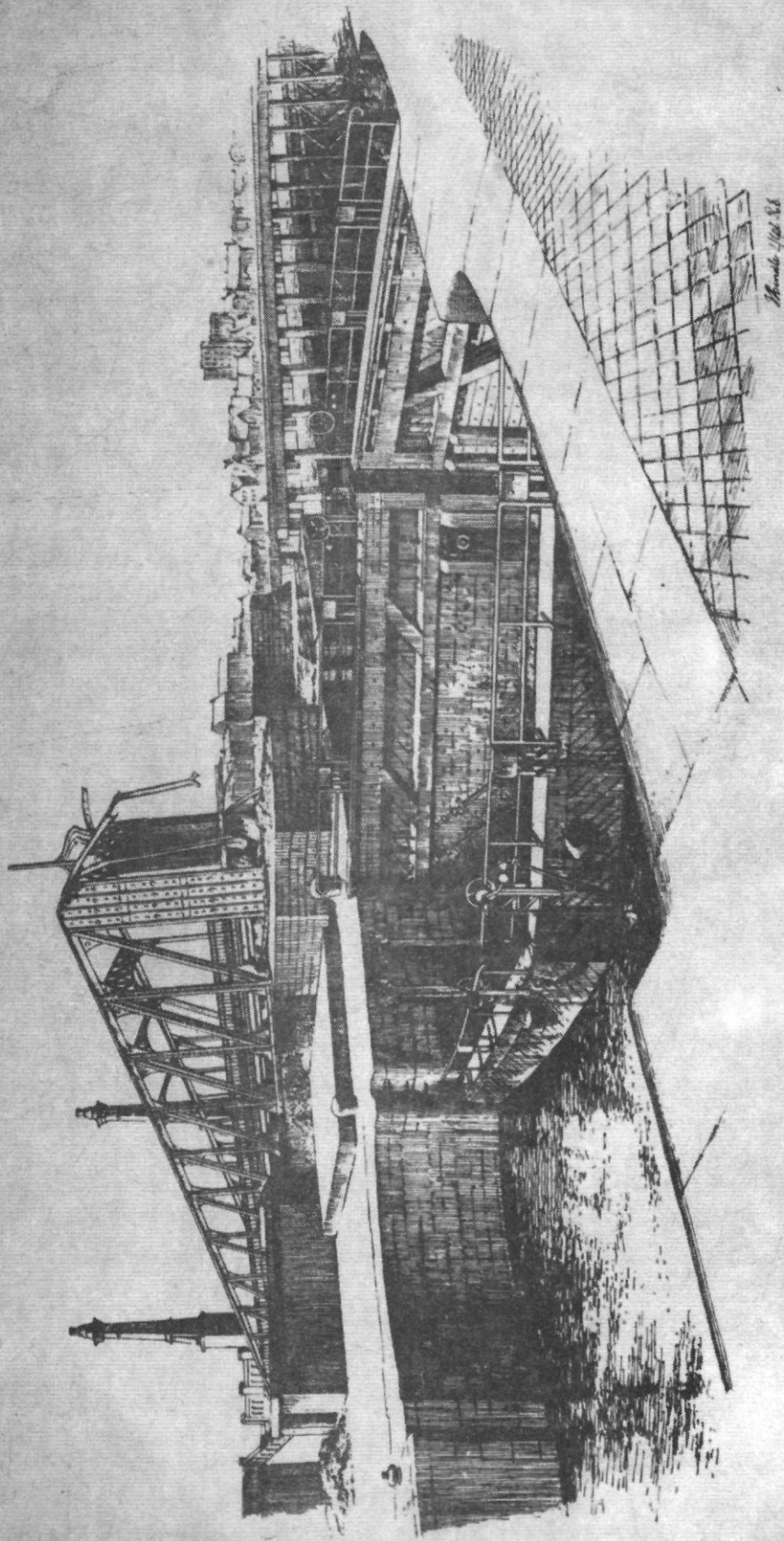
PREPARED: *W. H. H.*
CHECKED: *W. H. H.* 10 JULY 1945
CAPT. R.

OSTEND 8

L.S.T. RAMP No.1

CONSTRUCTED ON FILLING IN THE OLD LOCK ENTRANCE TO THE PORT DE PECHE

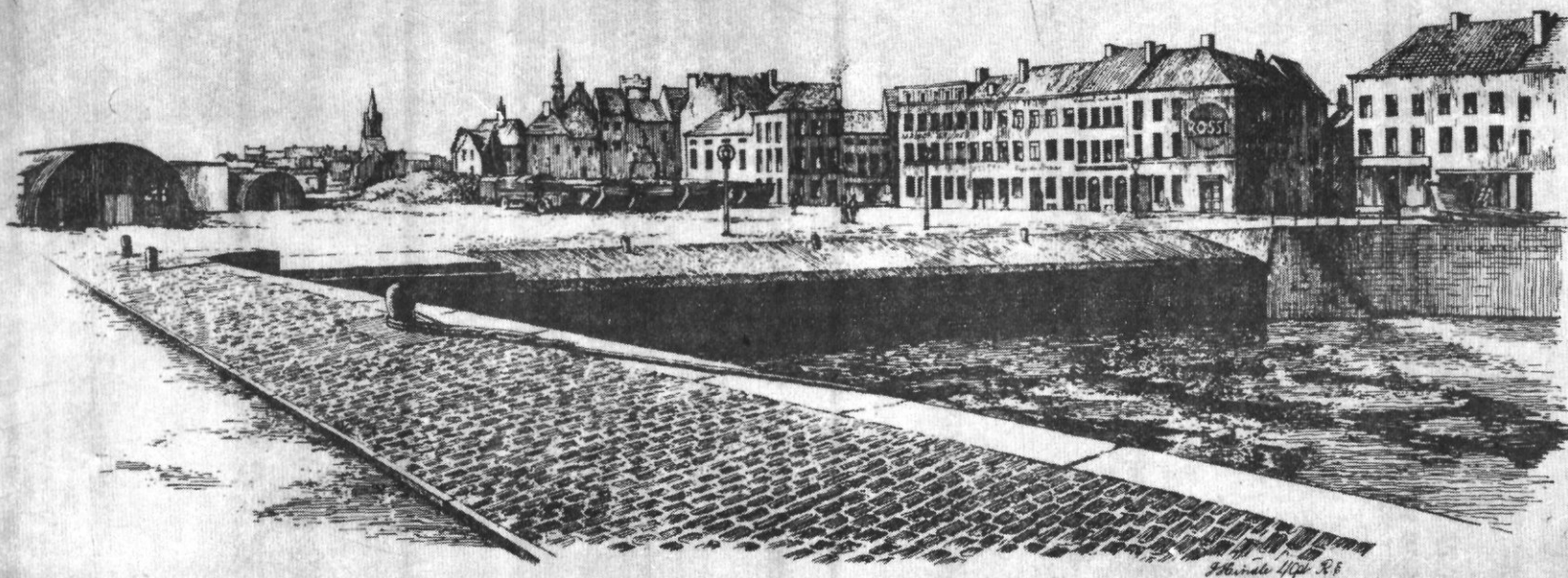
DEMEY LOCK — EBB AND FLOOD GATES TO NOUVEL AVANT PORT
WITH DÉMOLISHED SWING BRIDGE — AFTER CLEARANCE

FIGURE 10

PCR 28R/9

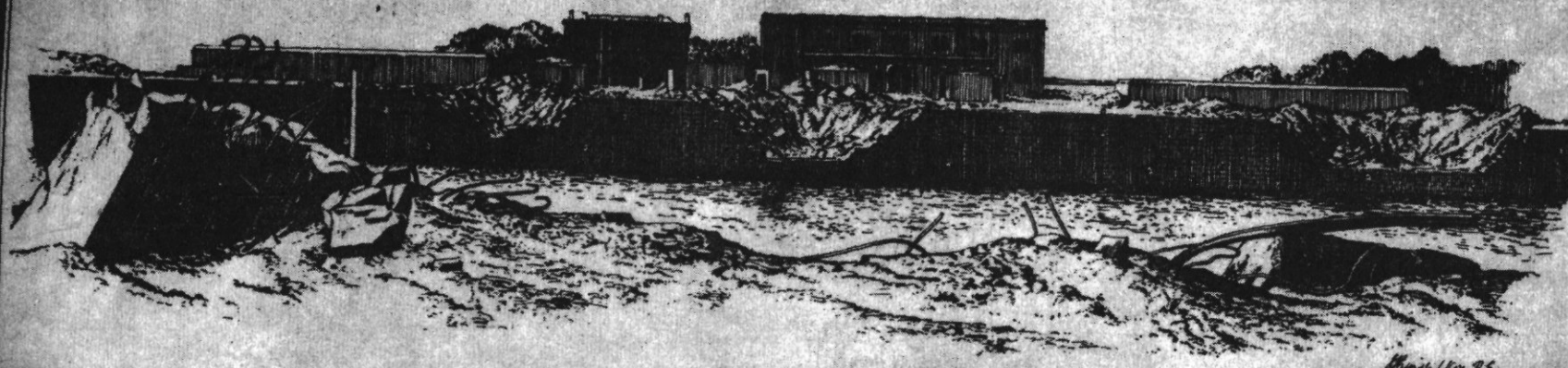
PREPARED-	<i>J. H. ...</i>	DATE	10 JULY 1945
CHECKED-	<i>J. H. ...</i>	CADRE	

OSTEND 9

L.S.T. RAMP No.2
CONSTRUCTED ON THE SOUTH QUAY OF THE BASSIN D'ECHOUAGE

FIGURE 11

March 1950 26

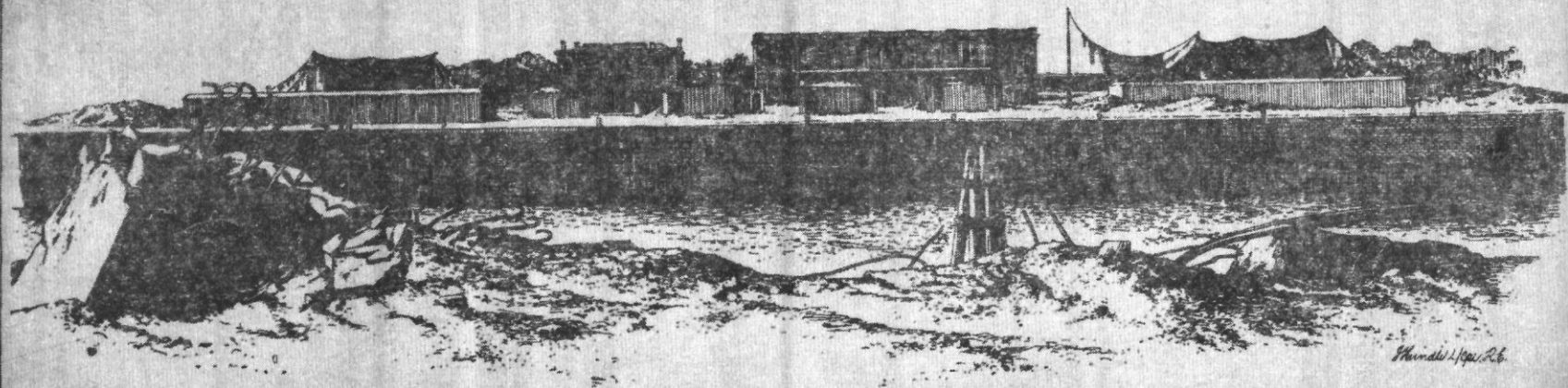
NOUVEL AVANT PORT - QUAI DE MAREE
SHOWING TYPICAL DEMOLITION CRATERS BEFORE REPAIR
BY P.C. & R. TROOPS

FIGUR 12

PCF 200/10

REPRODUCED BY THE
NAVY DEPARTMENT
WASHINGTON, D.C. 20370

OSTEND 16

Hindley/Hp/26

NOUVEL AVANT PORT — QUAI DE MAREE
AFTER REPAIR FOR USE AS REFUELLING BERTH

Toelichting bij fig. nr. 10.

Pentekening van J.Hindle, 1944.

Tekening stelt de Demeysluis voor na opruiming eind oktober 1944.

Op de tekening bemerkt men de vrijgemaakte benedensluisdeuren (zee-
waarts), en de resterende helft van de vernielde brug.

De brug werd vervangen door een constructie, vervaardigd door de "Ateliers Métallurgiques de Nivelles", Nijvel. De nieuwe brug werd opengesteld voor het verkeer op 14 augustus 1951.

De vernielde bovensluisbrug werd vervangen door een nieuwe gebouwd door "La Brugeoise, Nicaise et Delcuve", uit Sint-Michiels (Brugge), die op 25 juni 1946 in gebruik genomen werd.

De twee nieuwe bruggen zijn praktisch identisch aan de vernielde.

Toelichting bij figuur nr. 11.

Pentekening van J.Hindle, 1945.

Tekening stelt de L.S.T. helling nr. 2 voor, gebouwd op de zuidelijke kaai van het Schuldok (nu Montgomerydok).

Op de tekening bemerkt men de zuidelijke kaai die aangepast werd voor het "landen" van de boegdeuren van de landingsvaartuigen en de bolders voor het afmeren.

In de midden achtergrond voertuigen van het Britse leger. Dit zijn, een vrachtwagen en vier "Buffalo's" (zie figuur nr.31) Deze laatste waren gepantserde amphibische rupsvoertuigen, o.m. gebruikt tijdens de landing op het eiland Walcheren.

Links bemerkt men een paar "Nissen huts" opgericht door het Brits leger en een Duitse bunker.

De achtergrond wordt gevormd van links naar rechts door de kerk van 't Hazegras, een paar resterende gebouwen in de bocht van de Vindictivelaan, het Waterschoutambt (torens), het Waterhuis, het monument van de gesneuvelden (14-18), op de hoek van de St.-Franciscusstraat de herberg "Het Meivischje", op de rechter hoek de "Maison Jaune", vervolgens de St.-Paulusstraat met op de linker hoek de voormalige ijskelder, voor de oorlog betrokken door een spullenopkoper. Helemaal rechts op de kaai het geborgen wrak van een motortorpedoboot (zie verder - katastroof van 14.02.1945).

Toelichting bij figuur nr. 12.

Pentekening van J.Hindle, 1944.

De tekening stelt de Diepwaterkaai voor, vooraleer de herstelling aangevat werd.

Op de voorgrond de vernielde kaaimuur van de oosteroever. Aan de overzijde van de voorhaven de vernielde kaaimuren van de Diepwaterkaai. In de achtergrond het tolkantoor en het douanestapelhuis langsheen de Slijkenssteenweg. Beide gebouwen bestaan heden nog. Langsheen de Diepwaterkaai twee grote en vier kleinere Duitse bunkers. De bunker uiterst rechts bestaat heden nog.

Toelichting bij figuur nr. 13.

Pentekening van J.Hindle, 1945.

De tekening stelt de Diepwaterkaai voor, na herstel door de Britse Genie. Op de voorgrond de vernielde kaai van de oosteroever, met in midden daarachter één van de meerdukdalven gebouwd in de loop van februari 1945. (zie ook figuur nr. 16). Aan de overzijde van de voorhaven de door middel van metselwerk herstelde kaaimuur van de Diepwaterkaai. Op de kaai bemerkt men twee installaties afgeschermd door camouflagenetten.

De tekening stelt dezelfde strook kaai voor als weergegeven in figuur nr. 12.

L.S.T. helling nr. 3.

Naast L.C.T.'s beschikten de Britten over een groter type van landingsvaartuig dan de L.C.T.'s, de Landing Ship Tank, (L.S.T., zie figuur nr.14). Deze schepen hadden een laadvermogen van 1626 ton, bijna het vijfvoud van het laadvermogen van de L.C.T.'s. Uiteraard waren de hoofdafmetingen veel groter, de lengte was bijna het dubbel van de L.C.T.'s en bedroeg circa 100 meter, dat is bijna zo lang als een maalboot (107 m). Gelet op de lengte en de breedte van deze vaartuigen was het praktisch niet doenbaar aan te leggen aan helling nr. 1 en was het onmogelijk het Schuildok binnen te varen om aan te leggen aan helling nr. 2, daar de smalle toegang van het dok haaks ligt op de vaargeul.

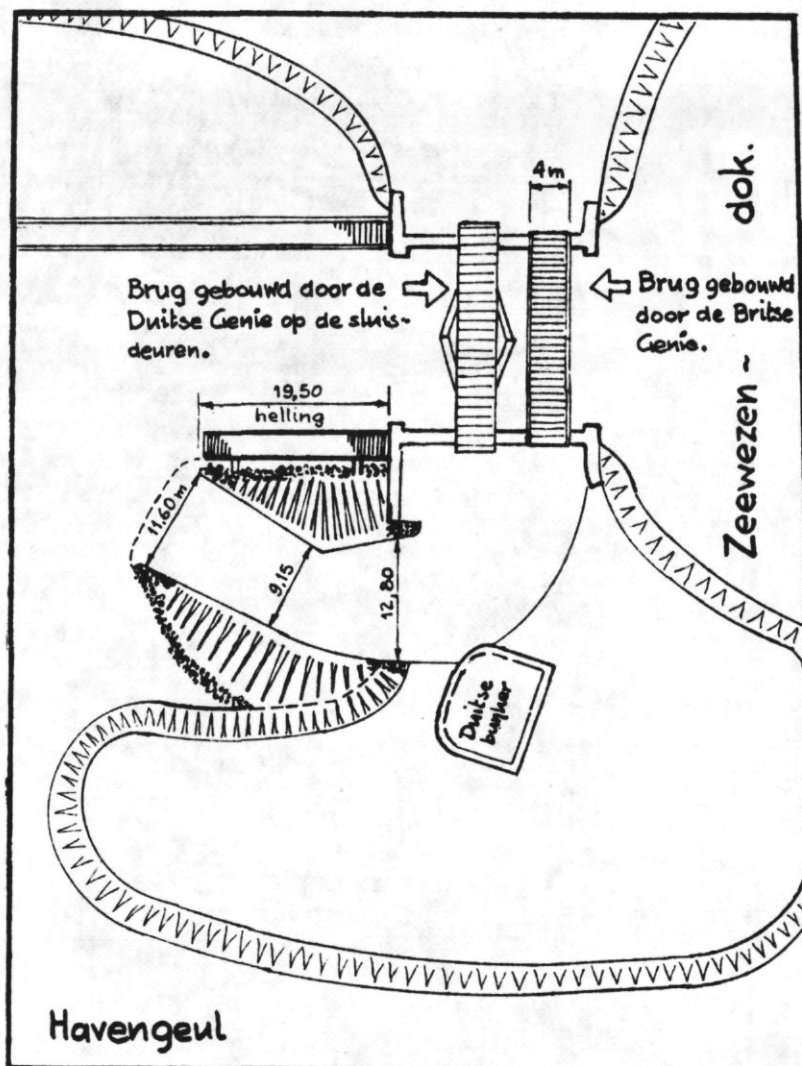
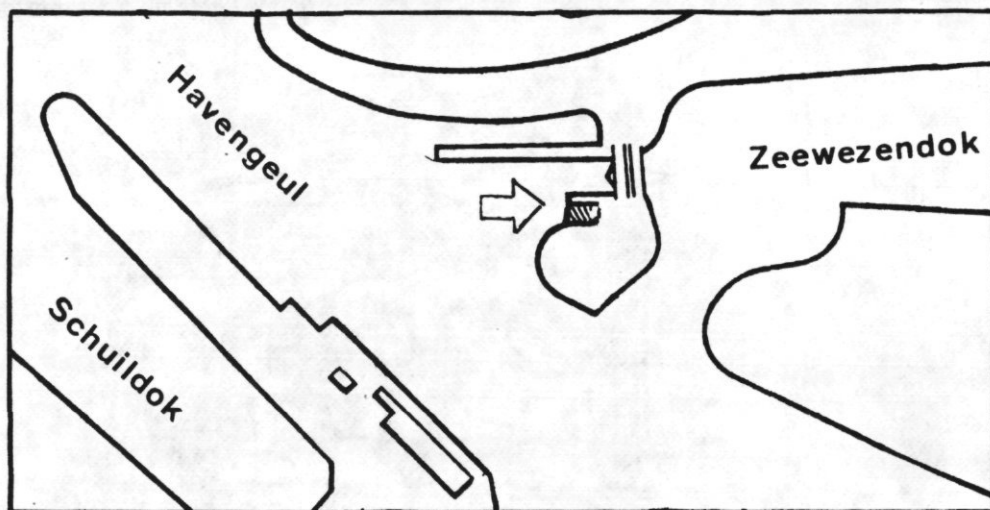
Door de dringende behoefte aan een helling voor het lossen van deze grotere vaartuigen werd beslist nog een verdere helling te construeren naast de Zeewezendoksluis (zie figuur nr. 15). Deze plaats was gemakkelijk toegankelijk voor de L.S.T.'s, de as van de helling lag onder een kleine hoek ten opzichte van de lengterichting van de havengeul.

De bouw werd gestart op 15 oktober 1944. Tussen het noordelijk kaaihoofd van de oosteroever en het westelijk geleidingsstaketsel van de Zeewezendoksluis werd een helling gemaakt door het storten van hardsteen. Deze werd vervolgens afgedekt met een dikke laag gewapend beton. Overheen de sasmuren werd een brug gebouwd, naast de bestaande brug opgeworpen door de Duitsers overheen de gesloten sasdeuren. De brug met een breedte van 4 meter, werd opgebouwd door de Britse Genie door middel van geprefabriceerde standaard brugpijlers, verbanden en dekprofielen. Het rijvlak bestond uit vijfduimse houten balken.

De kaai werd verhard en een toegangsweg vanop de Vismijnlaan werd in beton aangelegd.

Het oostelijk geleidingsstaketsel van de Zeewezensluis werd versterkt en hersteld voor gebruik voor het afmeren van het achterschip van de L.S.T.'s.

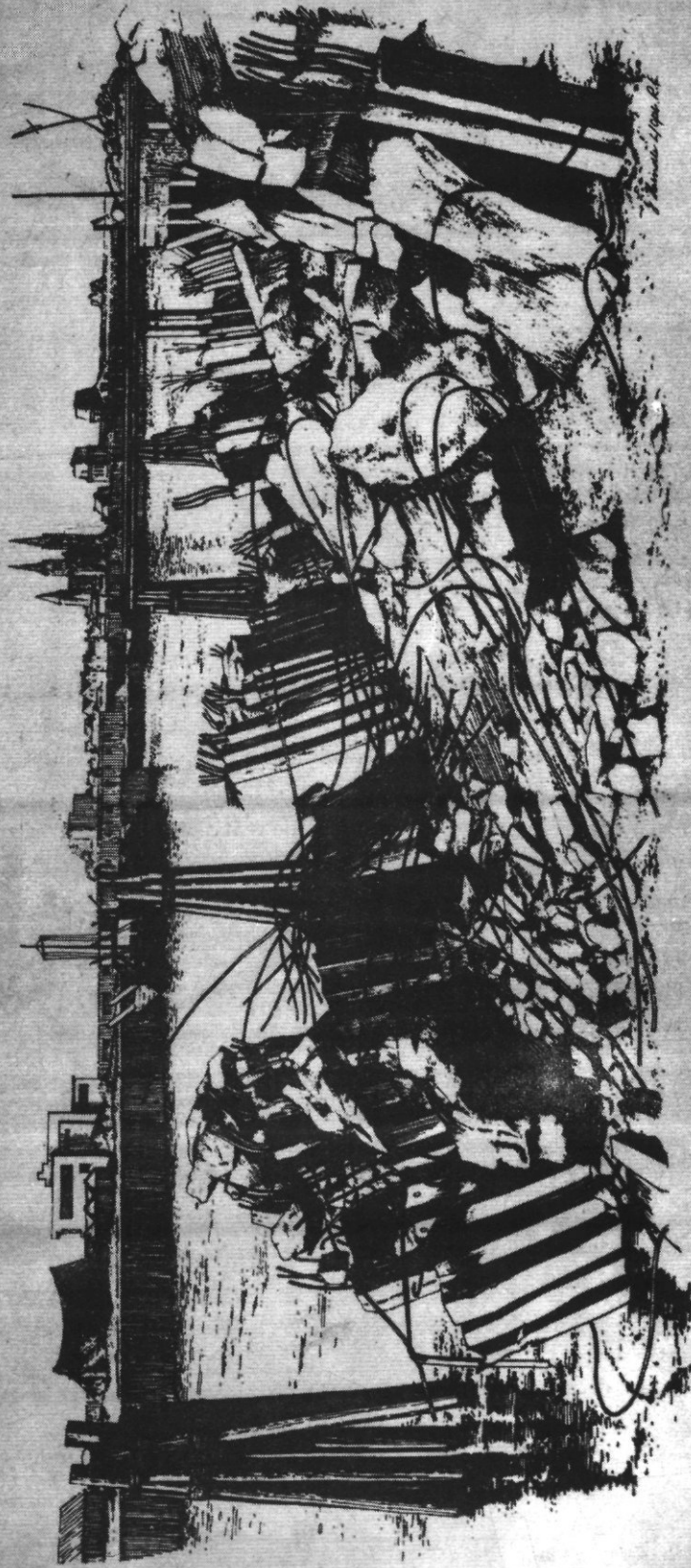
Aan de helling kon één vaartuig afmeren, het was op 31 oktober 1944 klaar voor gebruik en werd onmiddellijk in gebruik genomen voor het lossen van de L.S.T.'s.

Figuur nr. 15

LST helling nr.3

OSTEND 12

NOUVEL AVANT PORT — DOLPHINS & CATWALK

PCB 2187/72
REVISED
EXCISE
H. P. 18
OSTEND

OOSTEROEVER.

Begin december 1944 werd op vraag van de Royal Navy, die behoefte had aan bijkomende ligplaatsen voor de bevoorrading met brandstof van kleine vaartuigen, een ponton, met afmeting 26 X 13 m, afgemeerd aan een gaaf gebleven stuk kaai van de oosteroever (post 11). De ponton werd samengesteld uit 96 standaard N.L. pontonsecties (afmetingen 7 x 5 voet). Het werk, samenstellen van de ponton en voorbereiding van de kaai en meerinrichting, werd aangevat op 17 december 1944. De aanlegplaatsen werden in gebruik genomen op 3 januari 1945.

In februari 1945 werden vier dukdalven gebouwd, gelegen ter hoogte van post 12, vrij van de vernielde kaai om het tijdelijk afmeren toe te laten van vaartuigen die moesten wachten op een definitieve ligplaats. De vier dukdalven lagen op één lijn, circa 12 m uit de oorspronkelijke kaailijn en stonden 30 m uit elkaar. Op de twee middelste dukdalven was er toegang vanaf de kaai door middel van loopsteigers (Zie figuur nr. 16).

Toelichting bij figuur nr. 16.

Pentekening van J.Hindle, 1945.

Tekening stelt de voorhaven voor. Op de voorgrond de vernielde kaai-muur van de oosteroever (post 12) en de vier meerdukdalven geplaatst in februari 1945.

Aan de Diepwaterkaai, ter hoogte van de afgebeelde Zeevaartschool, ligt H.M.S. Barcock gemeerd. Het schip, een "boom defence vessel" van de Royal Navy, werd gebruikt voor boeienwerk en berging. De "Barcock" werd na de oorlog tijdelijk overgedragen aan de nieuw opgerichte Zee-macht. Het werd in 1949 terug ter beschikking gesteld van de Royal Navy, waar het schip in juni 1962 afgevoerd werd van de vlootlijst.

Op de achtergrond, midden, het "Kanonhotel", de gebouwen langs- heen de Vindictivelaan, vervolgens de "Peperbusse", de hoofdkerk Sint-Petrus en Paulus en het Zeestation.

ZEEWEZENDOK.

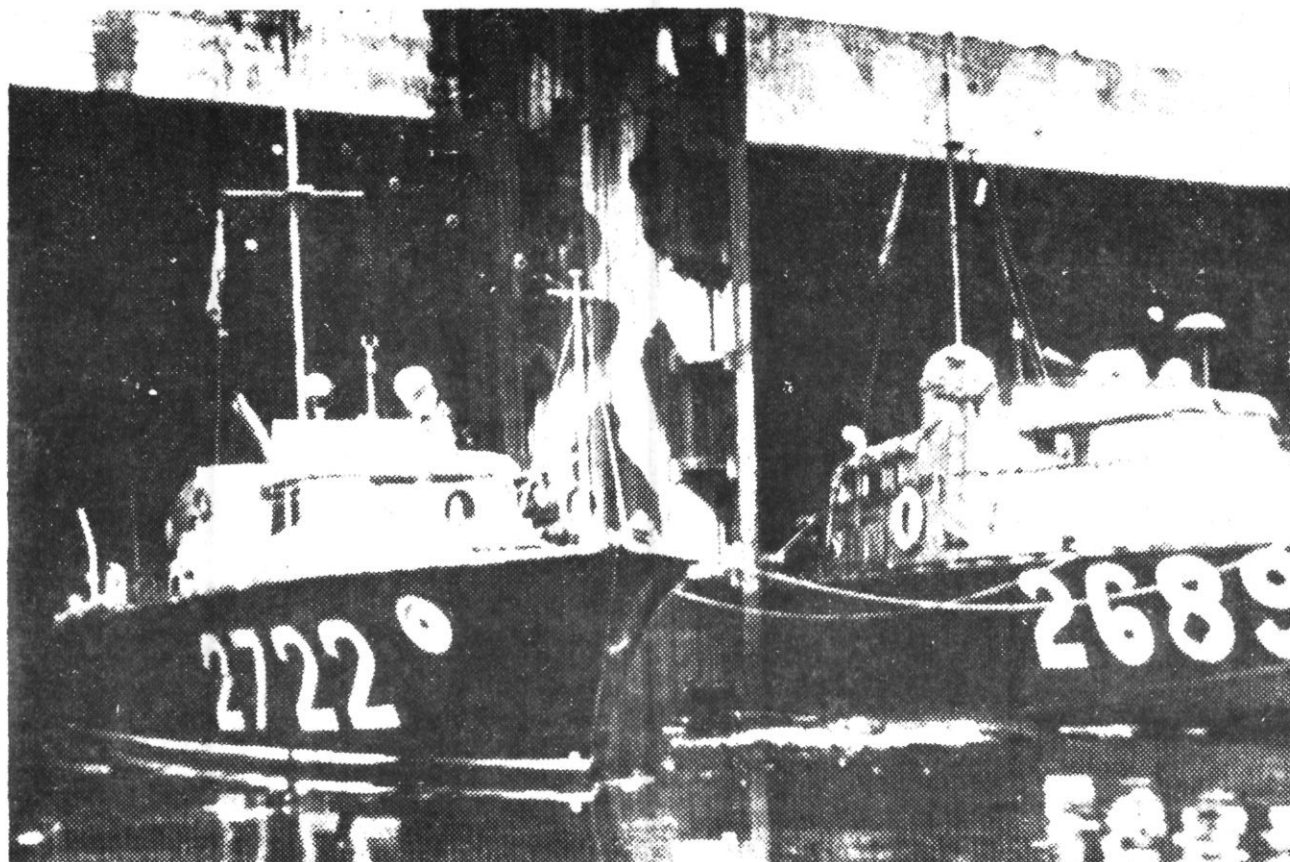
Onmiddellijk na de bevrijding werd het Zeewezendok in gebruik genomen door de Lucht-zee reddingsdienst van de Royal Air Force (R.A.F.). De reddingsboten van Air-Sea Rescue Service (A.S.R.) meerden af aan de Schnellbootbunker (zie figuur nr. 17).

De R.A.F. gebruikte een groot aantal speciaal ontworpen reddings- boten van verschillende types voor het oppikken uit zee van bemanningen van vliegtuigen die in zee waren gestort of per valscherp in het water waren neergekomen. (zie figuren nrs. 18 en 19).

In december 1944 werd besloten alle vaartuigen van de R.A.F. en de diverse kleine dienstvaartuigen van de Royal Navy te meren in de beschutte wateren van het Zeewezendok.

Op 17 december werd het herstel aangevat van een stuk kaai op de westelijke oever, die over 30 m in geringere mate was vernield door de Duitsers dan het overige van de kaai. Hieraan legden kleine dienstvaar- tuigen (motor-launches) van de R.N. aan. De kaai werd hersteld door middel van metselwerk en werd in gebruik genomen op 13 januari 1945.

Ten behoeve van de R.A.F.-A.S.R. werd aan de oostelijke kaai van het dok een steigerwerk gebouwd met een lengte van 80 m (zie figuur 20).

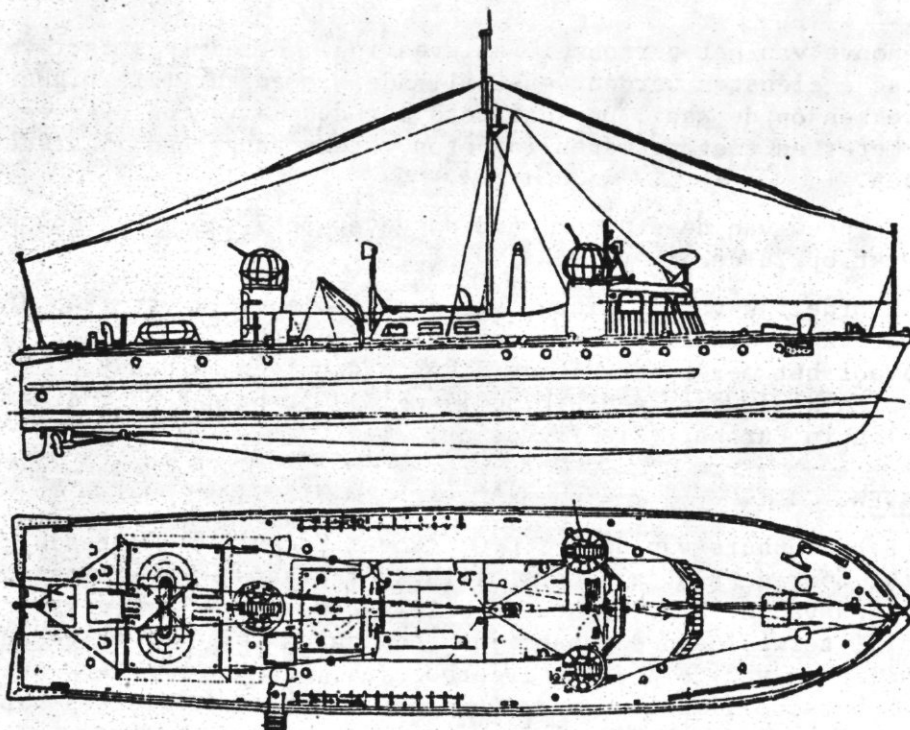

Toelichting bij figuur nr. 17.

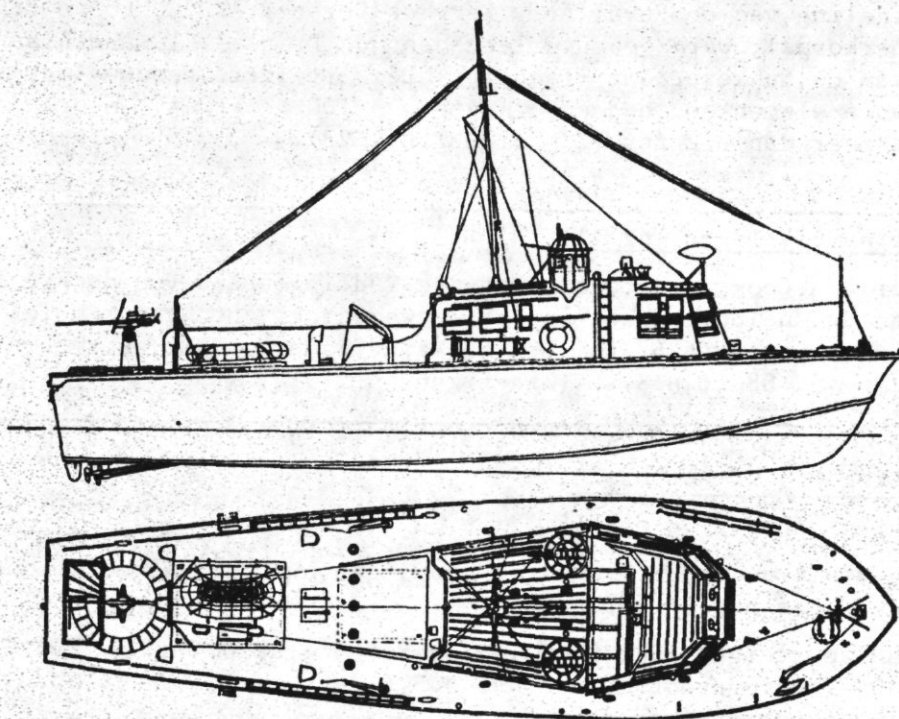
Foto door J.A.Cook, van twee lucht-zee reddingsboten van de R.A.F. gemeerd aan de snelbootbunker in het Zeewezendok.

Foto genomen in 1945.

Links een Thornycroft 67 ft. H.S.L. (zie figuur nr. 18) en rechts een B.P.B. Type 3, 68 ft. H.S.L. (zie figuur nr. 19).

Figuur nr. 18. Thornycroft 67 ft High Speed Launch.
 Ontworpen door John I. Thornycroft & Co. Ltd., Hampton.
 Afmetingen : l.o.a. 20,44 m x br. 4,58 m x dpg. 1,22m
 2 motoren van 650 pk, snelheid 24,7 knoop. Autonomie : 600 mijl.
 Bewapening : 3 koepels met 2 m.g. .303 duim.

Figuur nr. 19. British Power Boat Co. Type 3. "Hants and Dorset"
68 ft R.A.F. High Speed Launch.
 Ontworpen door British Power Boat Co., Hythe, 1943.
 Afmetingen : l.o.a. 20,75m x br. 5,04 m x dpg. 1,22m
 3 motoren van 500 pk, snelheid 28 knoop, autonomie 580 mijl
 Bewapening : 1 x 20 mm, 2 koepels met 2 m.g.'s .303 inch.

Ten behoeve van het personeel (huisvesting), de administratieve en technische diensten werden verschillende Nissen huts (zie figuur nr.32) opgetrokken op de kaai. De kaai werd verhard met beton over een breedte van 6 meter en toegangswegen in beton werden aangelegd vanaf de Vis-mijnlaan.

De bouw van de steiger werd aangevat op 7 december 1944 en was afgewerkt op 23 december 1944.

Noordelijk van de nieuwe steiger werd op 15 maart 1945 de bouw aangevat van 4 dukdalven en 6 meerpalen ten behoeve van de Royal Navy (R.N.) voor het meren van kleine dienstvaartuigen en diverse lichters. Deze waren klaar voor gebruik op 14 mei 1945, na het beëindigen van de oorlog in Europa. (Zie figuur nr. 21).

VOORHAVEN.

Het clubhuis van de R.Y.C.O. (Royal Yacht Club Oostende) werd gebruikt door de R.N. als herstellingswerkplaats voor kleine dienstvaartuigen van de R.N. De houten helling (slipway) werd versterkt en hersteld, terwijl aan de oostzijde een aanlegsteiger werd gebouwd voor het aanleggen van de personeelverbootjes, die het vervoer verzekerden van R.N.personeel van en naar de verschillende meerplaatsen van de R.N.

KANAAL OOSTENDE-BRUGGE.

Op de vaart op het grondgebied van Bredene werden twee steigers gebouwd voor de overslag van legervoorraden van legervrachtwagens in binnenvaartuigen (Zie figuur nr.22).

Een eerste steiger, ten behoeve van de "Inland Waterways Transport"-afdeling van de Royal Army Service Corps-R.A.S.C. (bevoorrading en vervoerkorps), werd gebouwd langsheen de Prinses Elisabethlaan ter hoogte van de Nukkerstraat -Pescator. Deze steiger, gebouwd met standaard genie-elementen, had een lengte van 100 meter en een breedte van iets meer dan 8 meter (Zie figuur nr. 23).

Toelichting bij figuur nr. 17.

Foto door J.A.Cook, van twee lucht-zee reddingsboten van de R.A.F., gemeerd aan de snelbootbunker in het Zeewezendok. Foto genomen in 1945. Links een Thornycroft 67 ft. H.S.L. (zie figuur nr.18) en rechts een B.P.B. Type 3, 68 ft.H.S.L. (Zie figuur nr.19).

Toelichting bij figuur nr.20.

Pentekening van J.Hindle, 1945.

Tekening stelt de A.S.R. -steiger voor, gebouwd in 1945 op de oostelijke oever van het Zeewezendok.

Aan de steiger ligt een Air-Sea Rescue launch van de R.A.F. gemeerd. De reddingsboot is van het B.P.B. type (zie figuur nr. 19). Rechts in de achtergrond drie Nissen huts.

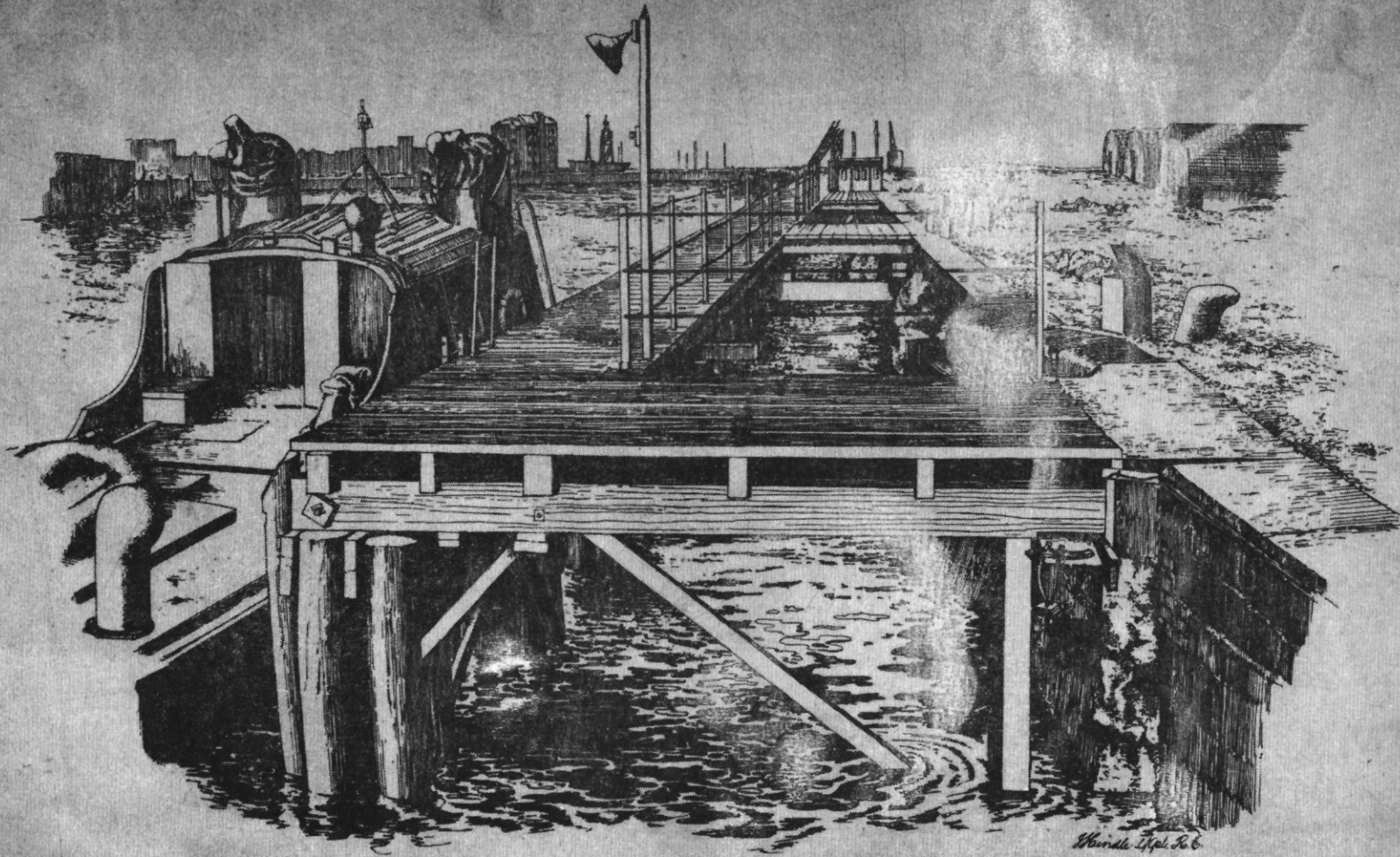
Men bemerkt tevens de herstelde kaaimuur.

Links in de achtergrond de Visserskaai.

PCF 268/80 PREPARED BY *[Signature]* NO. 44, 10-0-0
CHECKED BY *[Signature]* CAPTAIN

OSTEND 20

BASSIN DE LA MARINE — TIMBER STAGES & WALKWAY
CONSTRUCTED FOR SMALL NAVAL AND R.A.F. CRAFT

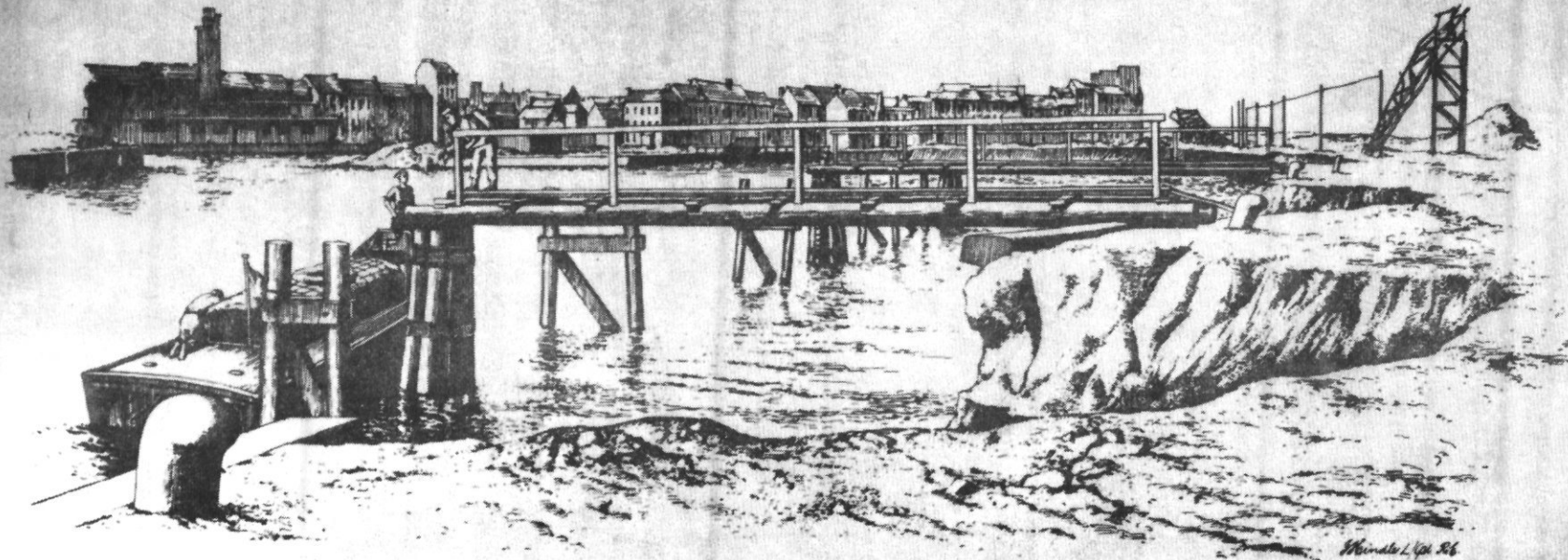
FIGURE 20

PCR 288/22

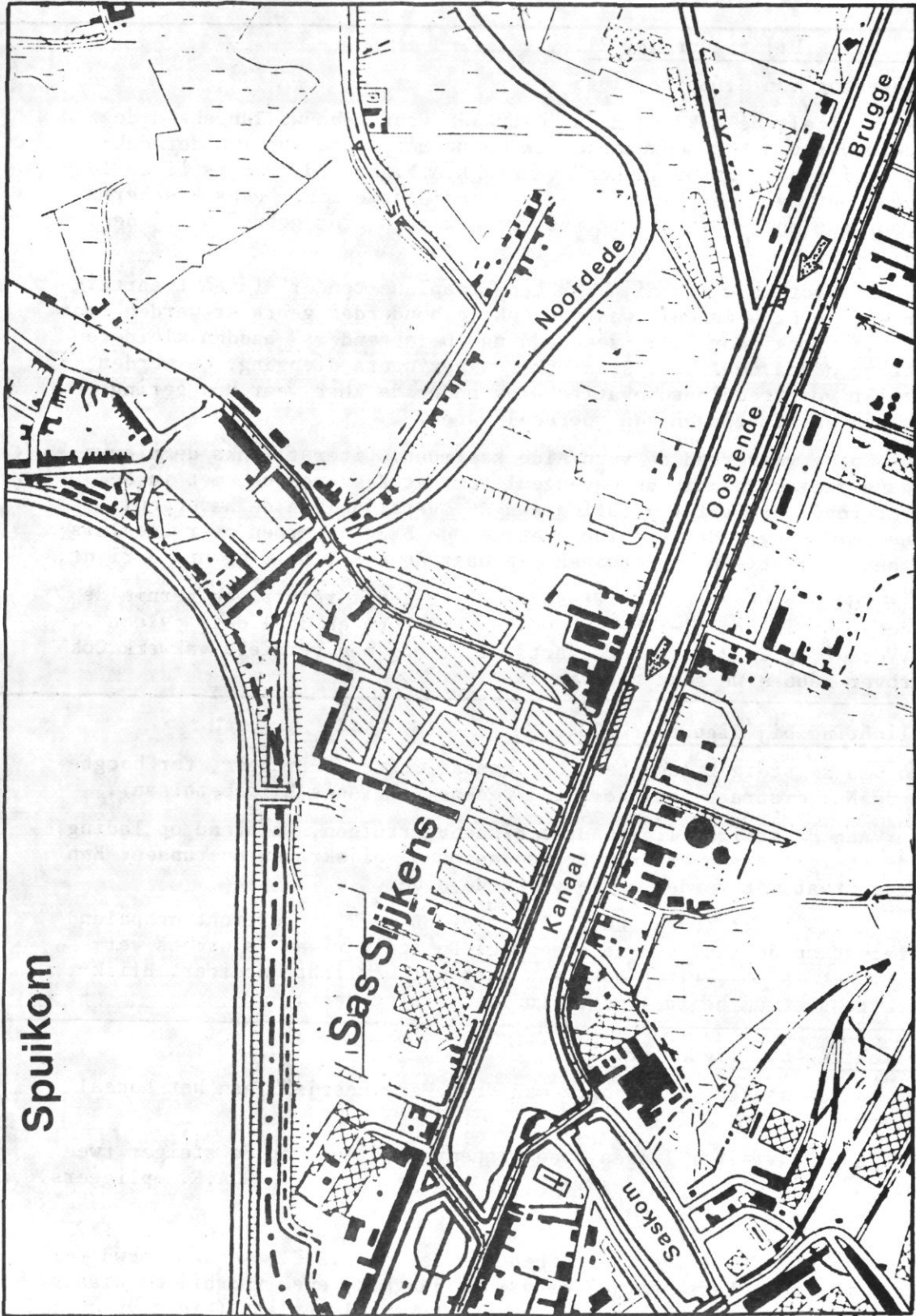
REPRODUCED
CHECKED*W. H. L. 26*

10 JUL 1946

OSTEND 22

BASSIN DE LA MARINE — DOLPHINS AND CATWALKS
CONSTRUCTED AS DEEP WATER MOORINGS FOR LIGHT NAVAL CRAFT.

Figuur nr.22 Inplanting laadsteigers

Toelichting bij figuur nr. 21.

Pentekening van J.Hindle, 1945.

Tekening stelt de dukdalven en meerpalen voor gebouwd langsheen de oosteroever van het Zeewezendok in maart-mei 1945. Aan een der dukdalven ligt een "motor-launch" van de R.A.F.gemeerd. Dit is af te leiden van het feit dat het dak van de accomodatie midscheeps beschermd is door een anti-splinter matras. Deze werden niet gebruikt bij de Royal Navy.

De boot is waarschijnlijk een "seaplane tender" (dienstvaartuig voor vliegbootbasissen), waarvan enkele honderden gebruikt werden door de R.A.F., ook voor lucht-zee redding. Deze "tenders" hadden kleinere afmetingen dan de A.S.R.'s en ook een geringere diepgang. Ze werden gebruikt voor reddingsoperaties vlak onder de kust waar hun geringere diepgang en afmetingen een voordeel waren.

Op de voorgrond de vernielde kaaimuur. Uiterst links de nieuwe toegang gemaakt vanuit de havengeul tot het Zeewezendok, met in de achtergrond het Carferrystation aan de overzijde van de havengeul. In het midden van de tekening ziet men de brug geworpen over de sluis van het dok, met een vrachtwagen die naar de L.S.T.helling nr. 3 rijdt.

In de achtergrond de Visserskaai. Uiterst rechts een vernielde pyloon. Het is ons niet bekend welke oorsprong en doel deze pyloon had. Verder op de kaai, noordwaarts, ligt nog een vernield vakwerk. Ook hierover hebben we geen gegevens.

Toelichting bij figuur nr. 23.

Foto van de steiger langsheen het kanaal Oostende-Brugge, ter hoogte van de Nukkerstraat-Pescator, te Bredene. (Prinses Elisabethlaan).

Aan de steiger liggen drie binnenvaartuigen, wachtend op lading. Op de steiger staan er drie Britse autonome hijskranen op rupsen. Een vierde staat wat verder op de verharde oever.

Links de kantoren van de Pescator. Bemerkt de verlichtingspalen geplaatst op de rand van de steenweg. De steiger was 's nachts verlicht. Het laden verliep ook 's nachts met verlichte steiger. Blijkbaar vreesde men begin 1945 de Luftwaffe niet meer.

Toelichting bij figuur nr. 24.

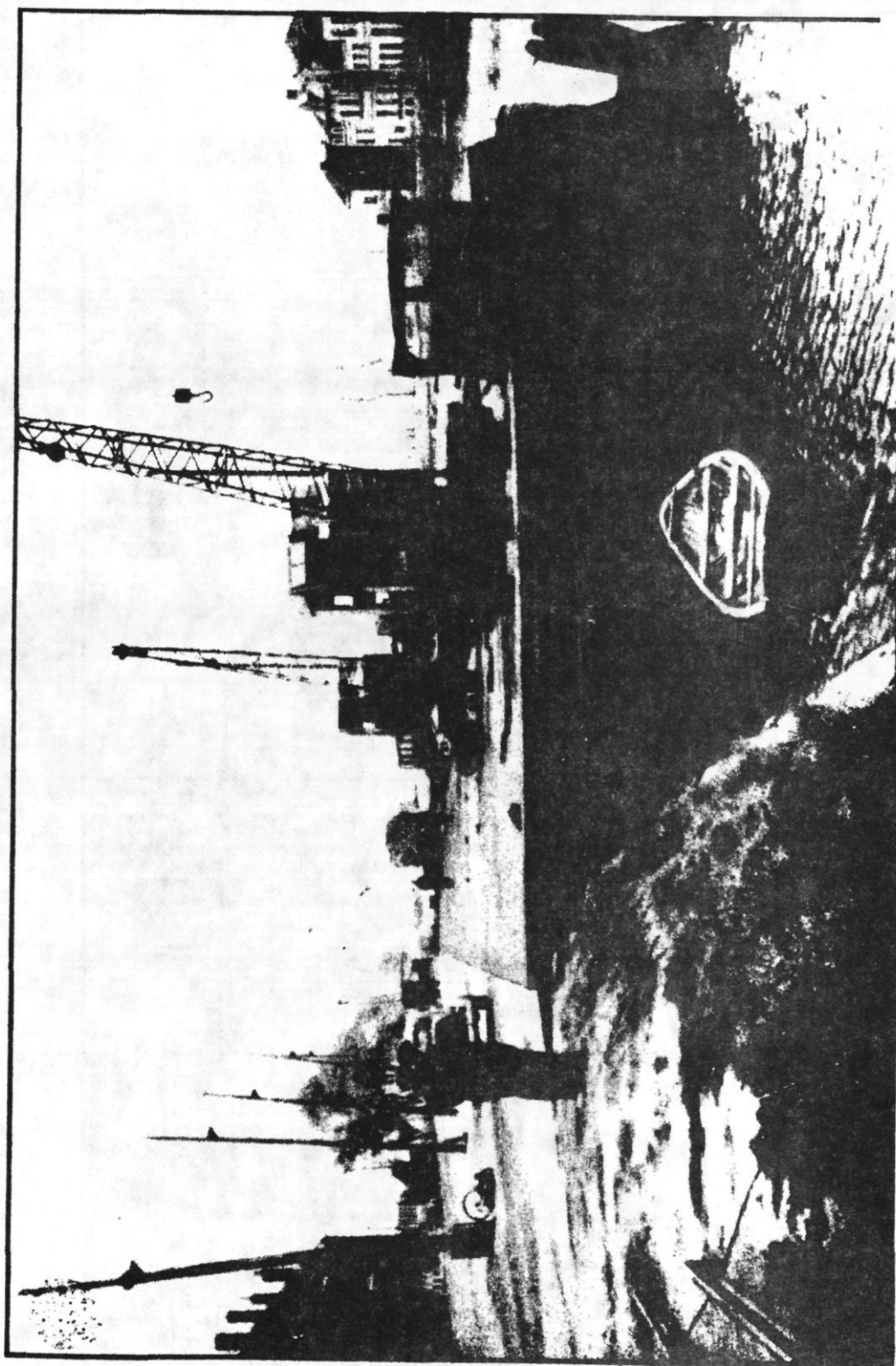
Foto van de steiger ter hoogte van "het Mezenestje", aan het kanaal Oostende-Brugge.

Aan de steiger liggen twee binnenvaartuigen, op de steiger twee "Ruston" hijskranen van de R.A.F. Op het jaagpad drie R.A.F. opliggers.

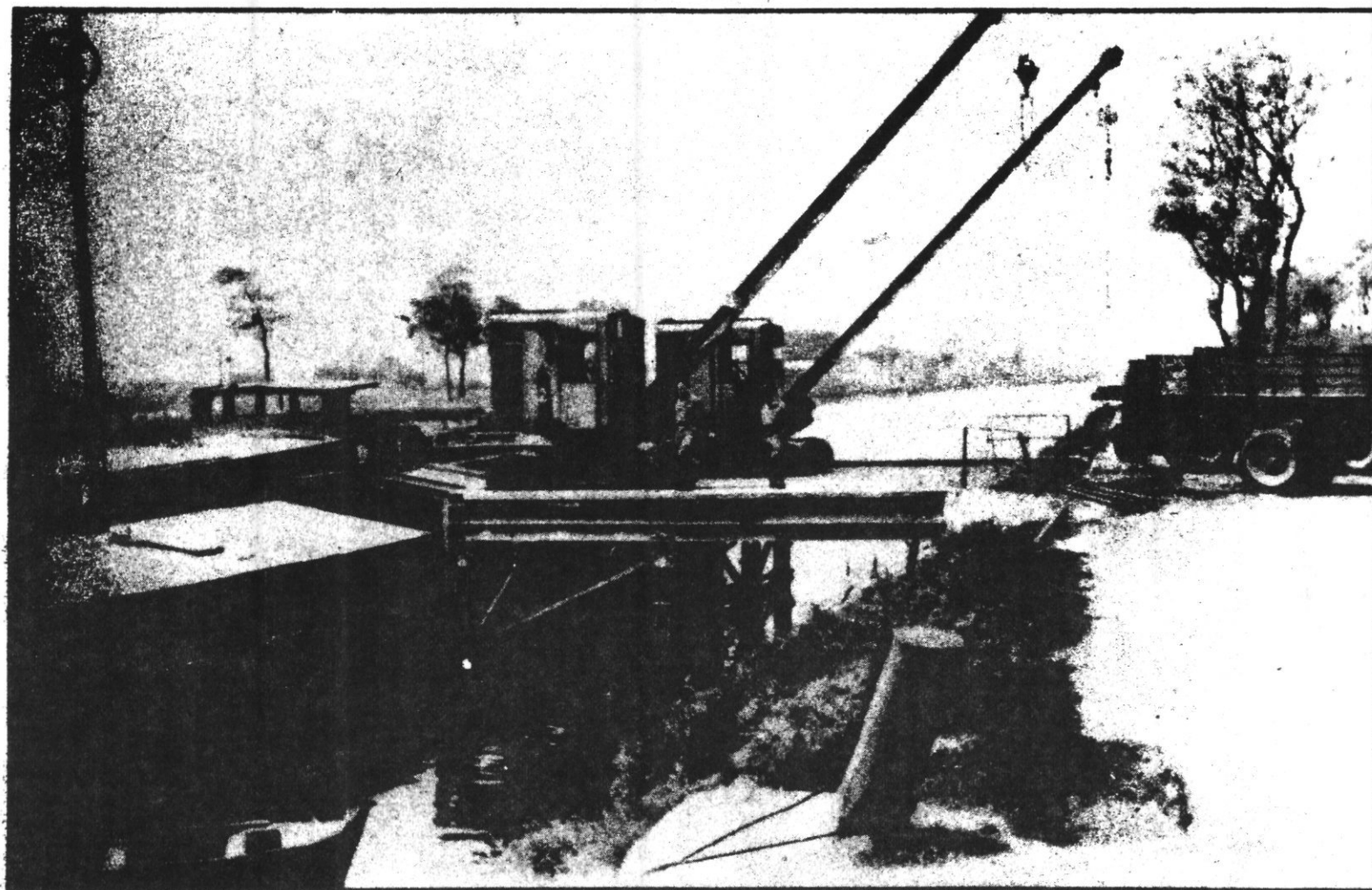
Een tweede steiger, ten behoeve van de R.A.F., werd gebouwd ter hoogte van het "Mezenestje" langs het jaagpad, even voorbij de plaats waar de Brugse steenweg de oever van het kanaal verlaat (Zie figuur nr 24).

Deze steiger, gebouwd met identieke elementen als de eerste, had een lengte van 10 meter en was eveneens iets meer dan 8 meter breed.

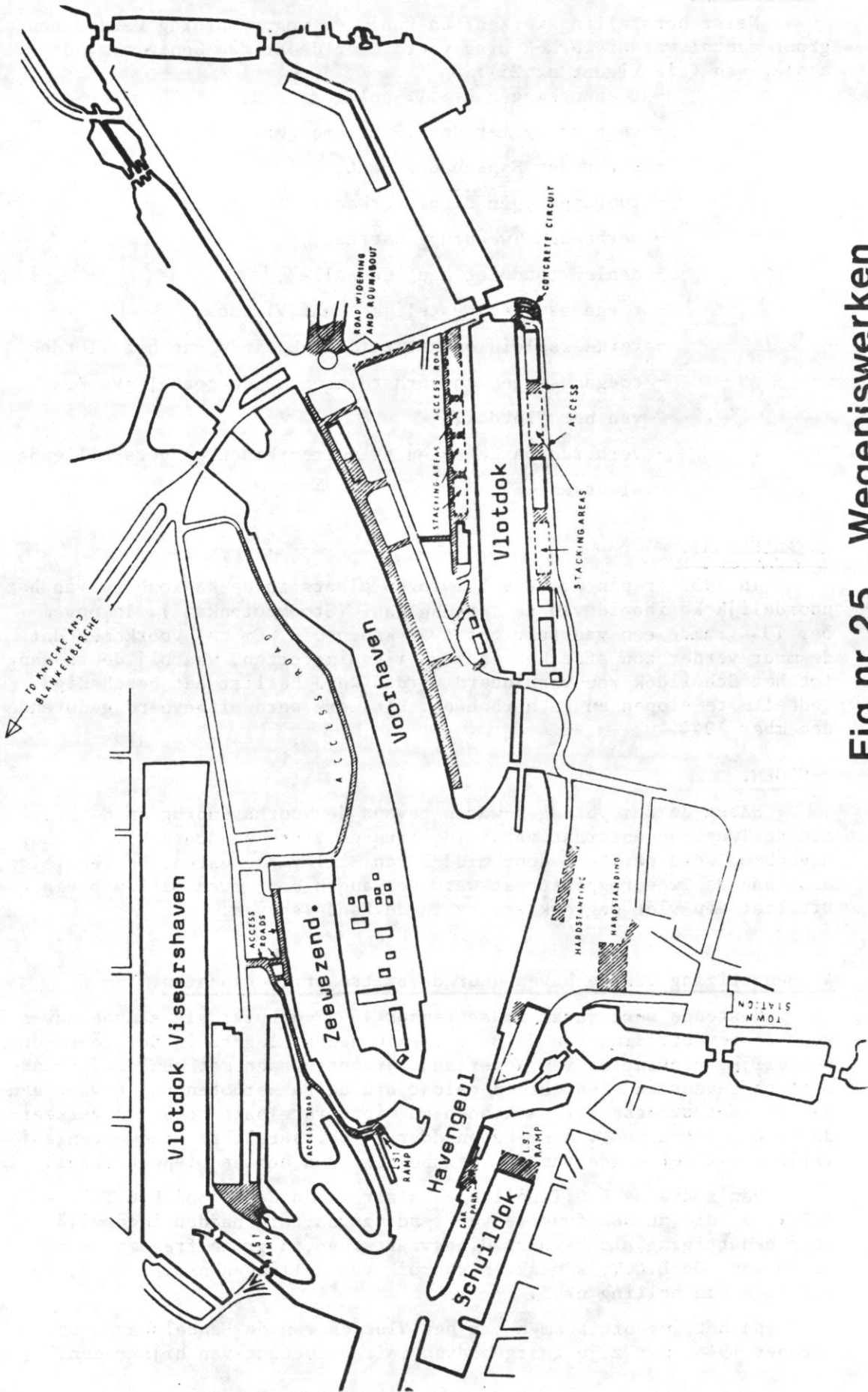
Aan beide steigers werden de nodige oeveraanpassingen uitgevoerd, inclusief verharding in beton en werden verharde toegangen aangelegd. De werken werden uitgevoerd tijdens de periode 10 november 1944 en 8 februari 1945. De steiger van het "Mezenestje" bestaat heden(nov.85) nog.

Figuur nr. 23. Kanaal Oostende- Brugge, Prinses Elisabethlaan, laadsteiger ter hoogte van de Nukkerstraat.

Figuur nr. 24. Kanaal Oostende- Brugge, Bredene, laadsteiger ter hoogte van het "Mezennestje".

Fig.nr. 25 Wegeniswerken

WEGENISWERKEN.

Naast herstellingswerken van kaai- en wegverharding werden een groot aantal wageniswerken uitgevoerd door de Britse Genie, o.m. de aanleg van (zie figuur nr.25):

- toegangswegen L.S.T. helling nr.3,
- verbinding met de A.S.R. steiger,
- verbreden Esplanadestraat,
- toegangswegen Diepwaterkaai,
- verbreden Tweebruggenstraat,
- aanleg rondpunt aan "de Bolle",
- toegangswegen westelijke kaai Vlotdok,
- verkeersplein op het zuidelijk einde van het Vlotdok,
- toegangswegen en verhardingen op de oostelijke kaai van het Vlotdok,
- verharde parkeer- en stapelterreinen op verschillende plaatsen.

ISTANBULKAAI.

In 1937 grepen er verschuivingen plaats in de kaaiopbouw van het noordelijk kaaihoofd van de Istanbulkaai (Stoombotenkaai). In november 1944 ramde een vaartuig het zwak kaaihoofd. Om te voorkomen dat de muur verder zou afzakken en mogelijks instorten, waarbij de toegang tot het Schuildok zou verhinderd worden werd beslist het beschadigd gedeelte te slopen en te herbouwen. Dit werk werd uitgevoerd gedurende december 1944.

BRUGGEN.

Naast de Demeybruggen waren tevens de Voorhavenbrug en de brug aan de Tweebruggenstraat vernield, (tussen Vlot- en houtdok). De voorhavenbrug werd hersteld door middel van Bailey elementen. De vernielde brug aan de Tweebruggenstraat werd vervangen door twee Bailey bruggen. Dit liet een vlot wegverkeer toe in de Handelshaven.

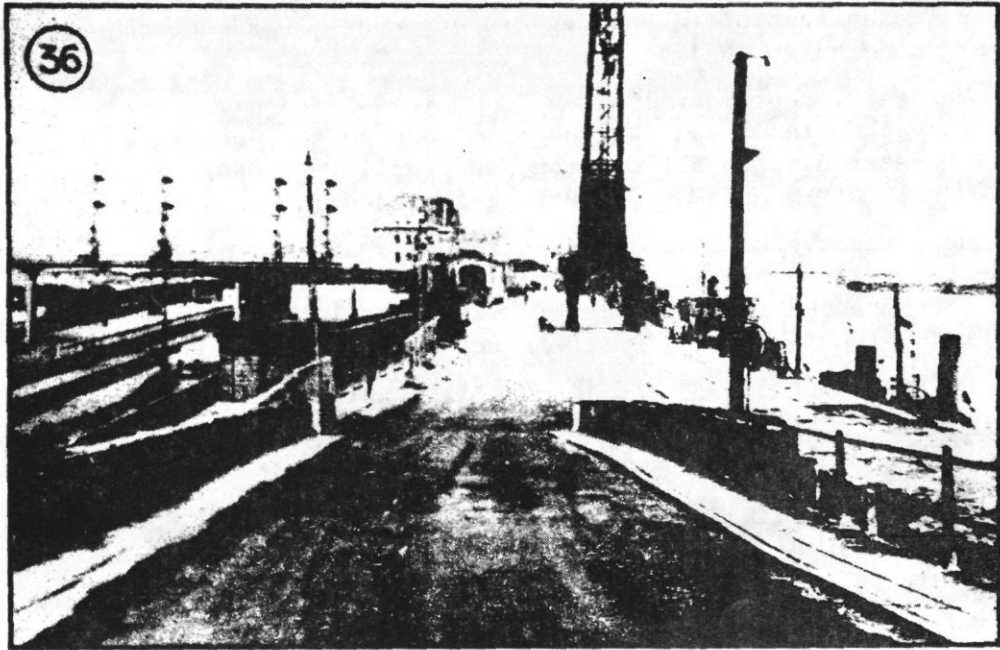
4. Benutting van de haven door de Britse strijdkrachten.

Oostende werd vanaf 26 september 1944 gebruikt als aanvoerhaven voor de bevoorrading van de Britse en Canadese legers in België en de zuidelijke provincies van Nederland. Vrachtschepen met munitie, brandstof en levensmiddelen werden gelost aan de Pakketbotenkaai (waar een van de vooroorlogse portaalkranen nog in herstelbare toestand verkeerde na het ontruimen van de haven door de Duitsers), de Stoombotenkaai (zijnde het verlengde van de Istanbulkaai) en aan de Diepwaterkaai.

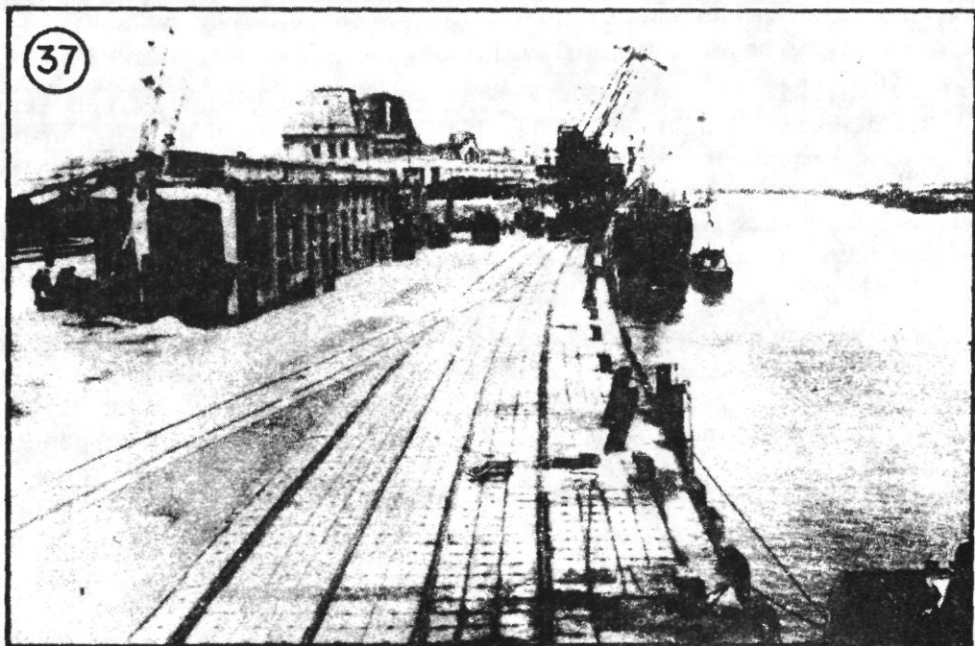
Van zodra de L.S.T.hellingen klaar waren deden ook L.C.T.'s en L.S.T.'s, die nu hun functie van landingsvaartuig hadden ingeruild voor benutting als bevoorradingsvaartuigen, in grote frequentie de haven aan. De L.C.T.'s maakten gebruik van hellingen nrs. 1 en 2, de L.S.T.'s van helling nr.3.

Na het ingebruiknemen van het Vlotdok van de Handelshaven op 30 oktober 1944, met zijn gaafgebleven infrastructuur van hijskranen,

Figuur nr. 26. Pakketbotenkaai.

Figuur nr. 27. Pakketbotenkaai.

treinsporen en aansluitingen, wegenis en andere, werd het scheepvaartverkeer in de haven nog intensiever.

Tussen 27 september 1944 en 30 juni 1945 deden 2.664 zeeschepen de haven van Oostende aan. Wat neerkomt op een gemiddelde van 10 per dag. Iets meer dan één miljoen ton goederen (1.030.000) werden gelost, 670.000 militairen en 50.000 voertuigen werden in- en ontscheept.

Het vrachtverkeer in de haven zou iets afnemen na het vrijmaken van de vaarweg naar Antwerpen in november 1944, door het veroveren op de Duitsers van het eiland Walcheren, Zuid-Beveland en Zeeuws-Vlaanderen. Het eerste vrachtschip legde aan te Antwerpen op 28 november 1944.

De Pakketbotenkaai werd intensief gebruikt voor het ontschepen van troepen en het inschepen van zieken en gekwetsten op hospitaalschepen met bestemming Engeland. Het Militair Hospitaal te Bredene werd gebruikt als transitziekenhuis en de Mahieukazerne (nu Bootsman Jonsenkazerne) als transitkamp bij de bewegingen van zieken en troepen. Het Zeestation was gesloten voor burgerlijk verkeer en uitsluitend gebruikt voor ambulance en troepentreinen.

Na het herstel van de Diepwaterkaai werd deze benevens voor het aanleggen van tankers en bergingsvaartuigen gebruikt als basis voor mijnenvegers, hoofdzakelijk voor het vrijmaken van de vaarweg naar Antwerpen. Volgende flottieljes namen hieraan deel: 104e, 118e (Belgische Sectie van de Royal Navy), 119e, 143e en 147e uitgerust met M.M.S.'s (zie figuur nr. 47) en de 159e, 167e en 168e flottieljes uitgerust met B.Y.M.S (zie figuur nr. 48).

Oostende was ook basis voor allerhande patrouille- en begeleidingsvaartuigen van de R.N. naast een groot aantal dienstvaartuigen.

Na het vrijmaken van de Wester-Schelde werden de konvooien met bestemming Antwerpen veelvuldig aangevallen door Duitse snelboten die opereerden vanuit Noord-Nederland. Om deze doeltreffender te bestrijden werd door de Britten vanaf januari 1945 een groot aantal motortorpedoboten ingezet vanuit Oostende. Deze snelboten legden aan in de Visserskreek en aan de Istanbulkaai.

De Royal Air Force gebruikte Oostende als basis voor een aantal van de talrijke reddingsvaartuigen die ingezet werden op de Noordzee. In Oostende werden ook herstellingen aan deze vaartuigen uitgevoerd met inbegrip van rompwerken na droogzetten van de boten (zie figuur nr.31). Na de oorlog werden een klein aantal van deze lucht-zee reddingsboten overgenomen door de Belgische Luchtmacht, doch dat is een ander verhaal.

Vanaf begin oktober 1944 werden een aantal landingsvaartuigen, een klein veertigtal, geconcentreerd in de haven van Oostende, naast de reeds gekende L.C.T.'s ook LCI(S)'s, (zie figuren nrs 9 en 32), voor de aanval op het eiland Walcheren. De 4th Special Service Brigade, ongeveer 9.000 man sterk, werd "uitverkoren" de aanval op het Zeeuws eiland uit te voeren. De brigade stond onder het bevel van Brigadier-General B.W. Leicester, O.B.E.. Ze bestond uit :

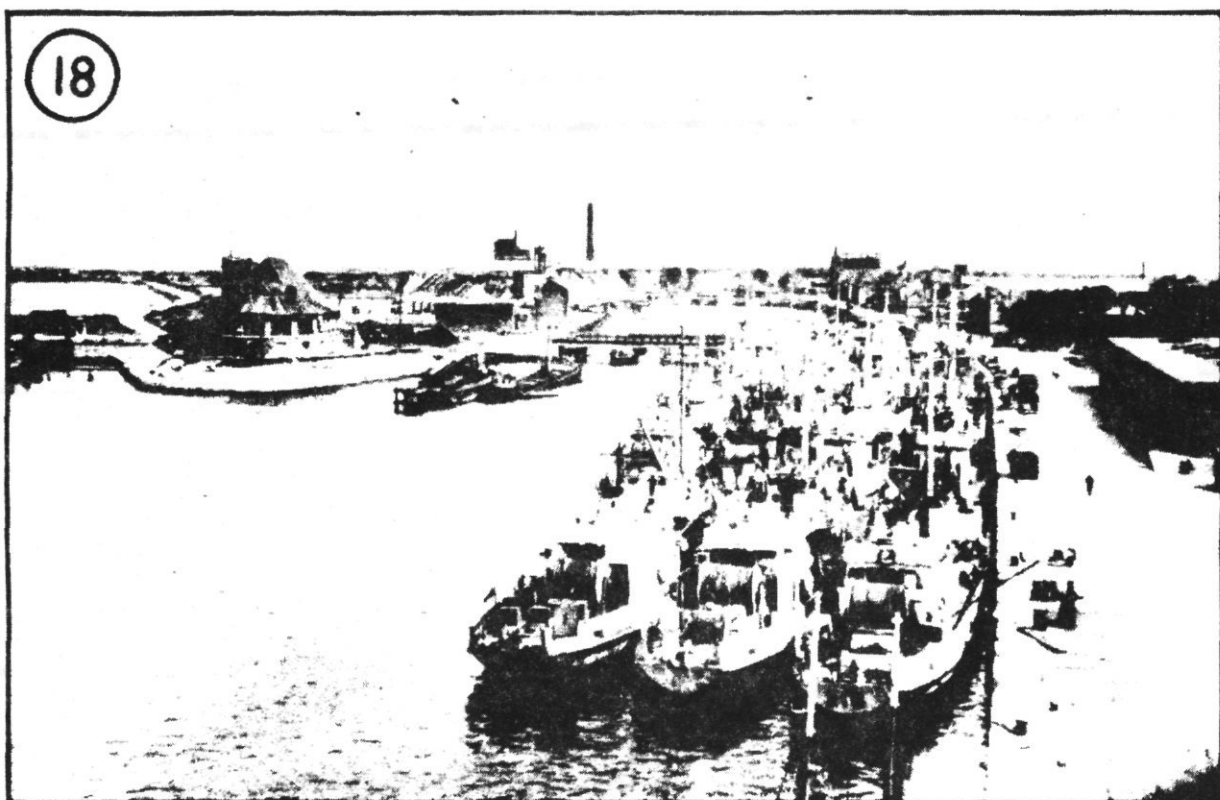
- No. 41 (Royal Marine) Commando,
- No. 47 (Royal Marine) Commando,
- No. 48 (Royal Marine) Commando,
- twee "Troops" van de No. 10 (Inter Allied) Commando (waaronder naast Noren en Nederlanders ook talrijke Oostendenaars en andere West-Vlamingen),

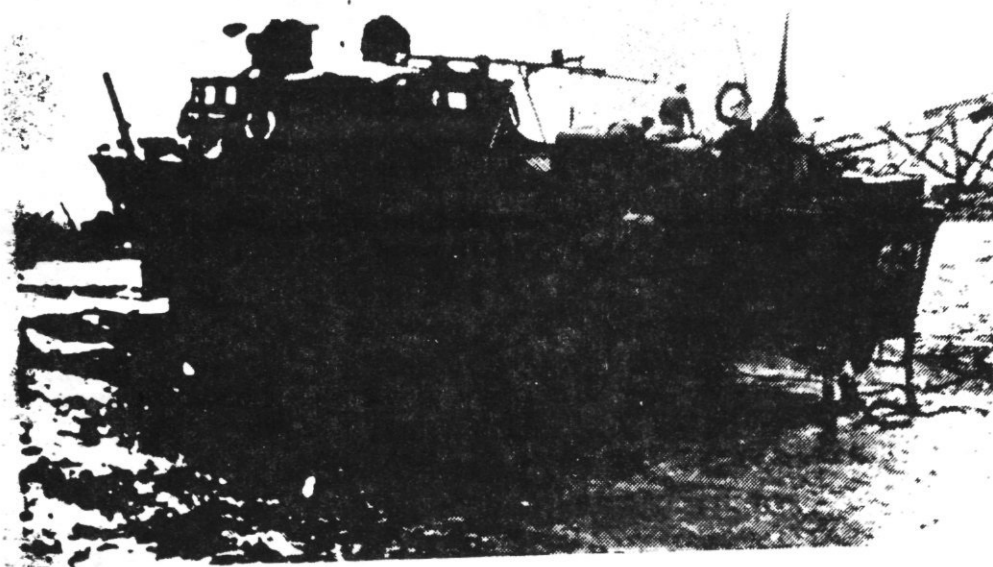
Figuur nr. 28. Diepwaterkaai tijdens de winter 1944-45, de kaai ligt bedekt met sneeuw. Op de midden achtergrond een aantal platte boeien. Verder langs de kaai begeleidingsvaartuigen van de Royal Navy.

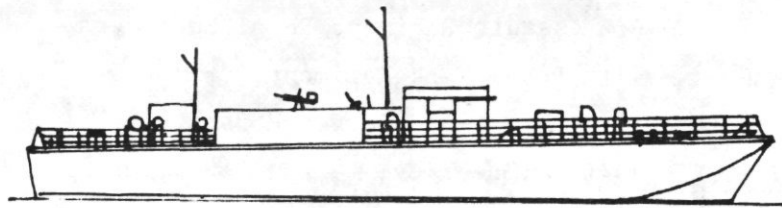
Figuur nr. 29. Diepwaterkaai in de winter 1944-45 . Aan de kaai een begeleidingsvaartuig en een aantal MMS's.

Figuur nr. 30. Diepwaterkaai tijdens de winter 1944-45 . Aan de kaai een twaalftal MMS's (mijnenvegers). Links de RYCO met landingssteiger links, rechts de helling en twee binnenlanders gemeerd aan de dukdalven ter hoogte van de RYCO. In de achtergrond de Voorhavenbrug en de wijk Sas-Slijkens.

Figuur nr. 31. R.A.F. reddingsboot, type B.P.B. op het droge gezet te Oostende, voor onderhoudswerk aan de romp.

Figuur nr. 32. LCI(S), Landing Craft Infantry (Small), Landingsvaartuig Infanterie (Klein).

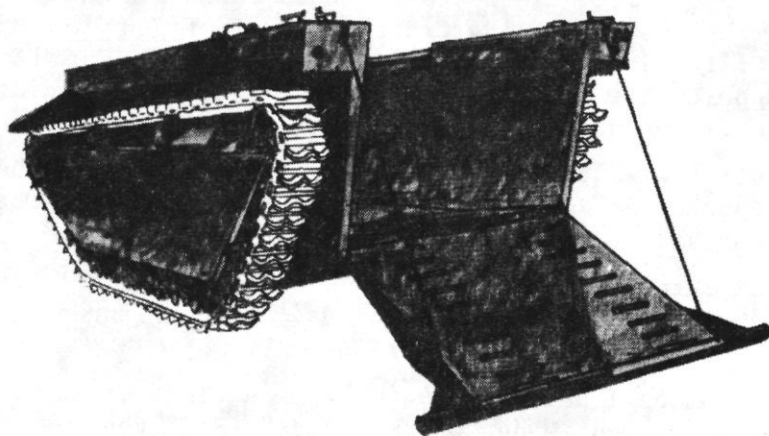
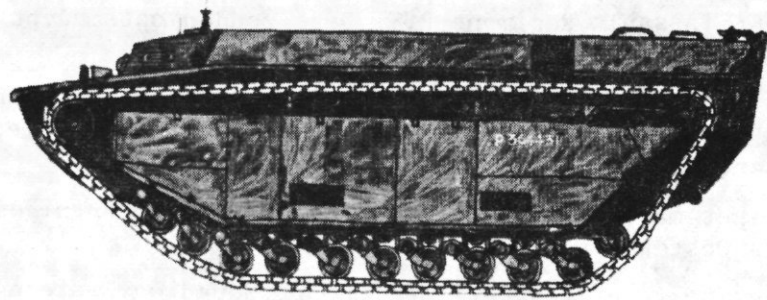
Afmetingen : l.o.a. 32,02 m x br. 6,56 m x dp. voor 0,98m -ar. 1,14 m.

Lading : 102 soldaten en persoonlijke uitrusting.

Bewapening : 2 x 1 20 mm kanonnen, 2 x 1 .303 mg's.

Bemanning : 17.

Gebouwd in G.B., 1943, aantal : 100.

Figuur nr. 33. Landing Vehicle Tracked, Armoured - Mk.4, LVT-4, "Buffalo".
(Landingsvoertuig, op rupsen, gepantserd).

Afmetingen : lengte 7,93 m x br. 2,45 m x hgt 3,20 m.

Motor Continental 250 pk. Snelheid op land 40 kmh, water 10 kmh.

Ontworpen door D.Roebling (VSA), 18630 stuks gebouwd 1943-45.

Lading : 30 man, of een Bren-carrier, of 1 jeep, of 6-pond kanon.

- 5th Assault Regiment Royal Engineers,
- 6th Assault Regiment Royal Engineers,
- 11th Royal Tank Regiment,
- 1st Lothian and Border Horse,
- 144th Pioneer Cy,
- 10th Canadian Field Dressing Station.

De brigade werd vanaf Oktober te Oostende en omgeving ingekwartierd en werd de inval ingeoeffend op de stranden en in de duinen in de omgeving van Oostende.

De brigade zou te Westkapelle (Zeeland) ontschepen. De aanval zou uitgevoerd worden door 102 "Buffalo's", bemand door de 5 ARRE en 11 RTR, die de Commando's en geniesoldaten zouden vervoeren. De Buffalo's zouden te water gelaten worden terwijl de L.C.T.'s nog een eind van het strand zouden verwijderd zijn, om dan op eigen kracht naar het strand te varen (Zie figuur nr.33).

De aanvalstroepen zouden gesteund worden door tien "Sherman Crab" vlegeltanks (zie figuur nr. 34) en twee gewone Sherman tanks (zie figuur nr. 35) van de 1st Lothian and Border Horse en acht AVRE tanks (zie figuur nr. 36) met SBG bruggen en fascines, en vier bulldozers van het 6th Assault Regiment R.E. Deze zouden ontscheept worden op het strand door LCT's.

Daarenboven werden de Commando's uitgerust met meer dan vijftig "Weasels", (zie figuur nr. 38). Honderd man werden opgeleid te Oostende in het besturen van deze amphibische rupsvoertuigen.

Al het materieel, tellende bijna 200 rupsvoertuigen, werd verzameld te Oostende vóór half-oktober.

Op 27 oktober vervoegt de Support Squadron Eastern Flank (SSEEF), onder leiding van Commander Pugh, R.N., de landingsvaartuigen te Oostende. Deze flottielje bestond uit 25 landingsvuursteunvaartuigen, namelijk, acht LCG's (Landing Craft, Guns, zie figuur nr. 38), zes LCF's (Landing Craft, Anti-aircraft, zie figuur nr. 39), zes LCS (Landing Craft, Support, zie figuur nr. 40) en vijf LCT(R) (Landing Craft, Rockets, zie figuur nr. 41).

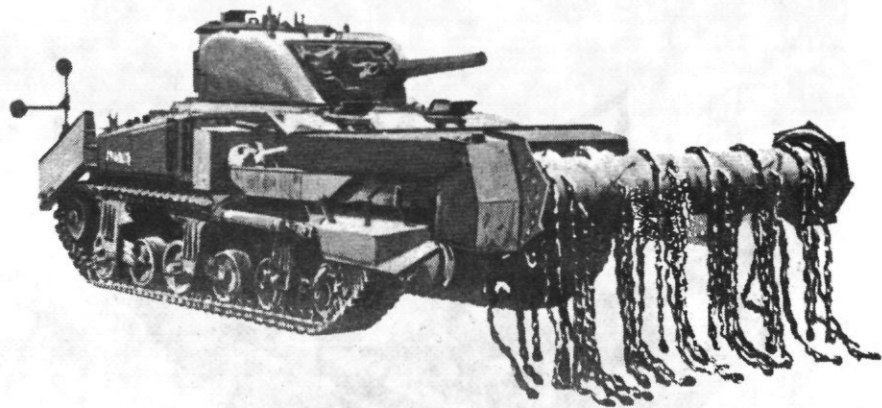
De vloot werd verder nog aangevuld met allerlei begeleidings- en dienstvaartuigen, o.m. ambulancevedettes. Nooit zou Oostende nog zo een concentratie oorlogsvaartuigen kennen.

Op 31 oktober werden de troepen en het materieel ingescheept op de Visserskaai, Schuuldok, Istanbulkaai, LST hellingen 1, 2 en 3 en Diepwaterkaai (zie figuur nr. 42).

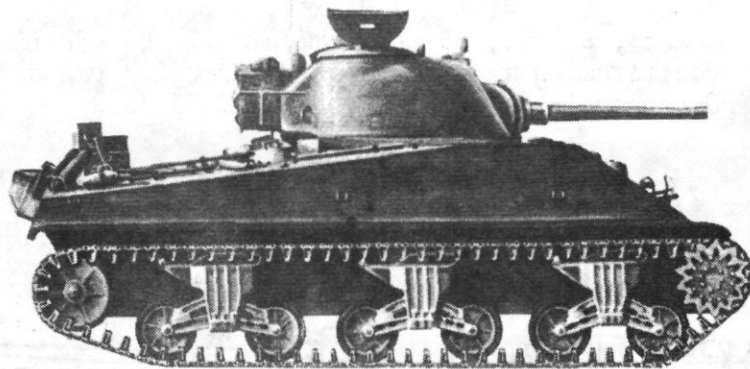
Om 01.00 op 1 november 1944 begon de vloot de haven te verlaten om convooi te vormen in de "Ostend Roads" (Rede van Oostende) om omstreeks 03.15 de steven naar Walcheren te wenden. De aanval op Walcheren was op weg, doch dat is een verhaal dat buiten het bestek en opzet van dit artikel valt.

Na de aanval vervoegden de landingsvaartuigen terug de haven van Oostende, vele zwaar gehavend, helaas was hun aantal ook sterk uitgedund.

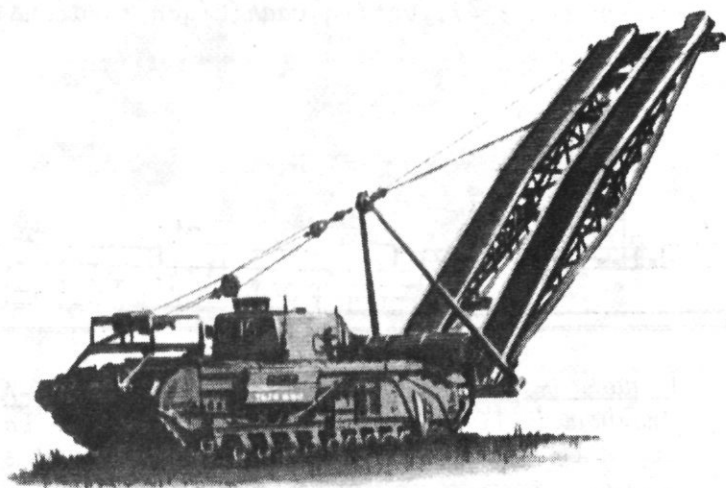
Op 2 oktober 1944 wordt het ammunitieschip "Cedarwood" lek geslagen door een mijn en zinkt in de havengeul ter hoogte van de Istanbulkaai.

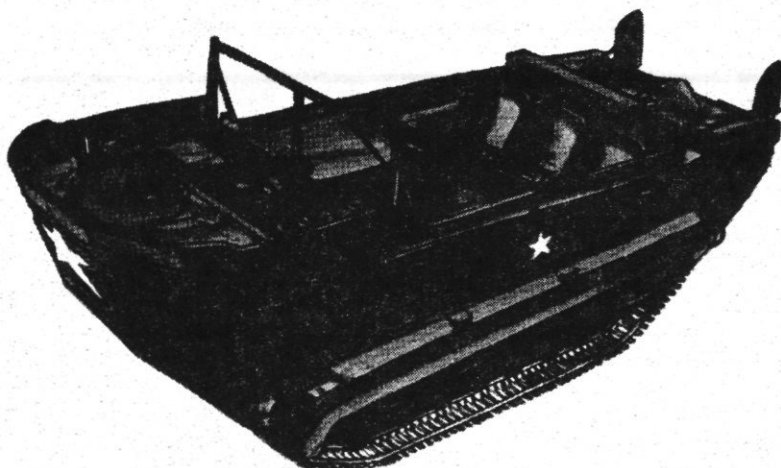
Figuur nr. 34. Sherman "Crab" vlegeltank (flails).
 Amerikaanse tank aangepast door de Britten om door middel van roterende vlegels (kettingen), landmijnen tot ontploffing te brengen (opruimen mijnvelden). 689 stuks omgebouwd.

Figuur nr. 35. Sherman tank. (Medium Tank M.4).
 Ontworpen en gebouwd vanaf 1941 in USA.
 350 pk motor, 75 mm kanon en 2 mg's .30 inch.
 Gewicht : 30 ton. In totaal meer dan 58.000 Shermans gebouwd.

Figuur nr. 36. AVRE. Assault Vehicle Royal Engineers.
 Brits bestormingsvoertuig voor genietroepen. Ontwikkeld uit Churchill tank. Op afbeelding uitgerust met valbrug, S.B.G. (Small Box Girder) bridge. Uitgerust in de koepel met Petard geniekanon (schiettoestel voor dynamiet projectielen). 700 stuks gebouwd in G.B., 1943-44.

Figuur nr. 37. Cargo Carrier, Amphibious, M.29.C, "Weasel".
(Lastwagen, amphibie).

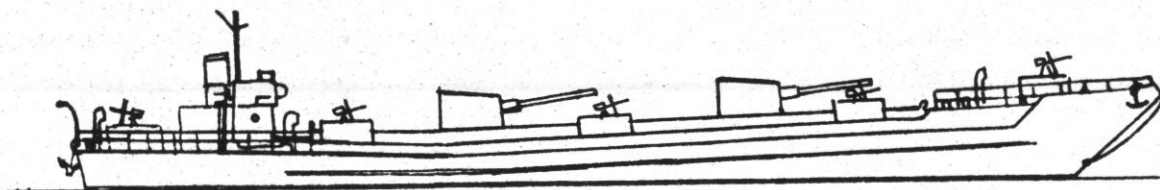
Ontworpen en gebouwd door Studebaker Corporation, VSA.

Afmetingen : 4,88 x 1,98 x 1,83 m.

Motor , 6 cyl., 65 pk. Gewicht 2174 kg. Snelheid te water 7 kmh.

Voortstuwning te water door de beweging van de rupsen.

Ongeveer 15.000 stuks gebouwd, 1943-45.

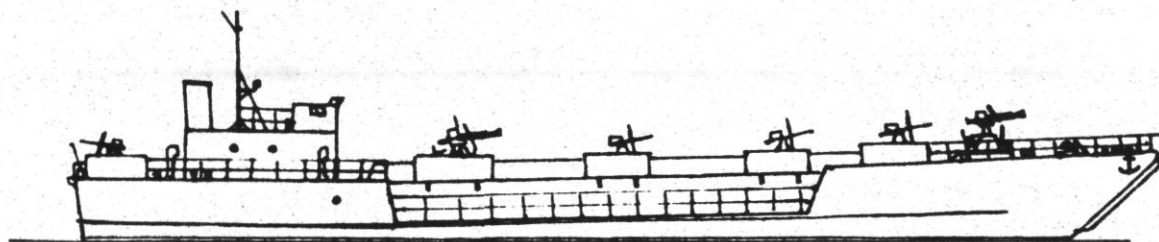

Figuur nr. 38. LCG(L) (3). Landing Craft Guns, Large, Type 3.

Omgebouwde LCT(3), bewapend met twee 4.7 inch en tot acht 20 mm kanonnen.

Gebouwd om vuursteun te geven aan de troepen op de stranden.

Bemanning : 47. Dertig vaartuigen in dienst genomen door R.N.

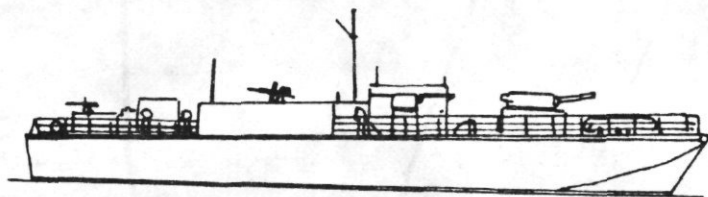
Figuur nr. 39. LCF(4). Landing Craft Anti-Aircraft, Type 4.

Omgebouwde LCT(4), bewapend met luchtdoelkanonnen voor verdediging tegen luchtaanvallen van de troepen op de stranden en ontschepingsvloot.

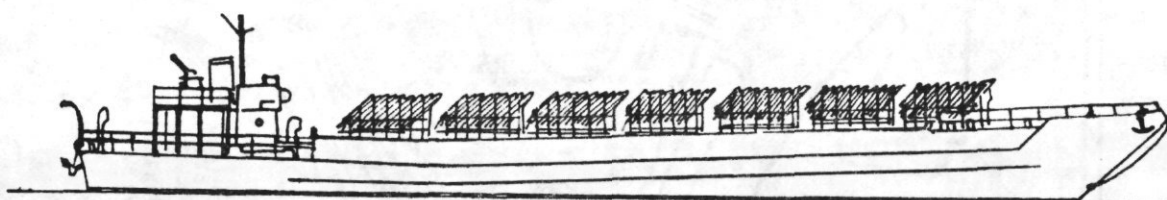
Bewapening : 4 x 1 2-pond en 8 x 1 20 mm A.A. kanonnen.

Bemanning : 66. Achtentwintig vaartuigen in dienst genomen door de R.N.

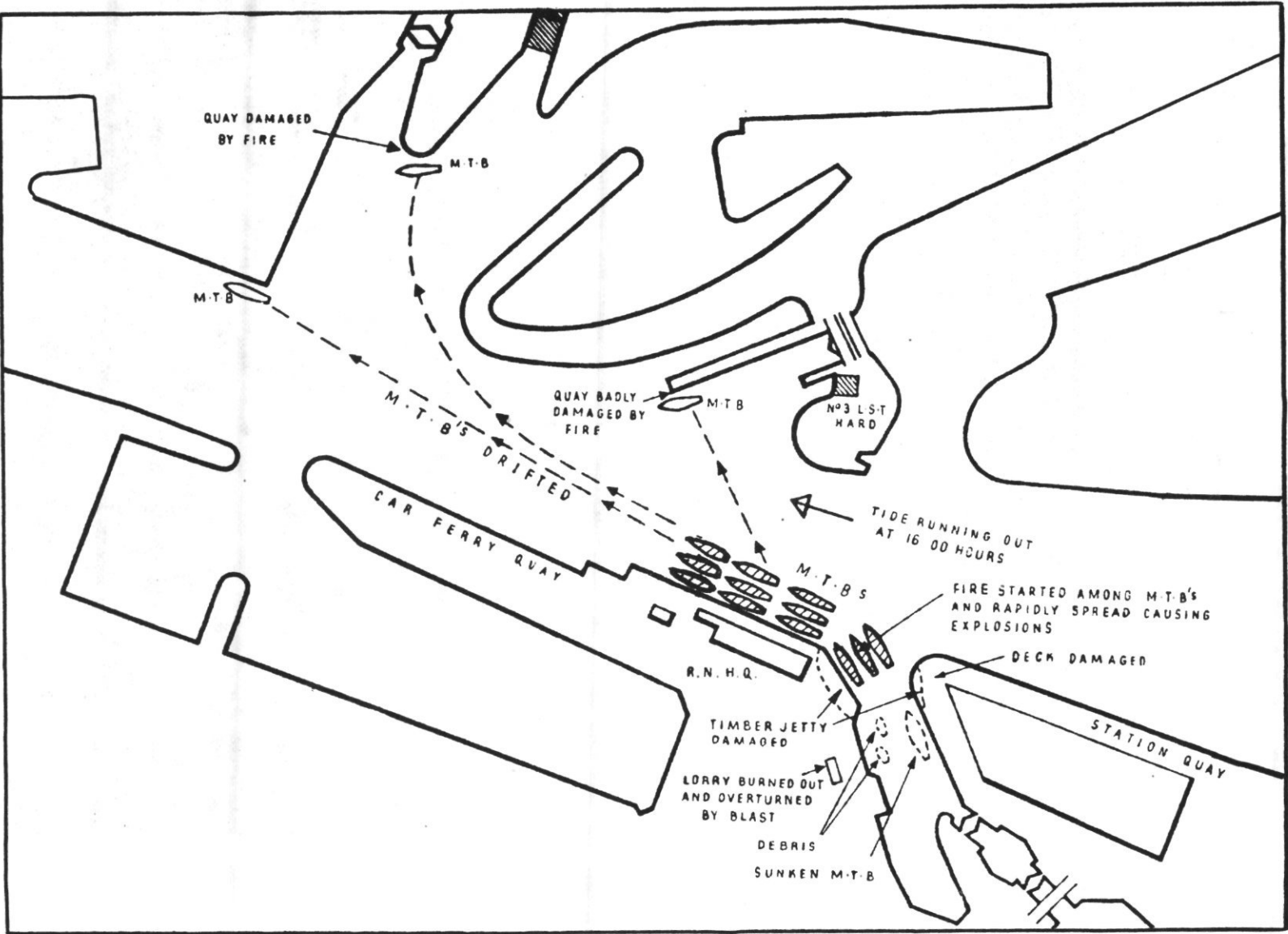
Figuur nr. 40. LCS(L)(2); Landing Craft Support, Large, Type 2.
 Omgebouwde LCI(S), gewapend met een vier inch rook mortier, 1 x 6-pond
 en 2 x 8 20 mm kanonnen, 2 x 1 .50" mg's.
 Bemanning : 25. Tien vaartuigen in dienst genomen door de Royal Navy.

Figuur nr. 41. LCT(R), Landing Craft Tanks (Rockets).
 Landingsvaartuig tanks uitgerust met 1080 halve-duims raketten.

Figuur nr.42. Oostende 31 oktober 1944. LCT's geladen met Buffalo's,
 wachtend op de afvaart uit Oostende voor de ontschepping op het eiland
 Walcheren.

Figuur nr. 43

Ramp van 14 februari 1945

Door duikers van de 930e en 933e Port Construction and Repair Coys, bijgestaan door duikers van de 1052e Port Maintenance Coy. (havenonderhoudstroepen), werd de ammunitie uit het schip gehaald en afgevoerd.

Vervolgens werd door een bergingsploeg van de Royal Navy het schip vlotgebracht en weggesleept.

Op 14 februari 1945 ontstaat brand op één van de motortorpedoboten gemeerd aan de houten kaai op de hoek van de ingang tot de Visserkreek, zijde Istanbulkaai (zie figuur nr. 43). Het vuur nam snel uitbreiding en sloeg over op de talrijke MTB's die gemeerd lagen aan de Istanbulkaai en in de Visserkreek. De houten steiger vatte eveneens vuur. Losgeslagen brandende boten dreven af met de uitgaande tij en zo raakten de geleidingsstaketsels van de Zeewezendoksluis en van de Visserijdoksluis ook in brand, evenals de houten kaai op de kop van de Pakketbotenkaai. Door ontploffingen aan boord van de brandende vaartuigen werd het Zeewezengebouw zwaar beschadigd. Het Carferrystation, waar het hoofdkwartier van de Royal Navy gevestigd was, werd ook beschadigd.

Bij deze ramp, men kan haast spreken over een van de grootste katastrofen die de Royal Navy ooit trof, wat het absolute aantal van de verloren eenheden betreft, gingen twaalf motortorpedoboten verloren, n.l. :

- vier MTB's, type Fairmile D, (zie figuur nr. 4),
MTB 776, 789, 791 en 798,
- acht MTB's, type British Power Boat, (zie figuur nr. 4)
MTB 438, 444, 459, 460, 461, 462, 465 en 466.

Deze laatste zes boten waren bemand door de Royal Canadian Navy.

De havengeul werd snel geruimd door de Royal Navy en de schade aan de walinstallaties werd hersteld door de Britse Genie, (zie figuur nr. 4).

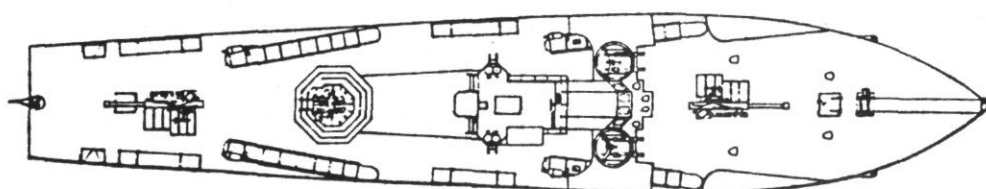
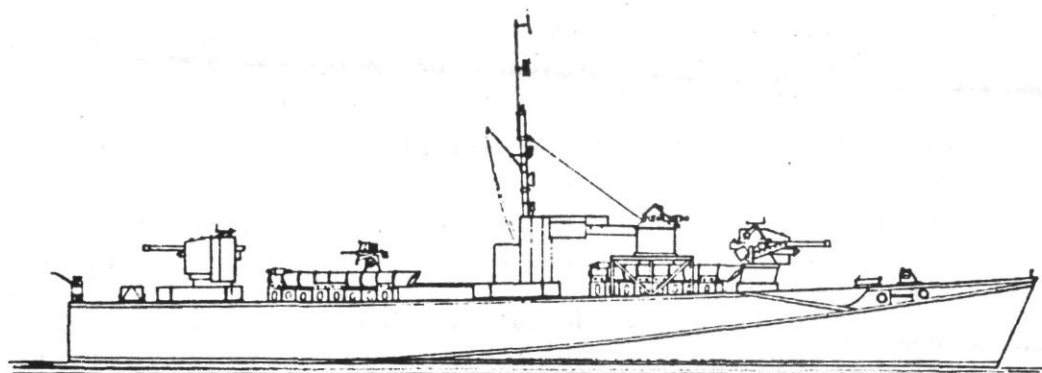
Door de Britten werd vanaf de bevrijding het ganse havengebied afgesloten door middel van een hoge prikkeldraadafsluiting.

Het "Britse havengebied" omvatte :

- het Schuildok,
- de havengeul en staketsels,
- de oude Handelsdokken,
- het Zeestation,
- Vlotdok, Houtdok en saskom,
- Voorhaven,
- Zeewezendok,
- Visserijdok,
- de Halve Maan.

De sluis van de oude Handelsdokken werd vrijgemaakt door de Britten en de Handelsdokken werden ter beschikking gesteld van de visserij.

Het Zeestation, "Oostende-Kaai" werd slechts gebruikt voor militair verkeer, het burgerlijk verkeer moest gebruik maken van het oud spoorwegstation aan het Vander Sweepplein, het huidige E. Feysplein.

Figuur nr. 44. Fairmile Type D Motortorpedoboot.

Ontworpen door de Britse Admiraliteit, constructie in hout.

Afmetingen : l.o.a. 30,08 m x br. 6,48 m x dpg. achter 1,56 m.

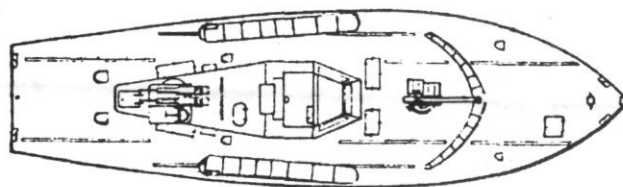
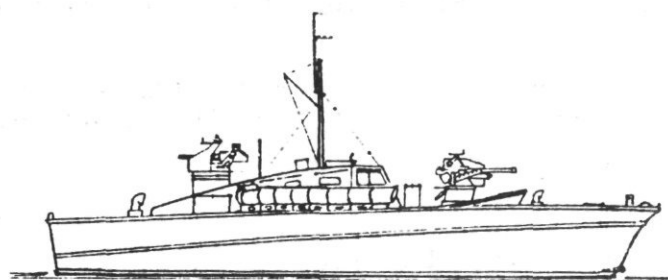
Waterverplaatsing 105 ton. Vier motoren Packard van 1250 pk.

Snelheid 31 knoop, autonomie 1200 zeemijl bij 10 knoop.

Bewapening : 2 x 1 6 pond kanon, 1 x 20 mm kanon, 2 x 2 m.g.'s .50"
in aangedreven koepels.

4 x 18" torpedo's, 2 dieptebommen.

Bemanning : 30. Gebouwd : 1942-44, aantal : 210 boten.

Figuur nr. 45. British Power Boat Motortorpedoboot.

Ontworpen door British Power Boat Co., Hythe.

Afmetingen : l.o.a. 21,88 m x br. 6,28 m x dpg achter 1,68 m.

Waterverplaatsing 51,6 ton. 3 motoren Packard van 1200 pk.

Snelheid 39 knoop, autonomie 600 mijl bij 15 knoop.

Bewapening : 1 x 6 pond kanon, 1 x 2 20 mm kanonnen in aangedreven
koepels.

2 x 18" torpedo's

Bemanning : 17. Gebouwd 1942-45, aantal 80.

Toelichting bij figuur nr. 46.

Pentekening van J.Hindle, 1945.

Tekening stelt de Visserskaai voor na het herstel van de schade ten gevolge van de brand van 14 februari 1945.

Links het uiteinde van het Carferrygebouw, midden voorgrond de herstellde houten kaai van de Visserskreek. Rechts het gehavende Zee-wezengebouw. Aan de overzijde van de havengeul de ingang tot het Zee-wezendok, gemaakt door de Duitsers, met aan beide zijden van de ingang een houten steiger. Links daarvan een Duitse bunker op het landhoofd op het einde van de oosteroever. Op de achtergrond de vernielde vismijn. Men bemerkt tevens op de oostelijke oever van het Zeewezendok de vernielde pyloon die ook voorkomt op figuur nr. 21.

Het wegvervoer, met inbegrip van de fietsers en voetgangers, komende uit de richting Brugge, en vice-versa, moest Oostende bereiken over de Sasbrug, de Vaartblekersstraat, de Sloepenstraat ("achter Beliard's"), de Konterdamkaai ("langs het bosje") om zodoende de de Smet de Naeyerlaan te bereiken. Het tramverkeer van en naar de oostkust verliep op de lijn "langs de dorpen". Dit wil zeggen over Bredene-Dorp en Klemskerke. De terminus was gelegen aan de elektrische centrale te Sas-Slijkens. Deze eind- of beginhalte moest men bereiken te voet vanuit Oostende.

De haven werd gedeeltelijk vrij gegeven voor burgerlijk verkeer na het beëindigen van de oorlog begin juni 1945. Het zou duren tot april 1946 vooraleer Oostende-Kaai vrijgegeven werd voor burgerlijk verkeer.

De toegang tot de sluis van het Visserijdok en de sluis zelf werd geruimd en hersteld door de diensten van het Ministerie van Openbare Werken, Dienst der Kust. De sluis werd terug in dienst gesteld op 21 december 1946. De kaaimuren werden hersteld en een verkoophalle opgetrokken. De visafslag in de vissershaven greep voor het eerst weer plaats op 15 januari 1947.

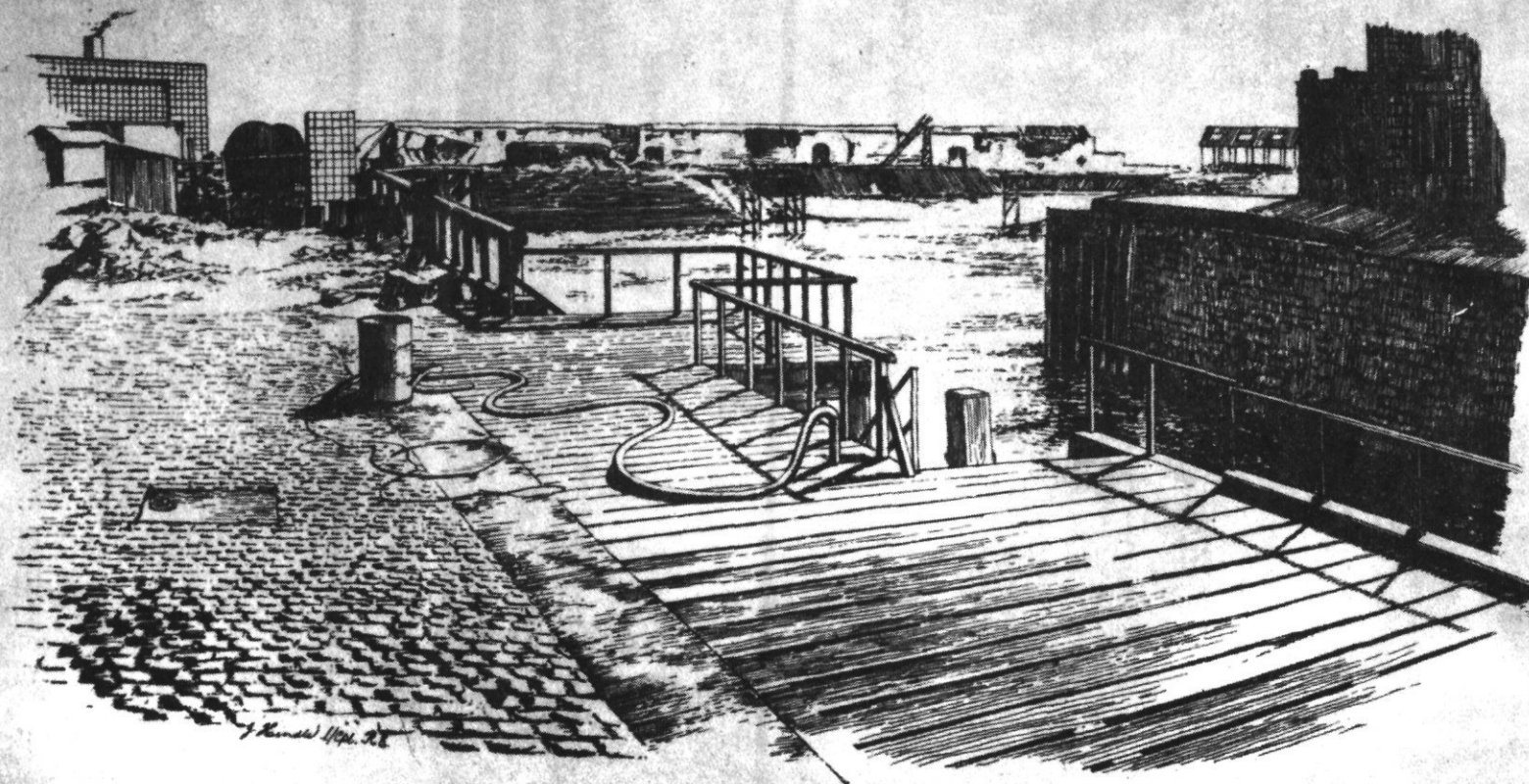
De militairen hadden naast herstelwerkplaatsen, kantonnementen, opslagplaatsen en andere installaties, ook een eigen brandweerkorps, de "Army Fire Service". Een militaire brandweerkazerne, "Fire Station", werd ingericht in een rij huizen aan de Congolaan, nu Dr. Moreauxlaan, tegenover de watertoren van de Opex. De huizen werden omgevormd tot garages, werkplaats, kantoor en verblijven. Het korps was uitgerust met legerbrandweerwagens, gebouwd op Bedford chassis (zie figuur nr. 49).

Het zou duren tot in 1947 vooraleer alle Brits militair verkeer in de haven eindigde. Ondertussen lag de definitieve wederopbouw stevig in de hand, en was het burgerlijk verkeer in de haven reeds geruime tijd hervat. Op 23 oktober 1945 was de pakketbotendienst terug in bedrijf. Tot 6 mei 1946 waren er slechts drie overtochten per week, op die dag werd de dagelijkse dienst terug ingesteld.

Oostende ontwikkelde zich tot "Gateway to Europe", "but that is another story".

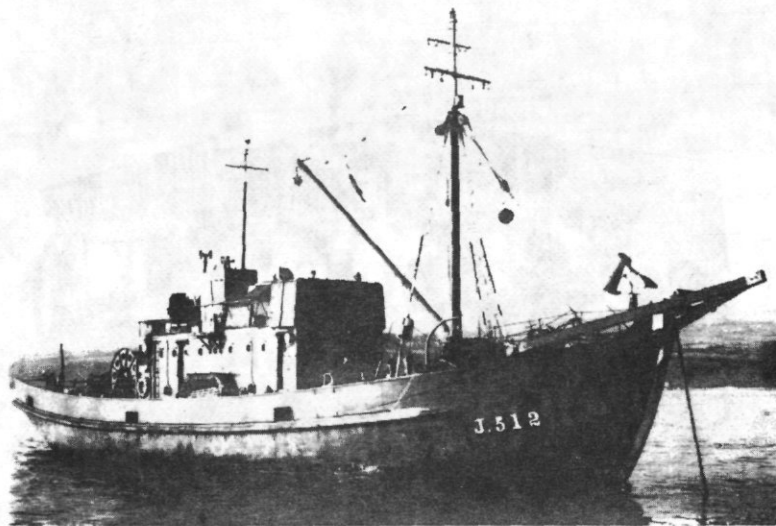
PCR 288/31
PREPARED BY: *E. H. ...*
CHECKED BY: *J. ...*
DATE: 10. JULY 1945
CAPTION

OSTEND 31

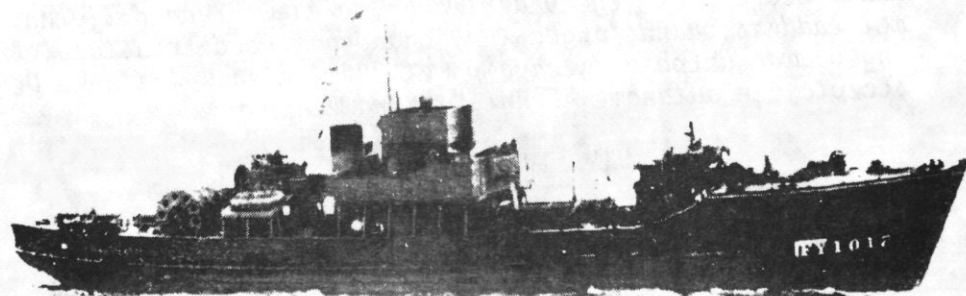
ENTRANCE TO BASSIN DE COMMERCE
TIMBER LANDING JETTY AS RECONSTRUCTED AFTER FIRE OF 14 FEB 1945

FIGUUR 46.

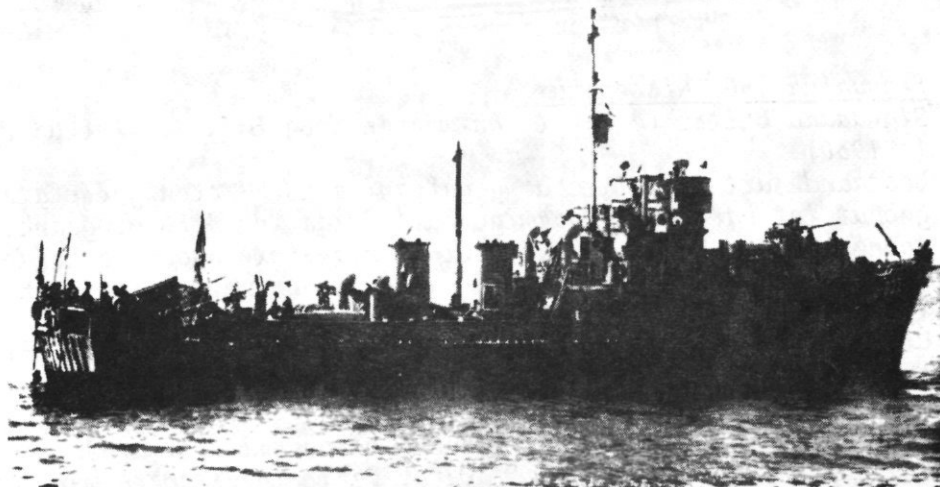
Figuur nr. 47a. Motor Mine Sweeper, (type 1)

Afmetingen: l.o.a. 36,30 x br. 7,02 x dpg 2,90 m. Wvpl: 165 t.
 1 dieselmotor 500 pk. Snelheid 11 knoop. Gebouwd in GB, 318 eenheden.
 Bewapening : 1 x 2 .50 duim m.g.'s.

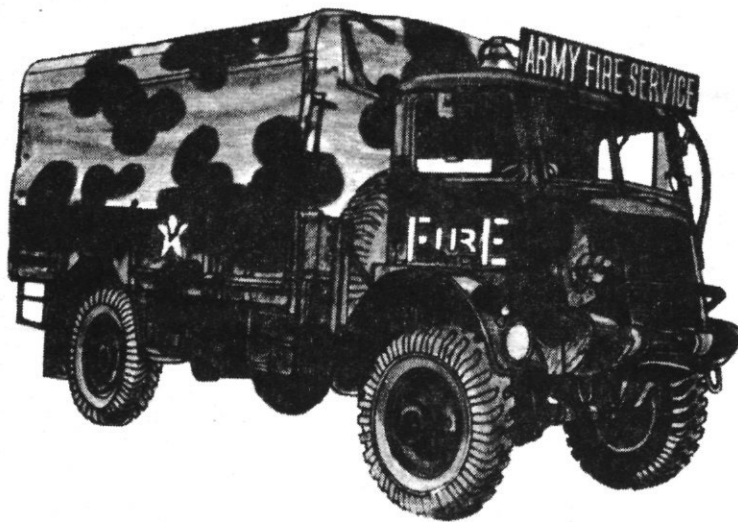
Figuur nr. 47b. Motor Mine Sweeper (type 2).

Afmetingen : l.o.a. 42,70 x br. 7,93 x dpg 3,20m. Wvpl: 255 t.
 1 dieselmotor 500 pk. Snelheid 10 kn. Gebouwd in GB. 90 eenheden.
 Bewapening : 2 X 1 20mm kanonnen. Bemanning: 21.

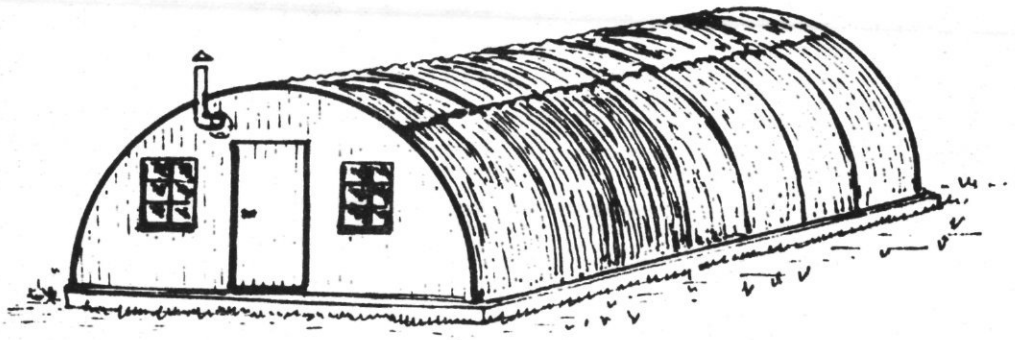

Figuur nr. 48. Brooklyn Yard Mine Sweeper (BYMS)

Afmetingen: l.o.a. 41,33 x br. 7,48 x dpg 1,80 m. Wvpl: 215 t.
 2 diesels, 2 x 500 pk, snelheid 14 knoop. Bewapening: 1 X 3" en
 2 X 1 20mm kanonnen. Bemanning: 30. Gebouwd in VSA.
 144 in dienst bij Royal Navy.

Figuur nr. 49. Lorry, 3t, 4X4, Fire Tender, Bedford.
 Brandweervagen (pompewagen) van het Britse leger. Gebouwd op een standaard Bedford QL legervoerwagen, vier-wiel aandrijving. Uitgerust met ladders, brandslangkasten, draagbare poederblustoestellen en een ingebouwde hulpbrandweerpomp met 900-liter watertank. De pompewagen sleepte een autonome "Dennis" brandweerpomp.

Figuur nr. 50. Nissen hut.
 Standaard Britse legerhut, ontworpen door Brits ingenieur P. Nissen (+ 1930).
 Bestaande uit gecentreerde gegalvaniseerde stalen golfplaten, aaneengebouwd tot half-cirkelvormige buis, diameter 4,80 m, geankerd aan betonnen vloer. Voor- en achtereinde afgesloten door geprefabriceerde houten eindschotten, voorzien van deur en twee vensters. Er waren twee types, met- en zonder zijvensters.
 Uit het basis type werden ook grotere hutten ontwikkeld met werkplaats en opslag functies.
 Gecentreerde golfplaten werden ook gebruikt voor het afdekken van stapels munitie die zonder verdere bescherming of afsluiting langs Vlaanderen wegen waren gestapeld. De kleine stapels munitie, opgesteld met ruime tussenafstanden langs beide zijden van de weg, werden bewaakt door een ambulante wach.

BIBLIOGRAFIE.

- The Belgian Port of Ostend, 21 Army Group, War Office, 1946.
- Der Atlantikwall, Perlenschnur aus Stahlbeton, Rudi Rolf, AMA Verlag Beetsterzwaag, 1983
- The Green Beret, Hilary St. George Saunders, The New English Library, London, 1971.
- The War of the Landing Craft, Paul Lund & Harry Ludlam, The New English Library, London, 1976.
- The Battle of the Torpedo Boats, Bryan Cooper, Macdonald, London, 1970.
- R.A.F. Rescue Launches, WW2, J.Pritchard, Argus Press, London, 1975.
- Royal Naval Coastal Forces, A.J.P. North, Almark Publications, New Maldon, 1971.
- 79th Armoured Division, Nigel Duncan, Profile Publications, Windsor, 1972.
- British Commonwealth Armoured Formations (1916-1946), Duncan Crow, Profile Publications, Windsor, 1971.
- Jane's Fighting ships, J.E.Moore, Sampson Law Marston, London, 1946.
- Warships at Work, A.C.Hardy, Pinquin, Hammondswoth, 1944.
- Warships of World War II, H.T.Lenton & J.J.Colledge, Ian Allan, London, 1964.
- Tanks and Other Armoured Fighting Vehicles 1942-45, B.T.White, Blandfort Press, Poole, 1975.
- Military Transport of World War II, Chris Ellis & Denis Bishop, Blandfort Press, London, 1971.
- The Observer's Fighting Vehicles Directory, Bart H. Vanderveen, Frederick Warne, London, 1969.
- History of the Second World War, B.H. Liddell Hart, Cassell, London, 1970.

DANKWOORD.

Mijn dank gaat in het bijzonder uit naar J.Hindle, Brits kunstenaar, die in opdracht van het Britse leger, 21 Army Group, de uitzonderlijke tot in de details uitgewerkte, pentekeningen heeft gemaakt die deze bijdrage verluichten en die een enig beeld brengen van de haven van Oostende tijdens het laatste oorlogsjaar.

Ik dank ook Richard "Dicky" Verbanck, Ere-voorzitter van de Heemkring Ter Cuere, Bredene, en Omer Vilain, Onderhoofdman van de heemkundige kring "De Plate", Oostende, voor hun aansporing tot het behandelen van het onderwerp.

Daarenboven wens ik mijn waardering en dank te uiten voor het geduld en inzet bij het typografisch werk van confrater Louis Vande Castelee en de "proof-reading" van Jozef Coenye.

Bredene, 1985.
F.G.

Rond de EBES-centrale te Slijkens-Bredene

door Jos. Coenye

Bij het samenstellen van de bovenstaand-vermelde bijdrage over de elektrische E.B.E.S.-Centrale te Slijkens-Bredene (Jaarboek TER CUERE 1984 blz.49) lag het absoluut niet in onze bedoeling om de waarheid geweld aan te doen, maar...het is een welbekend feit: wie niets doet, zal ook niet...enz. Dat weet iedereen!

In dit jaarboek dus vermeldde wij, met betrekking tot de electriciteitsvoorziening van de kern Bredene-Dorp onder de Duitse bezetting 1914-18 dat "bij ons weten het gemeentehuis van Bredene tot nu toe altijd te Sas-Slijkens -bij de Sasbrug- gelegen was en ipso-facto nooit in het Dorp!. Zie in die bijdrage, de voetnota 37 blz.77.

Nu blijkt het (aug. 1985) dat wij het op dat bepaald punt niet bij het rechte eind hadden, want een vriend wist ons te vertellen dat hij uit absoluut onverdachte en hoogbejaarde bron vernomen had, dat dit gemeentehuis als dusdanig niet verplaatst werd, doch dat alleenlijk maar het gemeentesecretariaat en enkele nevendiensten verhuisden in 1916, en alsof het niet volstond, in 1917 nogmaals. Er werd dus tweemaal van standplaats veranderd. Dat gebeurde bijna 70 jaar geleden!.

Men moet nu wel een onderscheid maken in de gewone spreektaal en vooral in het "kust-Nederlands" - hoe men "wat" verstaat onder de term gemeentehuis. Zo iets constateerde reeds in 1934 Charivarius in zijn "Nieuwste(?) Spelling" - :

... Ons volk is een vogel die raar is gebekt:
'k hoop dat de lezer de les eruit trekt.
Nooit vraagt zelfs de rector van 't fijnste Lyceum:
Hoe vindt gij hem? Hoor maar hij vraagt je "hoevienjum?"
Zo raak j'in de strikken der woorden verward.
En het Neêrlands begripen, valt soms zeer hard!.
Maar dit IS onze spreektaal die ieder verstaat,
Zoals zelfs de koning (incognito) praat...
Ach (OCH zeg je) 't is om de moed te verliezen
als je één woord hoort, en voor twee moet kiezen...(58)

Voor wie het niet mocht geloven, een voorbeeld: terwijl de loodgieter "OP" het gemeentehuis de dakgoot herstelt, gaat iemand anders "OP" het gemeentehuis inlichtingen gaan vragen. In het eerste geval bedoelt men klaarblijkelijk het gebouw!. In het tweede geval gaat het om de gemeentelijke administratuur of de bestuurlijke diensten. Wanneer in 1916 de Duitsers van het Kommando der Marine Eisenbahnbetriebs Kompanie (59) het hadden over "der Anschluss an das Leitungsnetz der Küstenbahn zwecks Beleuchtung des Gemeindehauses" en een "Hinweis" (60) op de gevaarlijke hoge spanning van gemiddeld 600 Volt

(58)- Vrij naar Charivarius - Winterboek 1934-35.

die daarmee gepaard ging, dan meenden wij ter goeder trouw -maar in onze ogen terecht- dat het hier wel degelijk om het gebouw zelf ging... en dit gemeentehuisgebouw werd aan de Sasbrug te Slijkens opgericht in 1864 en dus niet in het Dorp; het staat er tot nu toe zonder onderbreking nog altijd!. Wanneer men echter de tweede betekenis aanhoudt, dan wordt het een ander paar mouwen!.

Navraag bij sommige personen die er nog iets van konden weten, leverde ongeveer de volgende herinneringen op.

Het schijnt dat de Duitse bezetters tijdens de eerste wereldoorlog 1914-18 het nodig gevonden hadden, zonder complimenten enkele burelen in het gemeentehuis van Bredene op te eisen. Dat zou gebeurd zijn half 1916. Het ligt voor de hand dat het hier niet om een gewone "Orts-kommandantur" handelde, want op militair gebied hing Bredene (net als in 1940-44) totaal af van de Haupt Kommandantur Ostende (61). Het is echter bijna zeker dat het hier ging om een soort "Schreibstube" en enkele lokalen voor de "Spiesz" (62) en zijn wachtsoldaten. De gemeenteschool werd met rust gelaten. De lessen in de klassen achter het gemeentehuis gelegen zowel als in het klaslokaal op de verdieping, waar men nu de huidige gemeenteraadszaal vindt, gingen gewoon door zo goed en zo kwaad als dat in oorlogstijd mogelijk was (63).

In ieder geval waren de gemeentediensten aangemaand geweest om de bedoelde lokalen te ontruimen, maar zij hadden het Duits bevel eigenlijk een tijdje naast zich neer gelegd om een beslissing van "hogehand" af te wachten. Na een beschadiging van het gebouw (vooral glasbraak en dakpannen) veroorzaakt door een bombardement van de sluizen

- (59)- In hun brief van 27 september 1916 verstuurd aan "die Gemeindevertretung" (= gemeentebestuur).
- (60)- Vrij vertaald: het aansluiten op de bovenleiding van de kusttram met de bedoeling de elektrische verlichting te voorzien van het gemeentehuis. Hinweis: verwijzing, -hier in ons geval: verwijzende waarschuwing.
- (61)- In 1914-18 gevestigd in de Albertschool, stadsschool in de Ooststraat te Oostende; destijds bijgenaamd "de kleine Athenée" omdat de lessen er te betalen waren en gegeven werden in het Frans voor kinderen van begoede ouders.
  - In 1940-44 gevestigd in het Hotel du Parc, op het Marie-Joséplein te Oostende.
- (62)- Schreibstube: Duits voor kantoor, bureau...
Spiesz: Duits voor sergeant-majoor bij een wachtbataljon.
- (63)- In de "meesterschool" te Slijkens stonden tijdens de eerste wereldoorlog -en lange tijd daarna nog- meester Debacker(gevlucht), eester Van Massenhove(opgeroepen) en vervangen door meester Fons Maes, lange tijd voorzitter van de toneelmaatschappij (sic) -origineel van het Sas- "Nut en Vermaak". Meester Medard Lecoutere "deed" het tweede leerjaar en zijn oudere broer, Théophile Lecoutere stond voor het 4e. Met de historische zusters,wijlen "masseur" Johanna en "masseur" Dorothee uit de "nunnenschool" stonden zij op pedagogisch vlak in voor de primaire vorming van de ganse mannelijke Sas-jeugd tot en met de Nukkerwijk inbegrepen.

Menig oud Sassenaar zal zich die namen wel goed herinneren!.

te Slijkens in de onmiddellijke nabijheid, zagen de Duitsers het echter zo niet meer zitten. Zij kwamen nu terug, heel wat brutaler, en in een halve dag werden onze luiden op straat "herausgesetzt". (Wij nemen aan dat een vertaling van dit specifiek Duits begrip hier onnodig is: iedereen zal het wel aanvoelen!).

De vroege gemeentenaren vertrokken alzo inderhaast voor hun eerste verhuis met pak en zak -dat wil zeggen, met zoveel mogelijk documenten uit hun papierwinkel- naar "den overkant", en namen hun intrek in het huis van de gemeentesecretaris van toen, dhr. Louis Desmedt. Deze secretaris had echter een kinderrijk gezin en dat het er daar in dat woonhuis niet ruim aan toe ging, hoeft geen betoog. Alleen de secretarie, de burgerlijke stand en een paar nevendiensten konden er maar terecht; maar voor de lokale bevolking -en zeker in de omgangstaal- "hield men daar gemeentehuis". Dat huis was gelegen in de Prins Albertlaan nr 27 op het Sas (grondgebied nu ingepalmd door Oostende).

De burgers van Bredene waren echter wel aan meer rare zaken gewoon, want naar het schijnt ging het te Bredene even vóór de eerste wereldoorlog wel op een zeldzaam-komische wijze aan toe!. Er was nl. wel een gemeentehuis -aan de Sasbrug te Slijkens- waar benevens de gemeenteschool ook het gemeentesecretariaat, de politie -dat wil zeggen "de garde"-, de burgerlijke stand en de "criée"(64) gevestigd waren.

De Bredense gemeenteraad -wars van alle logica- vertikte het nochtans om ook maar een voet in dit gemeentehuis te zetten en vergaderde halsstarrig in de herberg "Het hof van Commerce" te Bredene-Dorp, gehouden door de familie Deschepper.

Men moet er nochtans rekening mee houden dat die herberg die na de oorlog beter bekend was als "bij Pier Schepper, likeuren en granen" waarschijnlijk dichterbij lag bij de woning der verschillende Bredense gemeenteraadsleden - die toch meestal landbouwers waren - dan het verre Sas-Slijkens; en ook dat alle lokale verplaatsingen toen gebeurden met de paardensjees, met de fiets, of...de "benenwagen"! De betrokken herberg lag in ieder geval meer gemeentelijk-centraal, alhoewel...!

(64)- Criée = Frans woord voor uitroep, veiling, afroeping. In ons verhaal hier, als bastaardwoord, vooral in deze laatste betekenis te verstaan. De "criée" was eigenlijk zowat de voorloper van de C.O.O. -Commissie van Openbare Onderstand (nu O.C.M.W.)- met die verstande dat de steun vooral kwam van de gegoede burgers (en ook wel wat van de gemeente) om hiermee de hoogstnodige middelen te voorzien om de meest schreeuwende nood van sommige aan de grond geraakte sukkelaars te lenigen. Dat gebeurde bij naamafroeping. Vandaar de volksnaam "criée".

Het verschil met de bekende "Winterhulp" uit de tweede wereldoorlog lag hierin dat de "criées" opgericht waren door -en vooral steunden op- de vrijgevige burgers, lees: vooral landbouwers, terwijl Winterhulp het tot een door de overheid georganiseerde instelling bracht. Natuurlijk met hetzelfde doel.

De "criée" te Slijkens werd door de Duitsers eveneens zonder pardon uit het gemeentehuis geschopt en vond dan maar inderhaast een onderdak in de herberg "ESTAMINET bij Charles Luca-Loete. Kolen Ciment en Bouwstoffen". Deze herberg was gelegen in de Prinses Elisabethlaan, ongeveer tussen de huidige wasserij Defever en de EBES-Centrale.

Een lichte naijver onder de drie parochies, Slijkens, Dorp en Bredene aan Zee, zowel op burgerlijk als op kerkelijk vlak zal ook wel niet vreemd geweest zijn aan die toestand... en tradities uit de vorige eeuw wellicht ook niet!. Dat alleen al is een historie op zichzelf en het zou ons dan ook veel te ver leiden buiten het bestek van deze enkele regels om hierop verder in te gaan.

Men ziet dus de veranderde toestand in 1916. Het gemeentehuis op het Sas-Slijkens. De secretarie en de burgerlijke stand in de Prins Albertlaan ook op het Sas. De gemeenteraad in Bredene-Dorp en de "sociale"-hulpverlening dan weer op het Sas, maar nu in de Prinses Elisabethlaan naast de huidige EBES-Centrale.

Daar de secretarie in het huis van de gemeentesecretaris wegens plaatsgebrek er zich niet toe leende om huwelijken te voltrekken, zo gebeurde dit dan maar in de herberg DE ADMIRAAL, gelegen in de zelfde straat, en ruim bemeten. Hiermee werd naar verluid een oude 19e-eeuwse traditie weer gevolgd. Men moet er smaak in gevonden hebben - en waarschijnlijk in de "druppels" ook - want toen in 1918 de laatste "oorlogstrouwers", Edgar Marisael en Madeleine Rouselle er in het echt traden, en men normaliter nadien weer ten gemeentehuize deze "plechtigheden" had moeten voltrekken, zo deed men dat niet want de zaak bleek goed te marcheren en er werd nog lekker "buitengemeentehuiselijk" getrouwd in De Admiraal tot eind 1929, dus 11 jaar na de oorlog!.(65)

Een bijzonderheid: een echtverbinding voor de burgerlijke stand moet als dusdanig bijtijds aangekondigd worden - kerkelijk ook trouwens - en is wettelijk openbaar; zo komt het dat tijdens deze ceremonies de cafédeur van De Admiraal open moest staan. In den beginne lette vader Charles Luca (niet te verwarren met zijn naamgenoot, de dismeester-cafébaas Charles Luca-Loete, kolen en cimenthandelaar uit de "criée" aan de overkant van de vaart) bijzonder getrouw op dat gebruik en iedereen mocht dan ook binnenkomen om naar de trouw te kijken, zelfs zonder een pint te bestellen!. Nadien werd dat deuropenstaan teruggebracht tot "tegenaanstaan"... en nog wat later bleef ze dicht tijdens "den dienst". Niemand nam daar echt aanstoot aan, want als er binnen getrouwd werd, dan was de deur toch wel al open geweest zeker, hield men staande. En als ze dan toegewaaid was?...wie kon dat verhelpen?.. en er was daar ook geen portier om de wet naar de letter toe te passen! (66).

Een tweede zaak, veel spijtiger nu, was het verloren gaan van een bijzonder document dat met de herberg, destijds afspanning DE ADMIRAAL te maken had. Het is een minder bekend historisch feit, dat prins Leopold van Saxon-Coburg die pas na lange diplomatieke palabers de Belgische kroon aanvaard had -koning Leopold de 1e dus- met een tweetal elegante postkoetsen aankwam van uit De Panne, langs Veurne weg, te Oostende. De aankomst greep plaats rond 18 uur aan de vroegere St Petrus en Pauluskerk, (de huidige Peperbusse) vóór dewelke -de koning was protestant- de edele gast verwelkomd werd door de bisschop van Gent, die hem de groeten en wensen van de geestelijkheid overmaakte.

(65)- Het laatste paar dat in DE ADMIRAAL huwde op 14.9.'29 waren Louis Van de Berghe en Maria Billiau . Zie ook ons jaarboek TER CUERE 1976 - G. DESOPPER - De herbergen van Sas-Slijkens.

(66)- Mémoires dhr Rob. LUCA, oud uitbater o.r. van "De Admiraal".

De koning moet wellicht overnacht hebben te Oostende (wij konden niet terugvinden waar...) want 's anderendaags, maandag 18 juli 1831 zou de tocht voortgezet worden naar Bredene (Slijkens) om met de trek-schuit -bijgenaamd de barge- verder te reizen naar Brugge; (naar Gent en Brussel zou het dan weer met koetsen gaan)(67).

Het gemeentebestuur van Bredene, onder leiding van de toenmalige burgemeester Joseph-Frans Dumon, vond het zijn burgerplicht om eveneens de nieuwe koning te verwelkomen op de pleisterplaats. Te Bredene was er echter geen gemeentehuis in de nabije omgeving en ook geen grote kerk...zoals te Oostende; hooguit een kapel en andere daarvoor geschikte burgerhuizen waren er óók niet...!

Dan maar uitgekeken naar "DE ADMIRAAL", destijds afspanning en barge-relais op een paar passen van de aanlegsteiger. Het doorluchtige gezelschap, dat reeds met meerdere notabele hoogwaardigheidsbekleders aangevuld was, werd daar dan een receptie aangeboden, iets wat naar verluid de koning zeer apprecieerde en een geschreven vaststelling hiervan (een soort voorloper van het Gulden Boek?!), voorzien van heel wat namen der aanwezigen -iedereen wou bij de koning vermeld worden!-(68) bleef meer dan 100 jaar als familiebezit in het huis bewaard.

August Plovie, de latere burgemeester (69) kreeg op een of andere manier lucht van de zaak en wist na lang zagen het fameuze document in handen te krijgen, met de bedoeling de historische waarde ervan voor de gemeente Bredene na te trekken en het eventueel in een cultuur-historische richting uit te werken.

Dat was evenwel de laatste keer dat de familie Rob. Luca hun "familie-souvenir" gezien had!. Alhoewel zij dat toen niet vermoedden!. Wat was er gebeurd?.

Navraag om inlichtingen over het document te Brugge (of te Brussel?) bij de bevoegde diensten, waren zoals blijkt zelfs geen antwoord waard; en dus werd bij dhr. Henri Decroos -nog maar pas gemeentesecretaris-aangedrongen om eens op te zoeken hoe de vork aan de steel zat. De courante gemeentearchieven te Bredene waren echter na 4,5 jaar oorlog her en der verzeild geraakt in het gemeentehuis, bijzonderlijk omdat men in deze tweede wereldoorlog ook weer eens moest verhuizen zoals in de oorlog '14-18. En die archieven waren dan ook geen pronkstuk van orde en klassement!

- (67)- Théodore Juste 1841 - Léopold Ier et Léopold II. Blz.97 e.v.
- L.Dumont-Wilden - L'aube d'une dynastie de Calais à Bruxelles.
Blz. 75-80.
- Jean Puraye & Hans-Otto Lang - Lettres de Léopold Ier.
(34e brief aan zijn zuster Sophie, 25/7/1831)(blz. 196).

(68)- Wij konden bij bovenvermelde historici enkele namen terugvinden, welke ons hedendaags nog bekend voorkomen, o.a. Félix de Mérode, Jules van Praet ('s konings secretaris), de Gerlache (voorzat van de beroemde Zuidpoolvorser) en verder ook...ja: een zekere Nothomb!.

(69)- August Plovie, als weerstander door de Duitsers opgepakt (met nog anderen uit Bredene) werd uiteindelijk na een verblijf in verschillende gevangenissen in april 1943 losgelaten. Hij kreeg verbod nog in Bredene te verblijven en week uit naar Berlare (O.Vl.). Onmiddellijk na de bevrijding (sept. 1944) werkte hij zich in, hals over kop, in de gemeentelijke politiek. Bij de verkiezingen van 1947 "stelde" hij zich, werd verkozen en door zijn partij onmiddellijk als burgemeester voorgedragen. Hij was een trouw bezoeker van "De Admiraal".

Deze wanorde was echter geen monopolie van alleen het gemeentehuis te Bredene!. Bevoegde personen wisten ons te vertellen dat de warboel (natuurlijk ten gevolge van de oorlogstijden en de wetgeving daarna) zowat overal heerste en dat enorm veel documenten -die nu hoog-historische waarde zouden hebben-, de vuilnisbak ingegaan zijn: hoe meer in de papiermand, hoe minder te klasseren, of met andere woorden, "classement vertical"!(70). Voor het nageslacht werd weinig bewaard...en wat er soms nog overbleef werd angstvallig ingehouden of in de een of andere vergeethoek opgeborgen.

De gemeentesecretaris kon dan ook gezien zijn meer veelzijdige taak en wegens de uitgebreide naoorlogse administratie-reglementen(71) niet beschikken over veel tijd...en plaats om in de archieven te duiken, maar hij hield er zich toch eveneens geïnteresseerd mee bezig, en toen gebeurde, wat eigenlijk nooit moest gebeurd zijn!.

In de oorlogswinter van 1944/45 waren de kolen in het reeds bevrijde gedeelte van België nog veel schaarser dan tijdens de bezettingsjaren. Rantsoeneringskaarten, rantsoenzegels en kolenkaarten waren weliswaar hun bloeitijdperk voorbij...maar de producten waren er ondanks de bevrijdingsroes toch ook nog niet op de markt en elk moest zijn plan trekken. De Canadese bevrijdingstroepen van de kuststreek sloegen overal de klaslokalen aan voor inkwartiering. Zo ook te Bredene-Slijkens. Daar werden de twee klassen, gelegen juist achter het gemeentehuis door hen opgeëist. Onze bevrijders hadden door hun situatie dicht bij de haven van Oostende, de beschikking over een nooitgeziene, reusachtige massa stukgoederen, kisten en dozen, ravitaillement en munitie van alle slag en grootte - maar de steenkolen bleken niet op hun invasieplan voor te komen...en dus zaten ze in de kou. Om zich nu te verwarmen hadden zij er niets beters op gevonden dan alles wat ook maar op hout of papier geleek in de schoorkachels te verstoken. In zo'n geval zou men alles doen!.

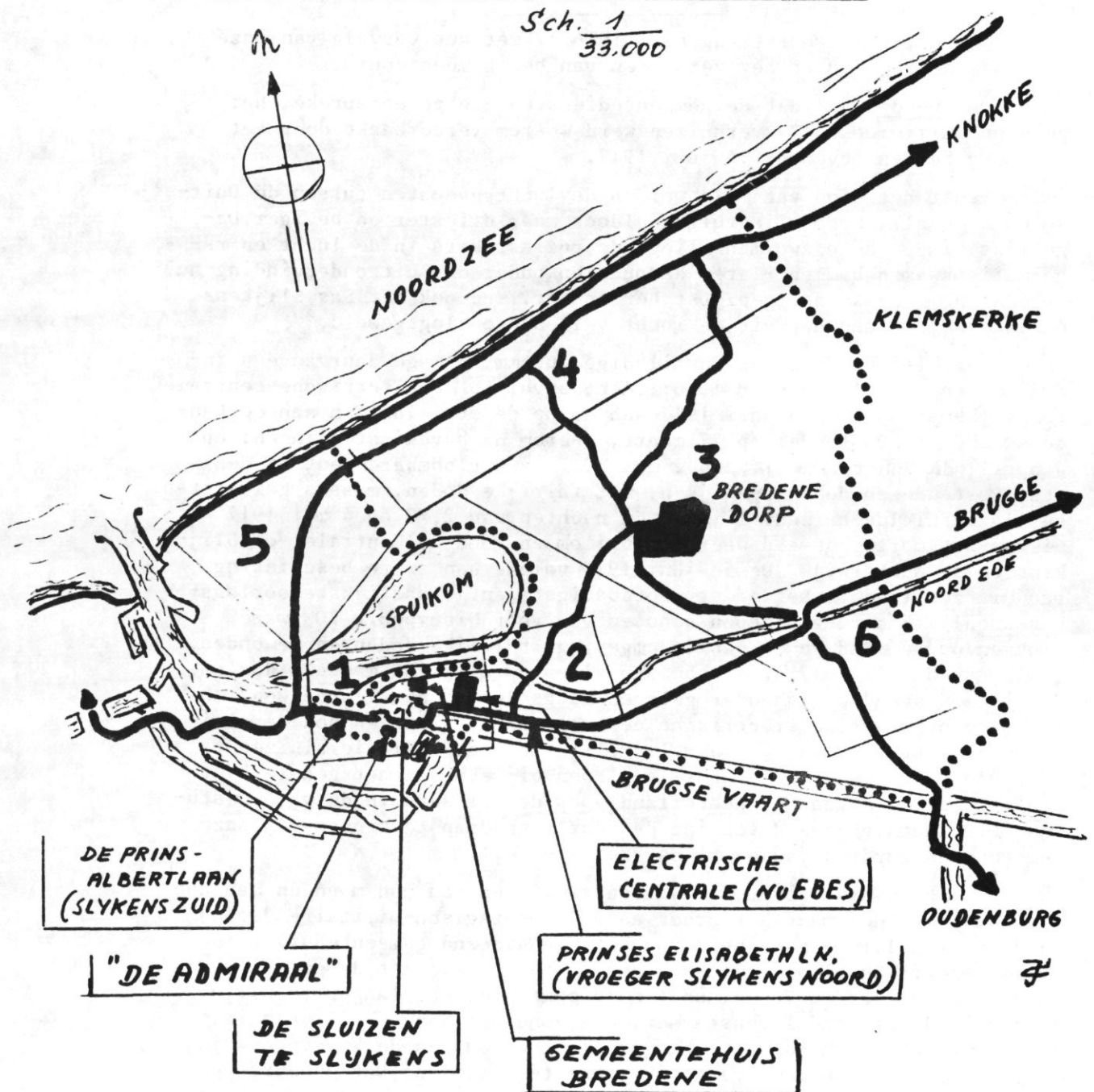
Enkele "zeer ondernemenden" onder hen hebben dan ook, zonder kwade wil waarschijnlijk, toch onherstelbare schade berokkend op historisch gebied aan de gemeente Bredene, want een groot gedeelte van het archief werd uit een achterkamertje geroofd...en lekker opgestookt. Ook de weinige documenten die de gemeentesecretaris zo moeizaam wist uit te zoeken, alsmede het familiedocument nopens Leopold I, toebehorend aan de familie Rob. Luca gingen mee de kachel in. Er waren nu eenmaal geen kolen...

- (70)- Classement vertical: specifiek Franse uitdrukking, wel veelvuldig bij ons toegepast en die erin bestaat, de als waardeloos beschouwde papieren tussen duim en wijsvinger te houden naast de schrijftafel en ze dan, zonder er nog naar te kijken, loodrecht in de prullemand te laten dwarrelen...
- (71)- Het is een algemeen bekend feit dat België "een land van papieren is" en dat elke ambtenaar (en ze zijn met velen!) minstens één kast, zoniet meerdere, propensvol paperassen moet achter zich staan hebben. Hoe meer papieren, hoe belangrijker de "fonctionnair" er uit ziet. Dat was vroeger zo, en dat is nu nog altijd zo!. Kort na de bevrijding in 1944 ontstond eveneens een documenten- en papierenslag tengevolge van een doolhof van nieuwe wetten en reglementeringen, zodat zelfs de meest erudieke Belg er het noorden bij verloor...(Zie ook Jaarboek TER CUERE 1984 blz.94 bij de aanvraag om toelating tot het opstellen van een nieuwe stoomketel in de Centrale-Slijkens.

BREDENE OMSTREKS DE EERSTE WERELDOORLOG 1914-18.

RUWE OMLIJNING DER BURGERLIJKE WOONKERNEN.

- 1 - SAS-SLIJKENS
- 2 - DE NUKKER
- 3 - BREDENE-DORP

- 4 - BREDENE a/ZEE
- 5 - VUURTORENWIJK (ingepalmd door Oostende 1896)
- 6 - DE BLAUWE SLUIS

Het schijnt dat burgemeester Plovie ontplofte van woede en spijt toen hij het malheur vernam en er nadien meer dan het hart van in was!. Maar...het waren onze bevrijders, en veel reclameren hielp niet (en mocht ook niet!). Dus: adieu bijzonder document!. Het kan verkeren -zei Bredero...

Keren wij nu weer terug naar 1916/17 met het vervolg van onze Bredense historie over het verhuizen van het gemeentehuis.

De tweede maal dat de gemeentendiensten -zegge en spreke, het gemeentehuis- moest (?) verhuizen werd weerom veroorzaakt door het oorlogsgebeuren, even na 14 juli 1917.

Vanaf het eind van 1916 werden de luchtgevechten tussen de Duitse en de geallieerde vliegtuigen aldoor maar driester en heviger. Dagerelijks hingen hele zwermen vliegende ruziestokers in de lucht en regelmatig kwamen bommen -laten de ouderen onder ons uit ondervinding nu zeggen: bommetjes- neergepletst her en der...en ook het Sas Slijkens ontsnapte niet aan het uit de lucht vallende oorlogsgeweld.

Een kleine, en zeker onvolledige opsomming moge daarvan een indruk geven. Op 11 november 1916: luchtaanval op de elektrische centrale te Slijkens; op 16 februari 1917 aanval op de stapelhuizen aan de handelsdokken te Oostende; op 27 maart, weerom de haveninstellingen; op 4 april, de Vuurtorenwijk; op 2 mei 1917: zwaar bombardement op de stad Oostende en de buitenwijken, met talrijke doden, massas gekwetsten en 114 vernielde huizen. Tijdens de nachten van 2, 3 en 4 mei 1917 vierde het oorlogsgeweld weer hoogtij om en rond de Centrale, op Slijkens en de Nukkerwijk. De 5e juni 1917 volgde een zware beschieting van uit zee (dat is het meest moorddadigste en gevaarlijkste oorlogsgebeuren!): 6 oorlogsschepen schoten van vóór Nieuwpoort 70 zware obussen op de stad en de nabije omgeving -talrijke doden en gewonden. Op 12 en 13 juli 1917: zware bomaanvallen op Slijkens met als doelen, de grote Oostendse gashouder gelegen langs de Oudenburg-steenweg, en langs de overkant, de elektrische centrale te Slijkens en ook de sluizen van de Brugse vaart, klaarblijkelijk met het doel die sluizen te ontredderen, de vaart te laten leeglopen bij ebbe en het gehele hydrografisch systeem van het achterland voor de Duitsers in de war te sturen. Dit laatste geweld schijnt de deur toegedaan te hebben bij onze gemeentebestuurders van destijds(72).

Wij gaan niet zóver, te willen twijfelen aan hun moed en aan hun vaderlandsliefde, maar het groot aantal strategisch-militaire doelen in de onmiddellijke nabijheid van het dienstdoend gemeentehuis in de Prins Albertlaan bleek omgekeerd evenredig te zijn met de goesting om daar ter plaatse het Vaderland (en de gemeente) nog langer te blijven dienen in doorlopend levensgevaar. Men vond het dan ook verstandig, om in het spoor van talrijke burgers van het Sas en de Vuurtorenwijk, zo spoedig mogelijk de gevaarlijke zone te verlaten. Dat gebeurde even na 14 juli 1917, na de zware luchtaanvallen op Slijkens dus.

Het heil werd nu gezocht en gevonden in Bredene-Dorp, in de reeds vroeger genoemde herberg bij de familie Rich. Deschepper. Deze herberg, gelegen in de Dorpsstraat, practisch onder de kerktoren, diende zoals reeds voorheen vermeld, ook als verzamellokaal voor het schepencollege dat de gemeenteraad verving. Daar werd nu ook onderdak

(72)- A. Elleboudt & G. Lefèvre - 1914/18 - Oostende onder de Duitse bezetting.

gevonden voor de gemeentediensten en de politie. Het schijnt dat nog vóór het gemeentehuis te Slijkens aan de Sasbrug gebouwd was -en tot na de oorlog 1914/18 men daar gemeenteraad gehouden heeft in die herberg, en waarschijnlijk werd het echt gemeentehuis op politiek vlak niet aanvaard. De meeste raadsleden waren toentertijd landbouwers en dus niet van de Sas-streek. De huwelijken van de Blauwe Sluis wijk, Slijkens en de Vuurtorenwijk (destijds Bredene) gingen door in de herberg De Admiraal op het Sas...en de weinige van Bredene aan Zee en deze van het Dorp grepen plaats bij "Scheppers".(73).

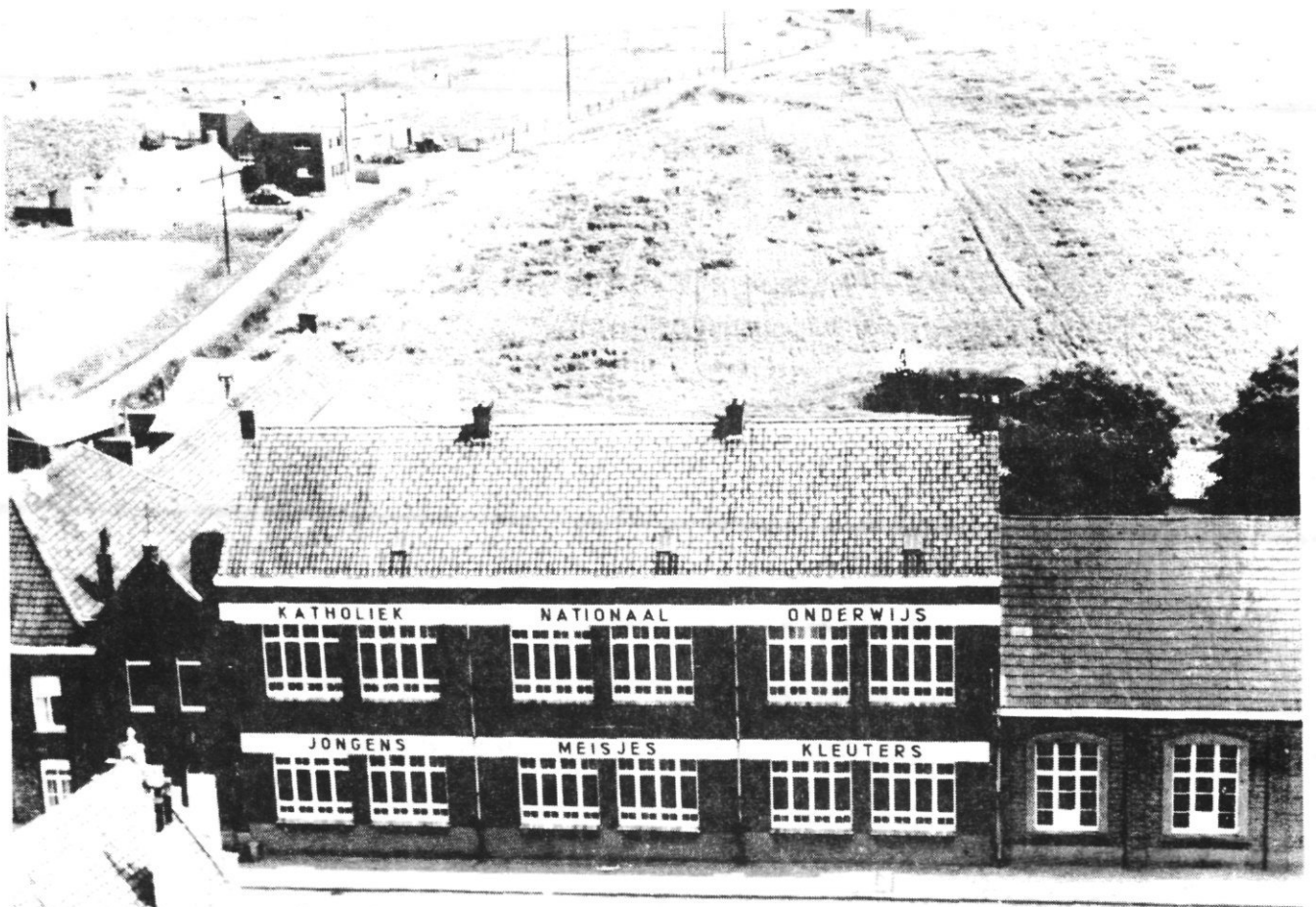
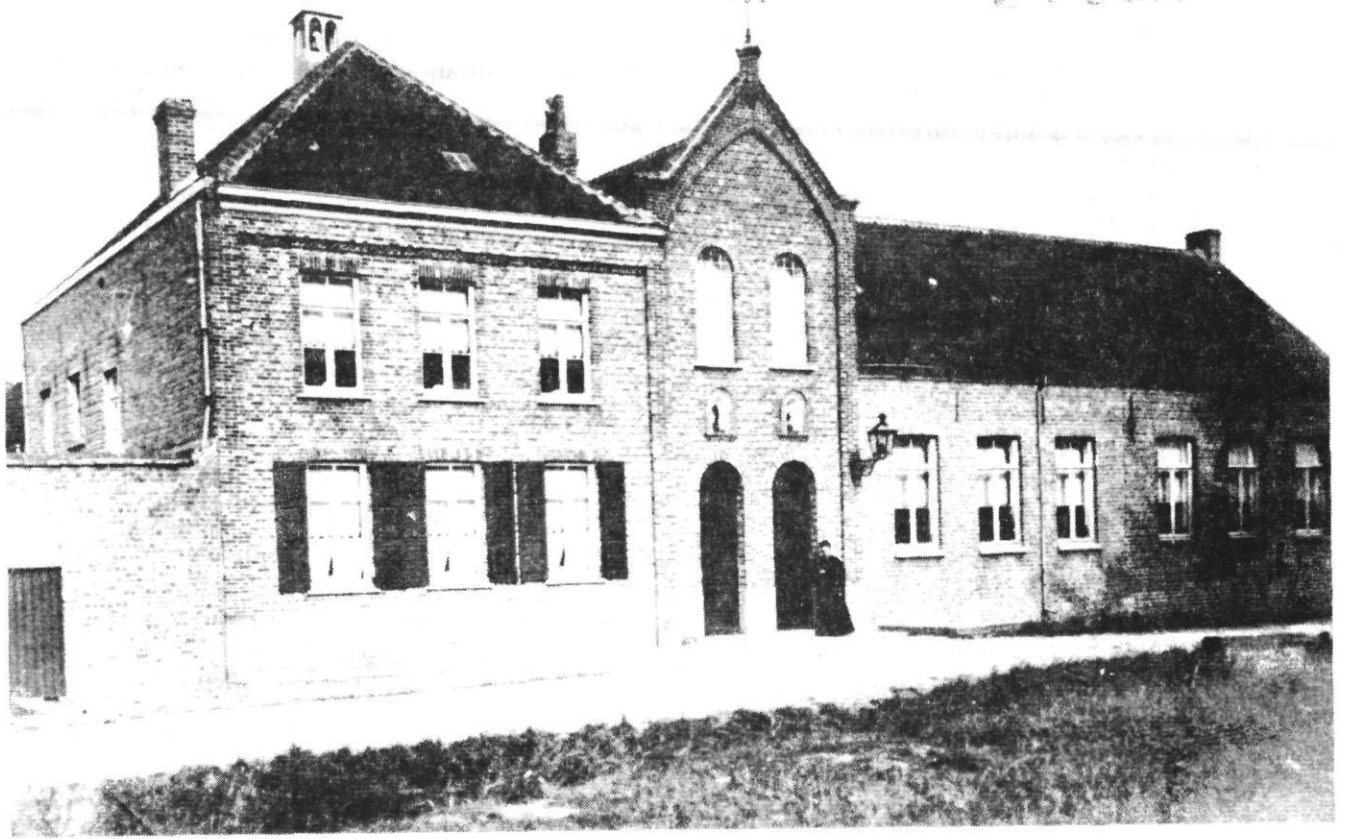
Ook de Duitsers stuurden hun diverse "Verordnungen" en "Bekanntmachungen" voor de bevolking van Bredene nu daarheen en noemden de herberg "Het Hof van Commerce" vanzelfsprekend dan ook "das Gemeindehaus"!

Tot slot nog dit : let op de mogelijke begripsverwarring door de twee gelijknamige, maar verschillende begrippen, waardoor ook wij in 1984 -bij het lezen van de Duitse brief- tegen de lamp liepen en ten onrechte meenden dat het om een vergissing ging: het gebouw van, en door de gemeente opgericht enerzijds, en de diensten die er gewoonlijk gehuisvest worden, en onder de globale naam "gemeentehuis" vernoemd worden, anderzijds.

Er schijnen niet zó veel gegevens meer te bestaan in het gemeentelijk archief en dus dachten wij er goed aan te doen deze details als rechtzetting toe te voegen aan onze historische bijdrage, ten titel vermeld, en waarmee dit bondig vervolg dan ook één geheel maakt.

Jos. COENYE.

Handwritten text at the top of the page, possibly a date or location, including "1900" and "D. B. B."

Van "Patronage" tot "Cappelrie"

door Frans Vanleenhove

De gronden waarop thans de parochiale school van het Dorp, de feestzaal en de bibliotheek gevestigd zijn, worden begrensd ten noorden door de Landweg, ten oosten door de afwateringsgracht, ten zuiden door het Jagerspad en ten westen door de Dorpsstraat. Zij zijn nu bij het kadaster bekend respectievelijk onder de sectie C, nummers 718m voor 1740 m², 718n voor 480 m² en 718o voor 1310 m², of met een totale oppervlakte van 3530 m².

1. VERWERVING VAN DE GROND EN OPEENVOLGENDE EIGENAARS.

Op 2 september 1879 verkocht mevrouw Marie, Adèle, Henriette Arrighi de Casanova de Padoue, met machtiging en bijstand van haar echtgenoot Georges, Ernest, Maurice de Riquet graaf de Caraman, met wie zij samenwoonde te Parijs, Avenue de Montaigne, nummer 23, de Priorijhoeve gelegen noordwaarts achter de kerk van Bredene Dorp, bestaande uit : de gebouwen, bouw- en weidelanden met een totale oppervlakte van 42 Ha. 72 a. 30 ca. gelegen op het grondgebied van de gemeente Bredene en 4 Ha. 88a. 06 ca. gelegen op het grondgebied van de gemeente Klemskerke. (1)

Al deze goederen waren verpacht aan de landbouwer Leopold Minne- Zwaenepoel voor een duur van negen jaar, die aangevangen was op 1 oktober 1873.

De publieke verkoop gebeurde door het ambt van de notaris René Fraeys te Brugge en de akte werd overgeschreven in het hypotheek-kantoor te Brugge op 16 oktober 1879, boek 1197, nummer 43. De te verkopen goederen werden ingedeeld in 45 loten, in grootte variërend van 7 a. 36 ca. tot 4 Ha. 88 a. 06 ca.

Uit deze verkoop kocht Charles, Marie, Louis; Joseph Van der Heyde (2), student aan het Groot Seminarie te Brugge, geboren te Oostende op 26 april 1858 en wonende te Oostende, één enkel lot, nl. het hierboven beschreven perceel, gekadastreerd in de sectie C, nummer 718 met een oppervlakte van 36 a. 86 ca. volgens de eigendoms-titel en van 35 a. 30 ca. volgens het kadaster, tegen de prijs van tweeduizend (goud)frank.

Tot aan de wet van 27 juni 1921 op "de verenigingen zonder winstgevend doel" kende onze wetgeving slechts twee soorten personen die eigendommen konden bezitten, nl. de natuurlijke personen en de toen bestaande soorten handelsvennootschappen zoals bv. de naamloze vennootschap, de samenwerkende vennootschap, de vennootschap onder gemeenschappelijke naam e.a. die rechtspersoonlijkheid genoten. (3)

Vóór 1921 genoten kloostergemeenschappen, parochiale verenigingen enz. met een belangeloos doel geen rechtsbekwaamheid. Van rechtspersoonlijkheid verstoken, waren zij verplicht hun toevlucht te

nemen tot één of andere "modus vivendi", waarvan echter geen enkele aan de specifieke werkzaamheden van zulke vereniging aangepast was. Al die bestaansvormen leverden daarbij ernstige nadelen op, zowel vanuit wettelijk als vanuit fiscaal oogpunt.

Vóór de wet van 1921 was de toestand van een vereniging met een onbaatzuchtige doelstelling zeer wankel en meermaals is het gebeurd dat haar patrimonium slechts ten koste van zeer ongunstige overeenkomsten gered kon worden. (4)

Door de wet van 27 juni 1921 werd de mogelijkheid geschapen om verenigingen zonder winstoogmerk op te richten die, tegen vervulling van de voorgeschreven pleegvormen, de rechtspersoonlijkheid zouden krijgen en onder meer het recht zouden hebben om goederen in eigendom te bezitten.

Bij akte van 29 juni 1922 werd de "V.Z.W. Parochiale Werken der Dekenij van Oostende" opgericht. (5)

Bij akte verleden voor notaris Franciscus, Felix Van Caillie te Oostende op 23 juli 1923 droeg dezelfde eerwaarde heer Van der Heyde, die toen pastoor was van de parochie van Sint-Anna te Brugge en er woonachtig, deze gronden met de erop staande gebouwen kosteloos over aan "de vereniging zonder winstgevend doel De Parochiale Werken der Dekenij van Oostende". Deze akte werd overgeschreven ten kantore van grondpanden te Brugge op 6 augustus 1923, boek 4412, nummer 25.

Bij akte verleden op 8 juni 1951 deed de "V.Z.W. Parochiale Werken der Dekenij Oostende" bij wijze van schenking afstand van deze volledige eigendom, "bestaande uit woonhuis, schoollokalen en tuin met erve en afhangen" aan de "V.Z.W. Het Klooster Onderwijsgesticht der Zusters van de Heilige Vincentius" te Kortemark. Deze overdracht werd door de Overheid te Brussel goedgekeurd op 9 september 1958 en thans is deze laatste V.Z.W. er nog steeds eigenaar van.

2. WAAROM KOCHT DE EERWAARDE HEER VAN DER HEYDE DEZE GROND?

Men kan zich afvragen waarom seminarist Van der Heyde, die in Bredene nooit enige bediening heeft uitgeoefend, deze grond kocht en toeliet dat de toenmalige pastoors er een klooster en een vrije school op bouwden.

Er wordt beweerd dat hij afkomstig was uit een zeer welgestelde familie die de kerk erg genegen was en die vele onroerende goederen bezat, die vooral gelegen waren op het grondgebied van de gemeenten Oudenburg en Gistel. Zijn geboorteakte vermeldt dat hij de zoon was van Victor, Emile, Charles, Marie Van der Heyde, rentenier, 25 jaar oud, en van Valerie, Marie-Thérèse, Jacqueline De Ridder, rentenierster, 26 jaar oud.

Een eerste veronderstelling zou kunnen zijn dat hij deze grond kocht als gewone geldbelegging. Deze veronderstelling lijkt onwaarschijnlijk omdat hij uit het grote aanbod van loten slechts dit ene lot kocht, dat precies achter de kerk lag en goed gelegen was om er een klooster en een school op te bouwen.

Hierbij dient toch gewezen te worden op een eigenaardige manier van handelen bij de verkoop van dit lot. Alle te koop aangeboden loten werden verkocht in twee zitdagen. Op de eerste zitdag van 19 augustus 1879 verklaarde de notaris echter dat de loten 3 en 6 (het onderhavig lot) niet zouden verkocht worden. Bij de definitieve

toewijzing op 2 september 1879 verklaarde de notaris dat deze twee loten toch, op dezelfde zitdag, zouden verkocht worden. Bij de verkoop van het onderhavig lot 6 werd dit toegewezen aan Emile Vermander, eerste notarisklerk te Brugge, die onmiddellijk verklaarde dat hij gekocht had in naam en voor rekening van Charles Van der Heyde, student aan het Groot Seminarie te Brugge, wonende te Oostende.

Een andere veronderstelling kan zijn dat de schoolstrijd van 1879 een rol gespeeld heeft bij de aankoop van dit lot grond.

Sedert de verkiezingen van 11 juni 1878 bezaten de liberalen een stevige meerderheid in de Kamer van Volksvertegenwoordigers en in de Senaat. De reeds op 18 juni 1878 gevormde homogene liberale regering diende op 21 januari 1879 bij de Kamer van Volksvertegenwoordigers een wetsontwerp in tot hervorming van het lager onderwijs.

De hoofdkenmerken van dit wetsontwerp waren : elke gemeente moest ten minste één officiële staatsschool bezitten; de gemeente mocht geen vrije school "aanvaarden" of subsidiëren; alle onderwijzers moesten gediplomeerden zijn van officiële normaalscholen; in het staatsonderwijs werd het godsdienstonderricht van het programma geschrapt; de priesters mochten wel godsdienstonderwijs inrichten, doch buiten de klasuren en op uitdrukkelijk verzoek van de ouders.

De strijd om het onderwijs, die in België reeds lang latent aanwezig was, barstte naar aanleiding van dit wetsontwerp in volle scherpste uit. De debatten in de kamer (22 april - 6 juni 1879) verliepen in grote opwinding. In de Kamer werd het wetsontwerp op 6 juni 1879 aanvaard met 67 tegen 60 stemmen; de Senaat hechtte er zijn goedkeuring aan met 32 tegen 31 stemmen. Bij de 32 liberale stemmen in de Senaat behoorde die van de zieke senator Boyaval uit Brugge, die zelf met één stem meerderheid was verkozen. Een paar weken later overleed Boyaval en bij de hervervorming te Brugge op 14 oktober 1879 behaalde de katholieke kandidaat de bovenhand op de kandidaat van de liberalen.

De koning ondertekende de wet op 1 juli en zij verscheen in het Belgische Staatsblad van 10 juli 1879.

Onmiddellijk na de stemming van de wet trof het Belgisch episcopaat zeer strenge kerkelijke maatregelen. Elke pastoor kreeg van het episcopaat daarbij opdracht om in zijn parochie een vrije lagere school op te richten.

De strijd tegen het wetsontwerp op het onderwijs werd te Brussel gecentraliseerd door het "Comité central catholique", dat op een petitionnement 317.000 handtekeningen inzamelde. De liberale regering beantwoordde deze actie met de afzetting van hoge ambtenaren : provincie-gouverneurs, arrondissementscommissarissen en burgemeesters. Al de slachtoffers werden echter op geestdriftige wijze gevierd door de katholieken. Zo behaalde de afgezette gouverneur van West-Vlaanderen, ridder Ruzette, een ware triomf op een manifestatie te Brugge. (6)

Het is zeer waarschijnlijk dat seminarist Van der Heyde actief deelgenomen heeft aan de strijd om het katholiek onderwijs en dat hij sterk onder de indruk was van de sfeer rond de manifestatie te Brugge.

Toeval of niet, maar op 2 september 1879, anderhalve maand na het verschijnen van de wet op het lager onderwijs, kocht de eervoorde heer Van der Heyde de gronden waarop later de vrije school gebouwd werd.

3. OPRICHTING VAN DE GEBOUWEN.

a) De school.

Het Liber Memorialis van de parochie van Bredene-Dorp bevat een uitgebreid historisch overzicht van de vrije school van het Dorp dat aanvangt bij de aankomst van de eerste zusters op 28 september 1886 en eindigt bij het einde van de oorlog in 1918, waaruit onder meer blijkt dat :

de bouw van het klooster op 28 september 1886 nog niet begonnen was en dat er vanaf 1 oktober 1886 door de zusters les gegeven werd in twee klassen die elk in een privaat huis op het Dorp ondergebracht waren;

in de nieuwjaarsmaand 1887 waren er in de huidige school twee klassen gereed voor "knechten" en meisjes, "behalve de vloeren die nog met duinzand beleid waren";

in 1887 was men het klooster of woonhuis voor de zusters aan het bouwen. In hetzelfde jaar werd er een middenklas en een bewaarschool bijgebouwd, zodat er op 1 oktober 1887 vier klassen waren;

in 1899 bouwde pastoor Vermeersch (pastoor van 1897 tot 1907) een nieuw lokaal;

in 1908 heeft pastoor Remault (pastoor van 1907 tot 1910) het klooster en de schoolgebouwen "vermeerderd en verbeterd". Deze werken vingen aan op aswoensdag 1908. De nieuwe klas werd in gebruik genomen op 28 juni 1908. De in ons bezit zijnde bouwvergunning werd afgeleverd door het schepencollege van Bredene op 10 maart 1908.

Na de oprichting van de patronaatzaal werden de oude klassen tussen het kloostergebouw en de patronaatzaal afgebroken en vervangen door een nieuw gebouw met verdiep en zolder.

b) De patronaatzaal.

Tegenaan de school, langsheen de Dorpsstraat en het Jagerspad werd een parochiezaal in "L" vorm gebouwd.

De lange zijde van de "L", langsheen de Dorpsstraat, bestaat uit: tegenaan de school een zaal van 14,5 m lang en 8,5 m breed en daaraan verbonden, op de hoek van de Dorpsstraat en het Jagerspad, een verhoogde toneelruimte van 6,5 m diep bij 8,5 m breed, met daaronder een kelder. Dit gebouw heeft een hoogte van 9,5 m tot aan de nok van het dak.

De korte zijde van de "L", langsheen het Jagerspad en aansluitend op het hoofdgebouw, heeft een lengte langs de straat van 10 m een breedte van 8,40 m en een hoogte tot aan de nok van het dak van 6,5 m. Dit bijgebouw was ingedeeld in een klein lokaal van 5,90 m op 3,80 m met verbinding naar de toneelruimte en naar de kelder en was bedoeld als kleedkamer voor de toneelspelers. Daarnaast was er een gang vanaf de straat tot op de speelplaats van 2 m breed. Langsheen de speelplaats, achter de kleedkamer, was er een kleine gang van 1,90 m breed die de inkomgang met de zaal verbond. Naast de inkomgang is er nog een lokaal van 3,60 bij 8 m waarin de bibliotheek ondergebracht werd.

Wegens het ontbreken van waterleiding werden de toiletten buiten op de speelplaats gebouwd.

Dit gebouw werd opgetrokken door de aannemer René Vanhooren, die toen in de Dorpsstraat woonde, in het huis dat thans het nummer 80 draagt. René Vanhooren is overleden in het jaar 1929.

Het schrijnwerk werd uitgevoerd door de firma Franco uit De Haan. Het ganse gebouw zou ongeveer 40.000 frank gekost hebben. Onderpastoor Melis kreeg hiervoor een gift van 10.000 frank van de deken van Oostende en om de rest te betalen deed hij een beroep op giften en leningen.

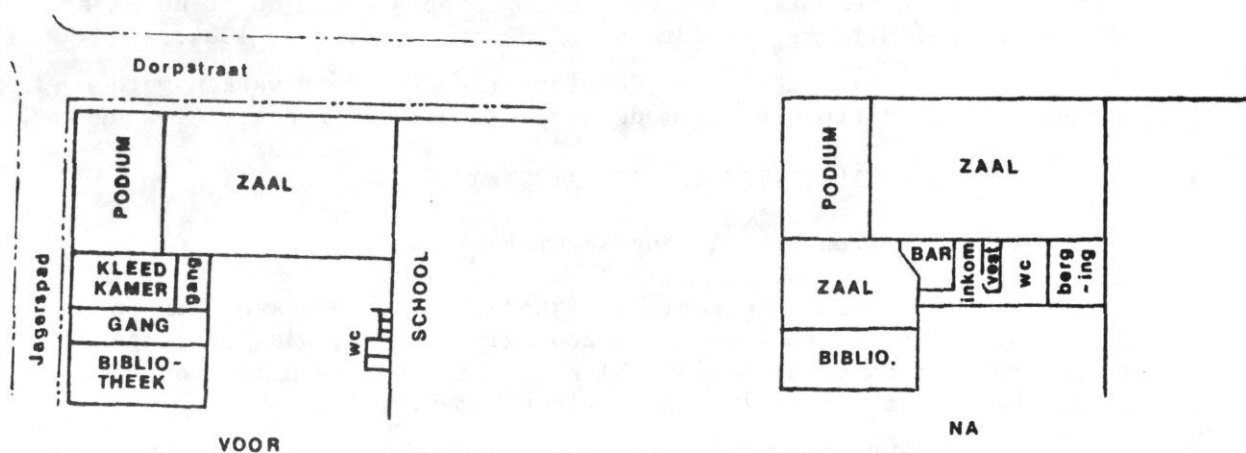
Het is niet zo duidelijk in welk jaar deze parochiezaal gebouwd werd. In het Liber Memorialis van de parochie van het Dorp is daarover niets vermeld. Zeker is dat deze zaal gebouwd werd na 1923, nadat de grond eigendom werd van de "V.Z.W. Parochiale Werken der Dekenij van Oostende". Zeker is ook dat deze zaal gebouwd werd onder impuls van Adolf Melis, die op het Dorp onderpastoor was van 1920 tot 1935.

Iemand, die geboren is in 1905, herinnert zich dat hij vóór zijn legerdienst werkte bij de firma Franco en dat hij het schrijnwerk voor de zaal heeft helpen maken.

In een in het Liber Memorialis opgenomen artikel, verschenen in het dagblad "Het Volk" van 27.10.1960, wordt beweerd dat onderpastoor Melis in 1926 een toneelafdeling heeft opgericht. De eerste opvoering van deze toneelvereniging vond plaats in de nieuwe zaal. Andere, mondelinge bronnen beweren dat die parochiezaal ingehuldigd werd op 28 september 1928 met een schoolfeest van de kinderen van de Vrije Meisjesschool van het Dorp.

Het bouwen van deze zaal kan aldus gesiteerd worden omstreeks de jaren 1925 - 1928.

Met uitzondering van de door de tijd en het gebruik noodzakelijk geworden onderhouds- en herstellingswerken, in het bijzonder na het einde van de oorlog 1940-1945, bleef dit gebouw in zijn oorspronkelijke staat tot in het jaar 1967. In dat jaar werd, op initiatief van pastoor Firmin Neiryneck het bestaande te hoge plafond van de zaal, dat de vorm had van een zadel, verlaagd door het aanbrengen van een nieuw plafond in houtvezelplaten; de toneelopening die van boven boogvormig was, werd eveneens plat gemaakt; de barsten in de muren gedicht en de vloer hersteld; de elektrische leiding werd volledig vernieuwd en de zaal werd van binnen volledig herschilderd. Al deze werken kosten aan de pastoor in het totaal 188.167 frank. (7)

In 1982 was het gebouw vervallen en moest er dringend overgegaan worden tot de uitvoering van noodzakelijke werken.

Door de zorgen van de "V.Z.W. Het Klooster Onderwijsge- sticht van de Zusters van de Heilige Vincentius van Kortemark" en op hun kosten, werd op het einde van het jaar 1982, begin 1983 gans de

dakconstructie versterkt en een nieuw rood pannendak opgelegd.

Intussen werden, op initiatief van pastoor Daniel Hemeryck, die op het Dorp geïnstalleerd werd op 13 juni 1982, uitbreidings- en vernieuwingsplannen voor het gebouw opgesteld. De bouwvergunning werd op 20 juni 1983 afgeleverd en de werken zijn, na aanbesteding, gestart op 1 augustus 1983.

Het gebouw werd aangesloten op de aardgas- en drinkwaterleiding en de elektriciteitstoevoer werd versterkt.

Binnen in het bestaande gebouw :

in de grote zaal werd de vloer volledig uitgebroken en door een nieuwe vloer vervangen; het toneelpodium werd versterkt en er werd een nieuwe bevoering gelegd; het plafond boven de toneelruimte werd volledig vernieuwd en er werd ook een nieuwe toneelverlichting geplaatst;

in het bijgebouw werden: de voordeur toegemetseld en vervangen door een venster; de muren tussen de gangen en de kleedkamer werden uitgebroken waardoor een zaal van 8 bij 6 m ontstond; de plafonds werden op gelijke hoogte gebracht en vernieuwd en er werd ook een nieuwe vloer aangelegd;

de kelder werd opgeruimd, er werd een plafond en een nieuwe bevoering aangebracht. Een nieuwe elektrische verlichting werd geplaatst.

Buiten het bestaande gebouw verdwenen de verouderde toiletten. Aan de zijde van de speelplaats en tegenaan de grote zaal verscheen er tussen de school en het bijgebouw een nieuwe constructie van 12,80 m lang, 4,70 m breed en 3,30 m hoog. In deze aanbouw, bedekt met een plat dak, werden een stookplaats, een berging, toiletten, een nieuwe inkom met vestiaire, een bar en een verbindingsgang ondergebracht en volledig geïnstalleerd.

Gans het gebouw kreeg centrale verwarming, alle vensters werden vervangen door plasticramen met dubbele beglazing en heel het gebouw werd van binnen herschilderd.

Al deze werken werden voorlopig opgeleverd op 30 november 1983 en de definitieve oplevering volgde op 15 november 1984.

Ter gelegenheid van de uitvoering van deze werken werden er nieuwe tafels en stoelen, alsmede heel wat drink- en eetgerei aangekocht.

3. ACTIVITEITEN IN HET PATRONAAT.

a) Patronage- en jeugdwerking.

Van zodra de oorspronkelijke gebouwen betrokken konden worden, startte in de grote zaal een zondagspatronaat, waar de jongens toegelaten werden vanaf het ogenblik dat zij hun plechtige communie gedaan hadden en tot zo lang zij wilden komen. (8)

Onderpastoor Melis had gezorgd voor een grote en een kleine biljart, een toptafel, een paar vogelpikborden, damborden, kaartspelen enz... Elke zondagnamiddag van het jaar, behalve wanneer er toneelvoeringen waren, was mijnheer Melis present, van na de vespers tot in de vooravond, om aan de jongens een aangename vrijetijdsbesteding te bezorgen.

Omdat dit patronaat de meest voorkomende activiteit was, kreeg de zaal reeds van bij het begin de naam "ZAAL VAN HET PATRONAAT" of in de volksmond "DE PATRONAGE".

Dit patronaat werd geregeld bijgewoond door tientallen jongeren. Het is vooral uit deze jongeren dat gerecruteerd werd bij de oprichting van de K.A.J. (de Kajotters). (9)

Toen Adolf Melis in 1935 overgeplaatst werd naar Moorslede en als onderpastoor opgevolgd werd door Jules Gyselen, zette deze laatste de traditie van het zondagspatronaat verder. Ook hij was elke zondagnamiddag aanwezig bij de jongeren. Stilaan echter verlangden de jongens wat meer actieve vrijetijdsbesteding en daarom werd er gezorgd voor rolschaatsen en een paar voetballen. De oefeningen vonden plaats op de speelplaats van de school.

Onderpastoor Gyselen begon ook met regelmatige filmvoorstellingen. Tegenaan de scheidingsmuur van de grote zaal en de school werd een houten cabine geplaatst met daarin de filmprojector en een paar elementaire hulpstukken. Elke week werd er een smalfilm gehoord, die de zaterdagnamiddag gekeurd en zo nodig gecensureerd werd. De eigenlijke voorstelling voor het publiek had plaats op de zondagnamiddag, maar kende weinig succes.

Ook tijdens de oorlogsjaren kwamen de jongeren uit gans de gemeente op zondagnamiddag naar de speelplaats van de vrije school om er te rolschaatsen. Volgens tijdgenoten was het er een gewemel van jewelste. Na het einde van de oorlog werd de vroegere patronaatswerking in een gewijzigde vorm hernomen. De jongeren kwamen, onder de verantwoordelijkheid van hun eigen leiders, op zondagnamiddag samen in de kelder onder het toneel en in de kleedkamer waar zij beschikten over een ping-pongtafel, een gewone- en een golfbiljart, twee vogelpikborden, enkele damborden en een aantal kaartspelen.

Met enige vertraging hernamen de jeugdbewegingen na de oorlog hun activiteiten in de patronaatzaal. Zij kwamen opnieuw tot bloei.

Omstreeks het jaar 1948 werd de K.A.J. heropgericht. De ongeveer 30 leden kwamen geregeld bijeen, niet alleen om zich te ontspannen, maar ook om zich verder te ontwikkelen in studiekringen, deelname aan gewestelijke bijeenkomsten enz... De hoogtepunten van hun werking waren: de voorbereiding en de deelname aan de Romebedevaart van de K.A.J. in 1957 - acht kajotters van Bredene-Dorp reisden toen mee naar Rome - en de reis van de nationale K.A.J. naar Berlijn, van 12 tot 20 augustus 1967, waaraan vijf kajotters van het Dorp deelnamen: Freddy Meesschaert, Willy Cordier, Marcel Tas, Robert en Gilbert Vanleenhove.

Een eerste poging tot heroprichting van de V.K.A.J. werd ondernomen in 1954. (10) Op 28 januari 1954 vond hiertoe een voorlichtingsvergadering plaats en in april van hetzelfde jaar werd er met een V.K.A.J.-groep van wal gestoken. In de loop van het jaar 1954 werden er een aantal vergaderingen gehouden, maar de groep viel uiteen. In 1957 werd een tweede poging tot heroprichting ondernomen. Deze poging kende wel succes. De V.K.A.J. had op het Dorp een geregelde werking

Van 8 tot 15 juli 1961 namen vijf kajotsters van het Dorp: Magda en Thérèse Vanleenhove, Christiane Jonckheere, Florine Deros en Vera Vanghelewe deel aan de Lourdesbedevaart, die door de nationale leiding van de V.K.A.J. ingericht werd.

In de optocht, georganiseerd naar aanleiding van de plechtige installatie van de eerwaarde heer Lammertijn als pastoor van de parochie op 18 december 1955, was er een wagen van de V.B.J.B. en een wagen van de K.A.J., terwijl de B.J.B. met een ruitersgroep de optocht opende (11)

In 1961 telde de V.K.A.J. 23 leden, de K.A.J. 53 leden, de B.J.B. 17 en de V.B.J.B. 17 leden. De gitarengroep van de K.A.J. kende toen veel bijval. (12)

De gitarengroep van de K.A.J. van het Dorp bij een optreden in De Haan in 1960.

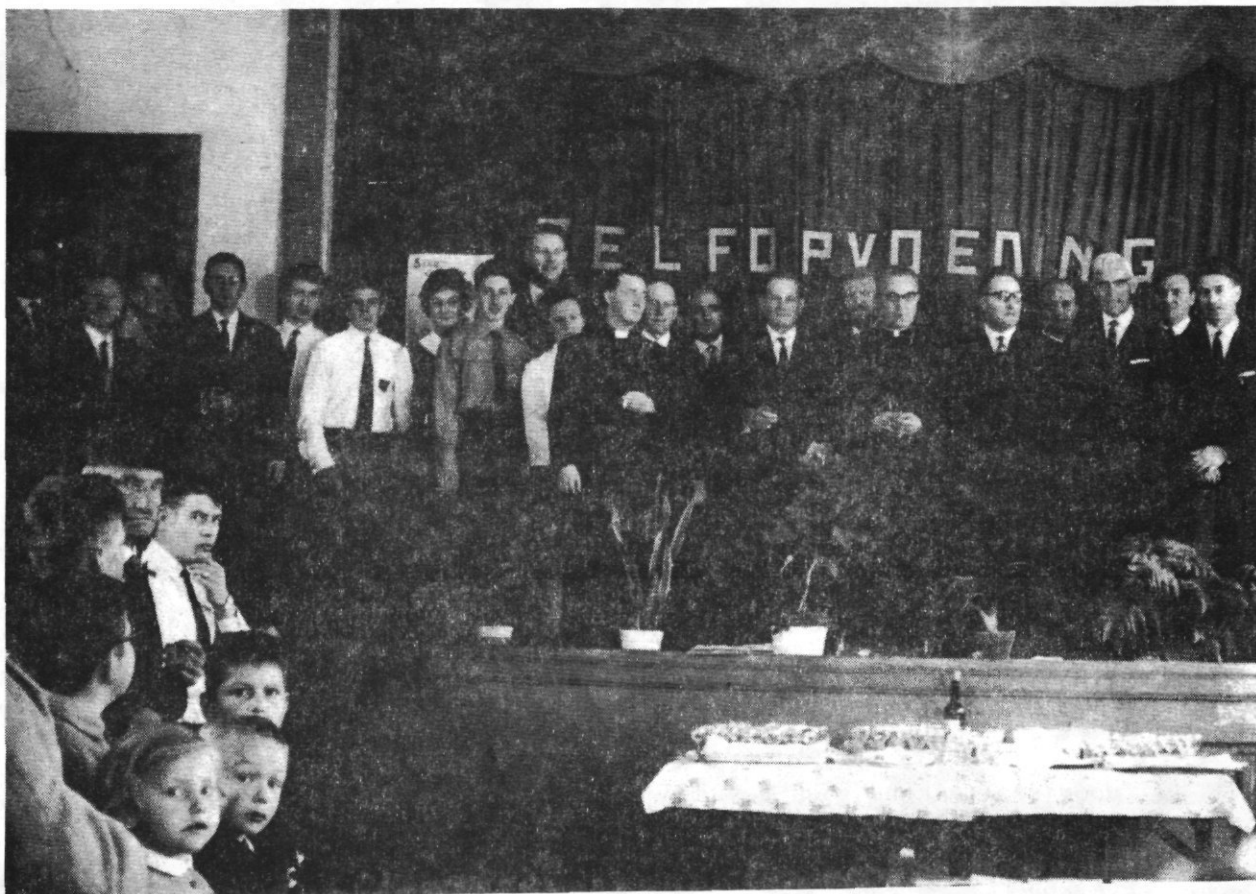
van links naar rechts : Roger Hollevoet, Norbert Devriendt, Robert Vanleenhove, Willy Mylle, Gilbert Vanleenhove (verdoken) Maurice Vandenbroucke, Willy Ingelbrecht en Libert Debaene.

Van 19 tot 27 oktober 1963 en van 10 tot 17 oktober 1965 organiseerden de K.A.J., de B.J.B., de V.B.J.B. en de V.K.A.J. samen een week van de jeugd. (13) Zie volgende blz. voor foto.

De opeenvolgende leiders van de K.A.J. waren: vóór de oorlog: Dries Claeys, Frans Vanleenhove en Jules Van Canneyt; na de oorlog: Robert David, Wilfried Gilliaert, Laurent Hollevoet, Robert Vanleenhove en Wilfried Meulemeester.

Op het einde van het jaar 1968 hielden, mede door het wegvallen van de vroegere leiders, de K.A.J. en de V.K.A.J. van het Dorp op te bestaan als specifieke jeugdorganisatie. In september 1968 werd in de patronaatzaal een jeugdclub opgericht onder de benaming "PAT", een benaming die in 1970 gewijzigd werd in "POP". Deze jeugdclub was oorspronkelijk toegankelijk elke zondag van 11 tot 12 uur en van 14 u 30 tot 17 u 30. Vanaf de maand april 1969 was de jeugdclub toegankelijk elke zaterdag van 20 tot 22 u 30 en elke zondag van 19 tot 22 u.

Deze jeugdclub gaf een maandblad "De Vlinder" uit dat, volgens het parochieblad van 3 mei 1970, aan meer dan honderd leden bezorgd werd. Hun activiteiten werden geregeld aangekondigd in de bijvoegsels van het parochieblad. De laatste aankondiging hierover verscheen op 24 september 1972. Deze jeugdclub werd toen ontbonden.

Plechtige opening van de week van de jeugd, van 10 tot 17 oktober 1965, ingericht door de K.A.J., de K.L.J., de V.K.L.J. en de V.K.A.J. van Bredene Dorp en Duinen.

Vóór het podium links : Louis Nyssen (kerkraad) en Raymond Teetaert (K.A.J.)

Op het podium van links naar rechts: Firmin Van Besien (kerkraad) Herman en Maria Wyntin en Germain Demuyne (school), Robert Vanleenhove (K.A.J.), André Zwaenepoel (K.L.J.), Liliane Dekeyser (V.K.A.J.), Gilbert Vanleenhove (K.A.J.), Jacques Lantsoght (gemeente) Hilda Zwaenepoel (V.K.L.J.), André Ingelbrecht (onderpastoor), Gaston Zwaenepoel (kerkraad), Fernand Decroos (A.C.W.), Alois Debaene en Raymond Lagast (gemeenteraad), Firmin Neiryne (pastoor), Frans Vanleenhove (schepen), Jacques Bentein (A.C.W.), Dries Claeys (Volksvertegenwoordiger), Raymond Vanhooren (gemeenteraad) en Albert Claeys (burgemeester)

B) Vrouwen- en mannentoneel.

Na de oprichting van de patronaatzaal stichtte onderpastoor Melis een toneelbond voor vrouwen die de naam kreeg van "Hoger Op". Tijdens de winter van 1928-1929 is die groep tweemaal voor het voetlicht gekomen, de eerste keer met het stuk "Het Fabrieksmeisje" en de tweede keer met het stuk "Maria's Macht te Lourdes". Verder schijnen ze niet meer opgetreden te zijn.

Voor zover we konden achterhalen waren de speelsters en medewerksters toen: Emilie Ballière, Maria Costenoble, Maria Defever, Andrea Praet, Marie Vandamme, Hélène Vandenbroele, Maria Van Eecke, Madeleine Vanghelewe, Mariette Verdonck en andere meer.

Onderpastoor Melis richtte zich in 1929 tot de mannen met de vraag of zij soms ook geen toneel wilden spelen. Iemand zou hierop geantwoord hebben: "en waarom niet?". De toneelkring voor mannen was geboren en kreeg de naam "Waarom Niet".

Die toneelkring trad vooral op met drama's, meestal in drie bedrijven, gevolgd door een klucht in één bedrijf. In de pauze tussen het drama en de klucht werd er dan nog gewoonlijk door één of twee spelers voor het doek een sketch opgevoerd of een kluchtlied gezongen.

Per winter werden er twee tot drie voorstellingen gegeven voor een telkens goed gevulde zaal. De spelers, die allen uit de eigen parochie afkomstig waren, zorgden voor het nodig aantal supporters en zij gingen daarenboven ook nog vooraf kaarten ten huize verkopen.

In het archief van wijlen Edmond Devriendt vonden wij een aantal titels van toneelstukken die door de toneelkring "Waarom Niet?" opgevoerd werden. Hieruit noteerden we de drama's in drie bedrijven: "De Verzoening", "Het Conflict", "Geldkoorts", "Onschuld Zegepraalt", "Fredjes Offer", "Broederhaat" en "De Zoon van de Werkstaker"; alsook de blijspelen "Baas Best en Sint Antonius", "Moppie de Ongeluksvogel", "Moeders Korf", "De Snippen", "Flips en Flaps", "In twee Uren Genezen" en "De Filosoof van 't Hoeksken".

De spelers en medewerkers van "Waarom Niet?" waren: Jef Claeys, Edmond Devriendt, Pieter Hollevoet, Georges Hoste, Lievin Hoste, Jef Lams, Albert, Jef en Pol Maes, August Mylle, Oscar Pydou, Robert Qualy, Firmin Van Besien, Georges en René Vandenbroele, Remi Vandenbroele, Victor Vanmassenhove en andere meer.

Onmiddellijk na de oorlog werd de mannentoneelbond heropgericht onder de benaming "Herdeesemd en Herbakken". De programma's voor de toneelavonden vermelden op de voorste bladzijde: "Luisterlijke Tooneelavond opgevoerd door het Tooneelgezelschap "Herdeesemd en Herbakken" van Breedene-Dorp, de oude vernieuwde groep van voor 10 jaar". Uit deze aanduiding kan afgeleid worden dat "Waarom Niet?" omstreeks 1935 opgehouden heeft te bestaan.

Deze "oude vernieuwde groep" bracht een aantal stukken voor het voetlicht, waaronder o.m.: op zondag 9 en maandag 10 december 1945 het drama "Zijn Eerste Schot" en het blijspel "Grootvaders List"; op zondag 13 en maandag 14 januari 1946 het drama "De Plichtvergeten Vader" en het blijspel "Het Rare Kosthuis", en verder nog "Schip in Nood", "Dood en niet Dood" en "De Nachtwacht op de Maan".

Volgens de programmabrochures waren de spelers: Kamiel en Pierre Borret, Felix Claeys, Edmond Devriendt, Arthur Helmoortel,

Gaston Hollevoet, Marcel Huyghebaert, Godfried Moerman, Edmond Plovie, Firmin, Gaston, Raymond, Remi en Willy Vandenbroele en Frans Vanhoof. Souffleur was Fernand Minne en de kapper was Maurice Janssens.

C. Cabaretten en filmvoorstellingen.

Na enkele jaren was de belangstelling voor het toneel afgezwakt. De ontspanning voor de parochianen werd toen meer gezocht in de richting van cabaretgroepen uit de streek. Na enkele minder succesrijke ervaringen werd er besloten om de toegangsprijzen tot de zaal fors te verhogen en gunstig gekende, door geregelde radiouitzendingen in de mode zijnde cabaretgroepen aan te trekken. En het lukte, de zaal liep telkens vol. Zo traden in het patronaat o.m. op: het Zuidzee Trio, Henk De Bruyn, Kobus Klets, Toni Corsari, Louis Baret en vele andere meer.

In "Ons Leven", jaargang 1954, lezen we dat in het Patronaat opgetreden zijn: op 24 januari 1954 Jan Verbraeken; op 14 februari een revue "Het Zothuis staat open"; op 7 maart "Bonte Radiotrein" met Olga Lournas, vermaarde jodelzangeres van Radio Hilversum; op 21 maart Kees Brug; op 6 april Disten Pulle van Radio Kortrijk. Voor deze laatste voorstelling waren de toegangskaarten reeds op 14 maart uitverkocht. Er werden ook nog staanplaatsen verkocht.

Voor de eerste twee voorstellingen bedroeg de toegangsprijs resp. 30 en 20 frank. Vanaf 7 maart 1954 werd er resp. 40 en 30 frank gevraagd.

Tijdens het winterseizoen 1954-1955 zijn opgetreden: op 10 oktober 1954 de groep van Max Van Praag met Mitsy Lorcy en de 7 Rumba Hawaii Stars; op 31 oktober "De Peperbus" met Romain Deconinck; op 5 december Will Ferdy; op 26 december een revue "De Lotgevallen van Hyppoliet"; op 23 januari 1955 een revue "Weest Optimist" met Tony Geys en J. Termonia en op 27 februari het cabaret "Lachalarm" met Coos Speenhof.

Tussendoor werden er ook nog sporadisch filmvoorstellingen gegeven. Zo o.m. op 20 september 1954 de film over de wereldbeker voetbal van 1954 en op 29 november de film "De Wreede Zee". De toegangsprijs tot deze filmvoorstellingen bedroeg resp. 15 en 10 frank.

D. Opnieuw mannen- en vrouwentoneel.

Nadien was het grootste succes van deze cabaretgroepen voorbij en de mannentoneelgroep werd opnieuw opgericht met mensen uit de eigen parochie en onder de toepasselijke benaming "Eigen Kracht". Deze toneelgroep kende een groot succes. Zo werden er o.m. volgende stukken opgevoerd:

- in de winter 1956-1957: "Waar de Ster bleef stille staan" voor 231 betalende aanwezigen en "Wij zijn gezworen Kameraden" voor 242 aanwezigen;

- in de winter 1957-1958: twee opvoeringen van "Hemelvaart Heen en Terug" voor respectievelijk 293 en 115 aanwezigen. Deze eerste drie stukken werden ook opgevoerd in de parochiezaal van Vlissegem. Verder nog "Neef Bill uit Mexico" voor 274 aanwezigen en "Hugh Scott" voor 172 aanwezigen;

Neemt een pistoletje mee
 Voor uw wandling langs de zee
 Brood, taartjes en confiserie
 Vindt g'in Bellingh's patisserie
 Dorpstraat, 164

Wilt g'een hoed voor trouw of rouw
 knoopen allerlei model, haast u gauw
 naar **Mede Maddy** Dorpatr. 138
 Spoedige Bediening.

Voor boter, margarine of kaas
 Suiker, confituur of speculaas
 Ook voor 't malen van het graan
 Wil bij **Keyzer** binnen gaan
 Dorpstraat, 134

Bij **René Doens** Dorpstraat, 235
 laat U te schrijven voor kolen
 Cokes en anthracieten
 Chocolade en citrusvruchten
 En knollen voor patatefrietten

Voor Kerst- Nieuwjaarsgeschenken
 Wilt Hri Vansteenkiste gedenken
 Huishoudartikelen groot en klein
 Zullen daar steeds te vinden zijn
 Duinestraat

Biertapperij
Frans Beuselinck, Zandstraat
 Faro, speciaal en bock
 Water, orangeade en limonade
 Drinkt zoo'n teusje in een slok
 En steekt 't geld in Beusjes lade

Een man zoo kluchtig in zijn leven
 Die wil naar welstand streven
 Annemer - Schrijnwerk
 gauw gediend
 Ja jeunt hem iets **Edm. Devriendt**
 Oudenburgsche Steenweg

Voor al uw bestellingen
 van eetartikelen voor 't gezin
 wendt U bij **Lambrecht-Minne**
 Dorpstraat, 237

Patronaatzaal

Breedene-Dorp

OP ZONDAG 9 DECEMBER te 5 u. stipt
 MAANDAG 10 DECEMBER te 6,30 u.

Luisterlijke Tooneelavond

opgevoerd door het Tooneelgezelschap

„ **Herdeesemd en Herbakken** „

van **BREEDENE - DORP**

de oude vernieuwde groep van voor 10 jaar

Deur open : 4.30 u. ZONDAG. Doek 5 u.
 6.00 u. MAANDAG 6.30 u.

Drukk. A. GOEKINT-VERBURGH
 BREEDENE ● SAS-SLYKENS.

PROGRAMMA

Zijn Eerste Schot

Spel uit het stroopersleven in 3 bedrijven.

INHOUD.

Nelis Martens heeft 2 zonen. Jan, getrouwd en vader van kinderen is een verstokte strooper. Karel ongehuwd bij Vader, een brave jongen, zit zonder werk en er heerscht armoede bij vader en zoon. Karel is verliefd op Anna Hurkmans evenals De Groen, boschwachter. Deze laatste heeft geld en overlaadt Anna met geschenken. Karel heeft geen geld, geniet de liefde van Anna, en wordt ook eens om een cadeautje gevraagd door Anna, kwestie van haar ouders. Karel moet geld hebben, beïnvloed door den Otter, gaat strooptocht wagen om Anna, ziet een haas, schiet en De Groen valt getroffen. Twee schoten echter werden gelost, door Karel en door Jan, die beiden van elkander niets afweten. Karel als schuldig beoordeeld door bevolking; ook door Anna, op het gerecht vrijgesproken begint te drinken en te brassen. Jans werkhuis gaat in vlammen op. Karel weigert te gaan helpen, op het laatst wordt zijn hart vermurwd door Jan's kind. Jan doodelijk gekwetst in brand, wordt binnen gebracht kan schuld bekennen en sterft in vrede. Karel krijgt zijn Anna terug.

ROLVERDEELING :

Nelis Martens, vader	HH. Gaston VANDENBROELE
Jan, oudste zoon	Edmond PLOVIE
Karel, jongste zoon	Remi VANDENBROELE
Cor, Jan's zoontje	Godfried MOERMAN
Bloemsteijn, eigenaar	Firmin VANDENBROELE
De Groen, boschwachter	Pierre BORRET
Piet v. d. Braeck, arbeider	Kamiel BORRET
Sjaak den Otter, strooper	Edmond DEVRIENDT
v. d. Hurck, veldwachter	Frans VAN HOOF

Grootvaders List

INHOUD :

Grootvader is een fijne geslepen deugniet. Maakt het leven onmogelijk bij iedereen, door zijn oude schelmstreken. Al het personeel van boer Kreithoven, komt in opstand tegen den boer, waar grootvader bij inwoont. Kreithoven wordt grootvader beu. Haslings, veekoopman die dit weet en ook weet dat grootvader eigenaar is van 2 huizen, wil grootvader atkooopen. Grootvader die alles weet eischt 10.000 fr. ten voordeele van boer Kreithoven. Bij Haslings wordt grootvader gepapperd als een kind, doch doet Haslings en zijn broer den duivel aan, dat het hun door den neus loopt. Ze verdragen voor de 2 huizen. Totdat door een brief van grootvader zelf geschreven, ze vernemen dat grootvader niets bezit. Dat doet de rollen keeren. Kreithoven heeft intusschen vernomen van het eigenaarschap van grootvader en gaat hem terugkooopen.

ROLVERDEELING :

Kreithoven	HH. Remi VANDENBROELE
Ludo, zijn zoon	Arthur HELSMOORTEL
Grootvader	Edmond DEVRIENDT
Jopie, dienstknecht	Frans VAN HOOF
Haslings, veekoopman	Gast. VANDENBROELE
Janus, zijn broer	Edmond PLOVIE
Joos, hun zoon	Gaston HOLLEVOET
Maarten, knecht	Ray, VANDENBROELE

Souffleur : Fernand Minne.

Kapper : Maurice Janssens.

Van 't beste vleesch en charcuterij
Voor weinig geld doch zegels bij
Niet zoeken... komt recht bij

Frans Minne-Pyra

Duinestraat
BREEDENE-DORP

Alles tusschen kop en staart
Vrienden 't is de moeite waard.

Wenscht g'in 't rijden het record
Eischt dan steeds het merk NESTOR

Pierre Vansteenkiste
heeft er veel

Zwart en blauw en groen en geel
Dorpstraat, 215 BREEDENE

Voor Sluffers groot en klein
gareel kopstuk en de lijn
En Schoen voor vrouw en man
Alles bij

Wed. Stellemans

Dorpstraat, 142 BREEDENE

Hebt ge pijn aan teen of voet
Als ge verre loopen moet

Vanderhaeghen

zal U voldoen

met gemakkelijke Schoen
Dorpstraat BREEDENE

Stephaan Vandycke

Dorpstraat, 192

METSER-AANNEMER

van Allerlei Bouwwerken
Plakwerk - Vloerleggen
Kelders dichtten

Alles wat ge denkt, zoo nieuw als oud
Kwestie wat aangaat het hout

VANDEBogaERDE

maakt goten, ramen, kassen, huizen en koten
van allerbeste kwaliteit

Kloek en sterk in minimum van tijd

Sluizestraat

Breedene

Kamiel Francier

DORPSTRAAT, 114

aanvaardt alle Schilder-
en Glaswerk

Groote keus van Verf

Henri Mortier&Firmin Decoo

verkoop van Groenten en Fruit
Allerbeste Kwaliteit

Men bestelt ten huize

DUINBTRAAAT BREEDENE

Patronaatzaal

Breedene-Dorp

Op KERSTDAG 25 December te 5 uur stipt

Op 2e KERSTDAG 26 December te 6 uur stipt

LUISTERLIJKE TOONEELAVOND

opgevoerd door het Vrouwelijk Tooneelgezelschap

" DE LEUKE AVONDGEZELLINNEN "

van BREEDENE-DORP

een splinternieuwe groep, die wenscht zijn kundigheden

te toonen ten voordeele van Breedene's parochiale werken.

Deur open : 4.30 u. Kerstdag Doek 5 u.

5.30 u. 2^e " Doek 6 u.

Drukk. A. GOEKINT-VERBURGH
BREEDENE ◆ SAS-SLYKENS

Moeder in Nood

Spel in drie bedrijven door Koos Brakenberg.

INHOUD.

Mevrouw Van Haaften, een weduwe, heeft drie dochters en leidt hiermee een rijk leven met alle confort. Hungeld wordt beheerd door een notaris, die in failliet gaat en maakt dat het gezin Van Haaften geruineerd is. Nu een strijd met haar dochters; uit geldnood zullen ze verplicht zijn een kleinere woning te gaan betrekken. Ans, haar dochter, die enkel leeft voor stand en adel, keert de haren de rug toe, trouwt en gaat in rijkere middens leven. Loes blijft de spil van het gezin en gaat werken voor moeder en de blinde zuster. Moeder wordt ziek, ja stervensziek, haar dochter. Ans wordt verwittigd, doch komt niet, tenzij enkele oogenblikken na moeders dood. Hier nu een hevige strijd tusschen Loes, Ans en Bep wat eindigt met een volledige verzoening aan het sterfbed van Moeder Van Haaften.

ROLVERDEELING :

Mevrouw van Haaften	Mej. Martha HOLLEVOET .
Ans)	Hélène STELLEMANS .
Loes) haar dochters	Georgette VANBEZIEN .
Bep)	Julia DEFEVER .
Tante Christine	Yv. VANDENBERGHE .
Geesje, huishoudster	Josephine DEROOY .
Coba, hulp in huishouden	Godelieve BOUWENS .
Freule Miep van Beuningen	Mar. VANGHELEWE .
Toos Bevers, zus van Loes' verloofde	Godelieve VRIJLINCK .
Zuster Do, verpleegster	Mev. Frans MINNE .

Insteekster : Mev. Hélène Vandenbroele.

Mie Pladijs

Blijspel in drie bedrijven, door Jan Hoogeveen

INHOUD

Mie Pladijs, een eenvoudige vischleurster, heeft twee dochters. Mie moet werken en sjouwen om door 't leven te komen. Stans, haar dochter, kan met de eenvoud van Mie 's huis niet mee, is tooneelspeelster en leeft in hogere standen, kent enkel haar moeder als ze geld noodig heeft. Lies, andere dochter, ordeloos en een beetje dwaas, Stans trouwt met een notaris en ze wordt deftige manieren aangeleerd door een vieze tante. Mie Pladijs gaat een zekeren dag met Lies en Fien, haar dochter bezoeken in haar luxueus gedoe. Ze halen daar hun vischleurstermanieren uit, waardoor Stans en haar tante gegriefd worden. Stans, beschaamd voor de gemeene manieren van haar bezoekers tegenover tante, zendt moeder weg zonder eten, ze kan echter ook de handelwijze van tante niet meer verdragen, neemt pak en zak en trekt terug naar huis. Tante komt haar daar vinden, ziet haar dwaasheid in en vertrekt, Stans helpt haar moeder en zuster op een beter peil van leven.

ROLVERDEELING :

Mie Pladijs, vischleurster	Mev. Frans MINNE .
Stans)	Mej. Geogr. VANBEZIEN .
Lies) haar dochters	Godelieve VRIJLINCK .
Fien, legumenleurster	Georgette DAVID .
Madam Sol	Yv. VANDENBERGHE .
Tante Antoinette, aange trouwde tante	
van Stans	Martha HOLLEVOET .
Rozeken, meid van de getrouwde Stans	Mar. VANGHELEWE .

Kapper : Maurice Janssens.

Toneelkring "Eigen Kracht" - speelseizoen 1956-1957.
Opvoering van "Wij zijn gezworen Kameraden".

Zittend van links naar rechts: Gaston Vandenbroele, Remi Vandenbroele, Alfons Hoste, Robert Vanleenhove, Frans Vanhooft, Arthur Helmoortel, Raymond Vandenbroele.

Toneelkring "Eigen Kracht"
Speelseizoen 1958-1959.
Opvoering van "De Filozooft van Hagem".

Remi Vandenbroele, in de rol van Titten Van Den Huyve, de filozooft, en Frans Vanhooft, in de rol van Koletje Kambeel, de dorpskwezel.

Toneelkring "Eigen Kracht" - speelseizoen 1958-1959.

Opvoering van "De Filozoof van Hagem".

Kinderen van links naar rechts: Ronny Bentein, Liliane Deschacht, Gilbert Vanleenhove, Herbert Vanleenhove, Guido Minne en Marie-Rose Vanbesien.

zittend van links naar rechts: Wilfried Lingier, Willy Vandenbroele, Victor Vanbesien, Raymond Vandenbroele.

stannende van links naar rechts: André Inaelbrecht, Frans Vanhooft, Marcel Huyghebaert, Jef Declercq, Arthur Helsmoortel, Alfons Hoste, Frans Vanleenhove, Robert Coelus, Pierre Borret, Willy Rammelaere, Remi Vandenbroele en Gaston Vandenbroele.

- in de winter 1958-1959: twee opvoeringen van "De Filozoof van Hagem" voor respectievelijk 194 en 170 aanwezigen en "Het Geheim van Huntings End" voor 174 aanwezigen;

- in de winter 1959-1960: "De Wonderdokter" voor 191 aanwezigen, twee opvoeringen van "Peerke de Sukkelaar" voor respectievelijk 198 en 74 aanwezigen en "De Brave Moordenaar" voor slechts 138 aanwezigen;

- in de winter 1960-1961: "S.O.S. Victrix" voor 140 aanwezigen. (14)

Bij de viering van het zilveren priesterjubiläum van pastoor Achiël Debuf op 5 april 1959, werd door de toneelkring het plezant politieospel "Van een Wekker en een Ei" opgevoerd.

Onder invloed van de opkomende televisie daalde het aantal toeschouwers voor de toneelvoorstellingen, zodat er met verlies gespeeld moest worden. De opvoeringen werden gestopt.

De spelers van de toneelkring "Eigen Kracht" waren: Gustaaf Belligh, Jaak Bentein, Robert Coelus, Robert Colpaert, Roland Declerck, Liliane Deschacht, Daniel Deschepper, Edmond Devriendt,

Carlo Fischer, Wilfried Gilliaert, Arthur Helsmoortel, Alfons Hoste, Marcel Huyghebaert, Jaak en Wilfried Lingier, Valère Minne, Herman Moerman, Gerarda Pollet, Willy Rammelaere, Eddy Six, Rosette en Victor Vanbesien, Gaston, Raymond, Remi, Rosette en Willy Vandenbroele, Marie-Louise Vanghelewe, Frans Vanhoof, Robert Vanleenhove, Alfons Velghe, Antoon Vlerick, Herman Wyntin en Arnold Zwaenepoel. In het stuk "De Filozof van Hagem" traden ook nog zes broertjes en zusjes op van Patatje, waarvan wij de namen niet meer kunnen achterhalen. In hetzelfde stuk werd de vrouwenrol van Koletje Kambeel, de dorpskwezel vertolkt door....Frans Vanhoof.

Verder werkten nog mee: de souffleurs Pierre Borret en Daniel Deschepper; voor de grimage Jef Declercq; belichting en techniek Arthur Helsmoortel en Herman Moerman; decorbouw Robert Coelus, Jaak Francier en Willy Vandenbroele; algemene leiding Frans Vanleenhove en André Ingelbrecht.

Eveneens onmiddellijk na de oorlog werd er een vrouwen-toneelbond opgericht die als naam kreeg: "De Leuke Avondgezellinnen", volgens het programmablad "een splinternieuwe groep, die wenscht zijn kundigheden te toonen ten voordeele van Breedene's parochiale werken", die met succes enkele stukken voor het voetlicht bracht. Zij voerden onder meer op: "Moeder in Nood", "Mie Pladijs", "Cleopatra" en andere meer. Omwille van innerlijke moeilijkheden werd die groep in het jaar 1947 ontbonden.

Het programmablad vermeldt als speelsters: Godelieve Bouwens, Georgette David, Julia Defever, Josephine Derooy, Martha Hollevoet, Rachel Pyra, Hélène Stellemans, Georgette Van Besien, Yvonne Vandenberghé, Mariette Vanghelewe en Godelieve Vryelinck. Als "insteekster" fungeerde Hélène Vandenbroele en de kapper was Maurice Janssens.

E. Vlaamse kermissen.

De leden van de toneelbonden en de plaatselijke parochiale organisaties verleenden ook hun belangeloze medewerking aan de jaarlijks terugkerende "Vlaamse Kermissen" die georganiseerd werden vanaf het jaar 1938 (15) tot en met het jaar 1962, met uitzondering van de oorlogsjaren, en die telkens een grote volkstoeletoegang kenden. In 1945 werd de Vlaamse Kermis gehouden op 4, 5 en 6 augustus; in 1946 op 15, 18 en 19 augustus. Na 1962 werden er slechts sporadisch nog "Vlaamse Kermissen" gehouden.

F. De bibliotheek.

Vóór de oprichting van het Patronaat was de parochiale openbare bibliotheek, die in 1923 officieel erkend werd, gevestigd in het huis in de Dorpsstraat, rechtover de kerk, dat nu het nummer 120 draagt en bewoond is door Alfons Velghe-Monique Minne, maar dat toen bewoond was door de heer en mevrouw Grauls. (16)

Deze bibliotheek was ondergebracht in de voorste kamer van dit huis. In het midden daarvan was er, tegen de gemeenschappelijke gevel, een schouw in het midden en aan weerskanten van deze schouw waren er tot aan het hoge plafond ingemaakte kasten waarin de boeken opgeborgen waren. Zeker op zondag werd deze bibliotheek bediend door de gebroeders Maurice, Georges en Oscar Vandenbroele, alle drie

universitair, die toen in het huisje rechtover de ingang van het patronaat woonden.

Bij de opening van het patronaat werd de parochiale openbare bibliotheek naar daar overgebracht in het lokaal waarin zij nu nog steeds gevestigd is. Na de gebroeders Vandenbroele waren de opeenvolgende bibliothecarissen Marie Vandamme (17), zuster Eufrasie (Leonie Gunst) en sedert 1963 Karel Fischer, alle drie leerkrachten van de vrije school van het Dorp.

G. Onverwachte bestemmingen.

Omwille van de oorlog 1940-1945 kreeg het patronaat bestemmingen die oorspronkelijk niet bedoeld waren.

Bij het begin van de algemene mobilisatie, in september 1939, werden soldaten van het Belgisch leger in de zaal van het patronaat ingekwartierd. Ze moesten er slapen op stro dat bij de naburige boerderijen opgeëist werd. Na een paar weken zijn zij naar hun stellingen te velde vertrokken.

Wegens de veelvuldige bombardementen in de omgeving van het Sas besloot het schepencollege op 31 juli 1940 om het gemeentehuis voorlopig te verlaten. Het gemeentebestuur nam het patronaat van het Dorp in gebruik en bracht er zijn administratieve diensten in onder. De gemeentesecretaris had toen zijn kantoor in de kleedkamer naast het toneelpodium (18), de politiecommissaris nam zijn intrek in de bibliotheek tussen de vele boeken, en het overige administratief personeel, rantsoeneringsdienst inbegrepen, werd ondergebracht in de grote zaal. Ook de C.O.O. (Commissie voor Openbare Onderstand) had daar zijn kantoren.

In januari 1941 huurde het schepencollege de twee bovenkamers van het huis van Jerome Costenoble (die naar Zandvoorde uitgeweken was) in de Dorpsstraat om er de politie in onder te brengen. Dit huis draagt thans het nummer 67. De C.O.O. huurde het gelijkvloers van dit huis en vestigde er zijn kantoren. De politie en de C.O.O. zijn gedurende de rest van de oorlog in dit huis gebleven en dit zeker tot in de maand december 1944. De politie verhuisde toen naar het huis van Polydore Danneel in de Dorpsstraat - dit huis draagt nu het nummer 74 - en bleef daar tot in de maand april of mei van 1945.

Op 22 juli 1941 besliste het schepencollege om de ravitailleringsdienst over te brengen naar de lokalen van de Ibis op het Sas. Op dit ogenblik heeft de rest van de gemeentelijke administratie opnieuw haar intrek genomen in het gemeentehuis op het Sas.

Op 15 augustus 1943 kregen de kloosterzusters bevel van de Duitse overheid om tegen 18 augustus hun klooster, de schoollokalen en het patronaat te ontruimen en deze ter beschikking te stellen van het Duitse leger, dat deze lokalen bezet hield tot bij de bevrijding. De zusters namen hun intrek in de pastorie en de schoolklassen werden ondergebracht in acht verschillende huizen, verspreid over het Dorp.

Toen de Duitsers bij het naderen van de geallieerde legers uit de streek wegtrrokken, hebben zij heel wat verwoestingen aangericht. Na het vertrek van het Duitse leger werd een gedeelte van het gemeentehuis ingenomen door de plaatselijke weerstand en, in afwachting van het herstel van het gemeentehuis, verhuisde de gemeentelijke administratie opnieuw naar het patronaat.

Burgemeester André Zwaenepoel en de dienstdoende gemeentesecretaris Henri Decroos namen hun intrek in de bibliotheek, de overige bedienden werden ondergebracht in de kleedkamer naast het toneelpodium, terwijl de ravitailleringdienst in de Ibis bleef. Na een paar maanden was het gemeentehuis voldoende hersteld, de weerstand verhuisde naar de gebouwen van de Ibis en de gemeentelijke administratie ging definitief terug naar het gemeentehuis.

H. Andere activiteiten.

In de maand januari 1938 werd de "kleedkamer" naast het toneelpodium ingericht als kantoor voor de christelijke mutualiteit door het plaatsen van een houten schutting, met een daarin ingebouwd winket. Het voorste gedeelte van dit lokaal deed dienst als wachtplaats voor het publiek en het achterste gedeelte was het kantoor van de secretaris-uitbetaler.

Deze secretaris-uitbetaler werd gemobiliseerd in het begin van de maand september 1939 en hij werd als dusdanig niet vervangen. Na de oorlog werd het kantoor van de mutualiteit eerst gevestigd in de onderpastorij en vanaf 1949 in het Zaalje in de Kerkstraat.

Vanaf het in dienst nemen in 1974 van een leerkracht voor lichamelijke opvoeding wordt de grote zaal bestendig gebruikt als turnzaal voor de school. Een aantal turntoestellen werden hierin opgesteld.

Buiten de min of meer vaste activiteiten van de bibliotheek, het patronaat, de toneelverenigingen en jeugdbewegingen werd het patronaat ook geregeld gebruikt voor het houden van bestuurs- en algemene vergaderingen van de verschillende parochiale organisaties, het geven van lessenreeksen enz..

Nog vóór de vrouwengilde organiseerden de onderpastoors Melis en Gyselen in samenwerking met een firma van naaimachines, in de grote zaal lessenreeksen om de vrouwen te leren omgaan met een naaimachine en hen ook te leren naaien en verstellen. Nog meer dergelijke initiatieven, zoals bv. voordrachten door de Bond voor Pluim- en Kleinvee vonden plaats in deze zaal.

In de laatste jaren was de bezetting van de zaal, mede door haar verval sterk verminderd.

5. De Cappelrie.

Op 27 november 1983 werd de vernieuwde en vergrote zaal plechtig geopend in aanwezigheid van vele geestelijke en burgerlijke overheidspersonen en van een overtalrijk opgekomen publiek.

Vermits de oorspronkelijke "patronage" reeds lang van bestemming veranderd was, dacht het parochiaal bestuur dat het ogenblik aangebroken was om aan de lokalen een andere naam te geven. Na advies van de plaatselijke heemkring "Ter Cuere" werd er beslist om aan het gebouw de naam te geven van "DE CAPPELRIE"

Volgens de gegevens van de heemkring was de Cappelrie, vóór de Franse revolutie het geheel der goederen, eigendom van de kerk die moesten dienen voor het onderhoud van de pastoor. Door aan dit gebouw deze naam te geven wilde men beklemtonen dat deze lokalen, met hun uitrusting, moeten en kunnen instaan voor de behoeften van de parochiegemeenschap en voor de opbloei van alle mogelijke vormen van parochiaal leven.

Plechtige opening van de Cappelrie op 27 november 1983.
 Op de foto van links naar rechts: pastoor Daniel Hemeryck, schepen Gilbert Vanleenhove; zuster Ida Brackx, assistent-algemene overste; O.C.M.W. voorzitter Alfons Hoste; O.C.M.W. lid Julienne Meysman-Boemans; zuster Alice Note, algemene overste; gemeenteraadslid Walther Zwaenepoel; schepen André Debruyne; burgemeester Roger Eerebout; schepen Roger Beeckaert; Kanunnik-deken Jos Loncke; Frans Vanleenhove, voorzitter V.Z.W. Auxilium Bredense en secretaris van de kerkfabriek; pastoor Albert Olivier van de parochie Sint Jozef; de subregent van het V.T.I. te Oostende en eerw.heer Palmer Jonckheere, directeur van het V.T.I. te Oostende.

Frans Vanleenhove.
 februari 1985.

Voetnoten.

- (1) Van de verkochte 42 Ha 72 a 30 ca gelegen te Bredene waren er 21 Ha 99 a 57 ca die vroeger toebehoorden aan de Priorij van Bredene.
- (2) Volgens het doodsprentje, bewaard in het Bisschoppelijk Archief te Brugge, reeks N, nr.66 en het register, Leerlingen van het Seminarie te Brugge, reeks B, nr.465, was eerwaarde heer Van der Heyde geboren te Oostende op 26.04.1858, ingetreden in het seminarie op 01.10.1877, leraar aan het Klein Seminarie te Roeselaere op 14.11.1881, priester gewijd te Brugge op 08.12.1881, onderpastoor

van St.-Vedastus te Menen op 17.02.1892, onderpastoor van O.-L;-
Vrouw te Brugge op 20.11.1896, pastoor van Doomkerke (Ruisselede)
op 02.08.1904, pastoor van St.-Anna te Brugge op 15.05.1908, gaf
zijn ontslag op 23.08.1924 en is overleden te St.-Kruis bij Brugge
op 06.09.1931.

- (3) Standaard Encyclopedie, tw. Vereniging : onder invloed van de Franse Revolutionaire Wetgeving (wet Le Chapelier) is de Belgische wetgever lang weigerachtig gebleven om verenigingen , andere dan handelsvennootschappen te erkennen.
- (4) Maisin: De Verenigingen Zonder Winstoogmerk, Leuven 1948, p.9.
- (5) Vermelding opgenomen in de notariële akte van 23.07.1923. De statuten van deze V.Z.W. verschenen in het Staatsblad van 05.08.1922 onder nummer 443.
- (6) Theo Luyckx: Politieke geschiedenis van België, Elsevier Brussel/ Amsterdam 1964, p. 180 en vg.
- (7) Liber Memorialis p.58.
- (8) Volgens het woordenboek van Verschueren betekent "patronaat" o.m. een beschermende vereniging van jongens of meisjes onder het bestuur van een geestelijke.
- (9) Intussen werd er ook een afdeling van de V.K.A.J. (kajotsters) opgericht. Deze gebruikten enkel de kleine zaaltjes voor haar vergaderingen tijdens de week. Voor de zondagsontspanning werd een lokaal van de school gebruikt. Gelijktijdig met de kajotters en kajotsters was er op het Dorp ook een bloeiende afdeling van de boerenjeugd (B.J.B. en V.B.J.B.), maar die laatsten maakten minder gebruik van het patronaat.
- (10) Zie "Ons Leven" jaargang 1954. "Ons Leven", een langs weerszijden gestencild blad werd, tijdens het jaar 1954, om de 14 dagen gratis bedeed aan de leden van de christelijke socio-culturele verenigingen van Bredene-Dorp.
- (11) Zie gestencild folder in Liber Memorialis p.1
- (12) Zie Liber Memorialis p.31
- (13) Zie gedrukte folders in Liber Memorialis p.39 en 48
- (14) Gegevens geput uit de boekhouding van de V.Z.W. Auxilium Bredense.
- (15) Zie gedrukte folder in Liber Memorialis.
- (16) Mevrouw Grauls was onderwijzeres aan de gemeenteschool op het Dorp.
- (17) Marie Vandamme, geboren op 25.12.1900 en overleden op 28.09.1955, was gedurende 32 jaar onderwijzeres aan de vrije meisjesschool op het Dorp.
- (18) Ondergetekende is daar op 26.10.1940 voor de wet getrouwd.

WERKING GEDURENDE HET JAAR 1985.

.....

Januari 6,13,20	wedstrijd op de toptafel.
januari 26	kampslag op de toptafel.
januari	uitgifte roepsteen 93.
februari 2	jaarlijks Ter Cuere feestmaal.
februari 10	tentoonstelling van de Guldenboeken van de gemeente Bredene.
februari	uitgifte van het Jaarboek Ter Cuere 1984, gedrukt in Offset
	Lidkaart : Kinderen van het Zeepreventorium Roger de Grimberghe op het strand.
	Uitgifte van de eerste cahier : "Heksen onder de hamer" van R.Verbanck.
februari 20	Voorstelling van Cahier no 1 aan de pers.
maart	uitgifte Roepsteen 94.
maart 18	Algemene statutaire vergadering.
mei 10	voorstelling van het bedevaartvaantje 1985, getekend door ANTO DIEZ.
mei	uitgifte Roepsteen 95.
juni	uitgifte Roepsteen 96.
juni 23	geleid bezoek aan de tentoonstelling "Ettelgemse kerkschatten".
	- de oude Romaanse St.Elooikerk (13e eeuw) te Ettelgem.
	- het kasteel te Wijnendale.
juni	deelname aan de "Zeenymfenstoet".
juli 7	aperitiefconcert op het neerhof door de gemeentelijke harmonie
juli 5 - augustus 31	tentoonstelling "Woelige tijden".
juli 21	aperitiefconcert op het neerhof.
juli - augustus	openstellen van de tentoonstellingsruimte voor de zomerse tentoonstellingen ingericht door het gemeentebestuur.(V.V.V.)
augustus	openstellen van het heem voor de inrichters van de Kroegentocht, ingericht door de Persclub.
september 1	aperitiefconcert op het neerhof.
oktober	uitgave Roepsteen 97.

oktober 26	medewerking in de vorm van het uitlenen van documenten aan de tentoonstelling "50 jaar Duinesprinters te Bredene".
november 1	medewerking aan de tentoonstelling "De Blauwe Sluis in vroegere dagen".
november 3	tentoonstelling "doodzantjes".
december	uitgave Roepsteen 98
december 29	kwis- en pannenkoekennamiddag.
december 29	tentoonstelling "Oude wenskaarten".

wekelijks openstellen van heem, bibliotheek en muzeum.
dagelijks openstellen van het muzeum met Pasen en
tijdens de maanden juni, juli, augustus en September.
openstellen van muzeum voor school- en groepsbezoeken
op aanvraag.

Aantal bezoekers aan het heemhuis en muzeum tussen 1 november 1984 en 31 oktober 1985 : 10633. bezoekers hebben het gastenboek getekend.

10.000ste bezoeker voor 1985 : W.Cattrysse.

HEEMKRING TER CUERE 1985.

.....

BEHEERRAAD.

Belpaeme Noel	Hoofdman.
Gevaert Ferdinand	Onderhoofdman.
Vansteenkiste Roland	Secretaris.
Bollenberg Christiane	Penningmeester.
Cattrijsse Willy	
Defever Julia.	
Desopper Georges	
Devriendt Willy	
Geselle Camille + 24.11.1985	
Terreyn Henriette.	
Vande Castele Louis.	
Verburgh Andre	
Versluys Roland.	
Willaert Jan.	

Ambtshalve het collge van Burgemeester en Schepenen der Gemeente.

Eerebout Roger	Burgemeester.
Beeckaert Roger	schepen
Debruyne André	schepen
Vanhooren Willy	schepen.
Vanleenhove Gilbert.	schepen.
Maes Jacky	schepen.

Erevoorzitter	Verbanck Richard.
Ereleden	Penninck Jozef
	Farazijn Daniel
	Lievens Firmin = 26.10.1985
	Eeckhout Raoul.

Mededelingsblad : ROEPSTEEN.

LEDENLIJST.

LEDELIJST.		LEDELIJST.		LEDELIJST.	
*****		*****		*****	
Adam Michel	Zijdeling 27	Bredene	Bourry Ronny	Ieperleetstraat 4	Middelkerke
Aspesslagh Charles	Duinenstraat 25		Bourry Valere	Torhoutsteenweg 7	
Aspesslagh Edmond	Schelpenlaan 4		Boydens Jan	Spalaan 13	Oostende
Aspesslagh L.A.	Jozef II straat 25	Oostende.	Braems Roza	Buurtspoorwegstraat 85	Bredene
Baert Luc	Kon.Albertlaan 64	Blankenberge.	Brauwens Johan	Gentstraat 46	
Backers Georges	Nukkerstraat 5	Bredene.	Brouckaert Walter	St. Riquierstraat 19	
Baert Roger	Notelaarstraat 9	Oostende.	Broucke Aimé	Veldstraat 38	
Baes Eric	Sluizenstraat 84	Bredene	Broucke Theo	Pieter Breughelstraat 1	
Baels Eddy	Warschaustraat 12	Oostende	Bruyneel Roger	Brusselstraat 14	
Bailliere Simon	Kastanjelaan 37		Bruyninckx Freddy	Parklaan 49	
Bailliere Hector	Rodenbachstraat 8		Brys John	Violierenlaan 8	
Bakker Adolf	Sluisvlietlaan 81	Bredene	Bryse Frans	Mispelburgstraat 2	Klemskerke
Ballegeer André	Meeuwenlaan 11	Blankenberge.	Bulcke William	Benediktijnerstraat 3	Bredene
Barbaix Louis	Lagravierestraat 43	Bredene	Buyse Octaaf	Sportstraat 95	
Beaumont Gaston	Hendrik Serruyslaan 42	Oostende;	Caestecker Sylvain	Molenstraat 81	
Beauprez Roland	Frankrijklaan 10	Bredene	Caestecker Hubert	Pr.Elisabethlaan 1	
Beekaert Roger	Sluitvlietlaan 108		Calcoen Marcel	Verenigingstraat 12	Oostende
Beirens Edmond	Duinenstraat 359		Callebout Guido	Hoefijzerlaan 6	Bredene
Belligh Gustaaf	Monikkenstraat 14		Campe August	Zandstraat 63	
Belligh René	Kappellestraat 125		Camerlinck Ignace	Kaaistraat 3	Oostende
Belpaeme Noel	Bruggestraat 408	Bekegem.	Cardon Romain	Breendoncklaan 37	Bredene
Belpaeme Raymond	Ruitingenstraat 9	Oostende.	Casier fernand	Kon.Astridlaan 87	
Belpaeme Reginald	Visserstraat 8	Bredene	Casier Oskar	Kon.Astridlaan 29	
Bentein Roger	Zandheuvel 4 bus J2		Cattellion Robert	Westkerkestraat 44	Oudenburg.
Bertens Marcel	August Plovieplein 5		Cattrysse Roger	Hogewegel 47	Gistel.
Beun Germain	Steenovenstraat 13		Cattrysse Willy	Fr.Vinckelaan 106	Bredene
Beyen August	St. Ricquierstraat 12		Cauwenberghs A.	Europalaan 1	Wilrijk.
Beyen Julien	Van Tieghemlaan 47	Oostende	Cavereel Albert	Acacialaan 25	Oostende
Billiaert Roland	Breendoncklaan 43	Bredene	Christiaens Marie-Rose	Gr.de Smet de Naeyerlaan 80	
Billiau Georges	Aime Liebaertstraat 64	Oostende	Clayes Albert	Kappellestraat 313	Bredene
Billiau Leo	Guido Gezellestraat 37	Bredene	Clayes Dries	Bouwmeesterstraat 2	Oostende
Billiet	Duinenstraat 86	Oostende	Clayes Gerard	Statiestraat 25	De Haan
Blommaert Etienne	Torhoutse steenweg 38		Clayes Jef	Leeuwerikkenstraat 96	Oostende
Blomaert Lilliana	Pescatorstraat 32	Bredene	Clayes Leon	Gentstraat 48	Bredene
Blomme Fernand	Irisstraat 12	Oostende	Clemens Deprest	F.Van Maestrichtplein 5	Oostende
Blomme Raymond	Orchideenlaan 24		Clictteur Omer	Driftweg 85	Bredene
Blontrock Benny	Distellaan 34		CloECKaert Notredame	Sportlaan 3	De Haan
Boey Noel	Duinenstraat 52	Bredene	Clybouw Karel	Zandheuvel 1 bus C9	Bredene
Boey René	Koerslaan 32		Coelus Robert	Visserstraat 9	
Boey Lucien	Zandstraat 31		Coenye Jozef	Alb.I Wandeling 77 B2	Oostende
Boey Maurice	Zandstraat 77		Cockaert Jean Pierre	Monikkenstraat 12	Bredene
Bolle Gilberte	Pr.Elisabethlaan 72		Colpaert Alice	Sluizenstraat 3	
Bollenberg Albert	Brugse steenweg 1		Colpaert Roland	Zandstraat 101	
Bollenberg Christiane	Hoefijzerlaan 6		Colpaert Maurice	Kappellestraat 33	
Bonbez Guido	Fr.Orbanstraat 19	Oostende	Colpaert Willy	Zuidoostwijk 12	
Boone Fernand	Vansteenestraat 31	Brugge	Colsoul M.Jeanne	Zandheuvel 4 bus E4	
Borghs Balder	Keerweg 33	Bredene	Constandt Vandepitte	Christinalaan 5 Bus 8	De Haan
Bories Leon	Breendoncklaan 7		Coopman François	Wilgenlaan 38	Oostende
Borrey Raymond	Steense dijk 222	Oostende	Cool Amedé	Nukkerstraat 63	Bredene
Bossaer Raymond	Batterijstraat 40	Klemskerke	Coopman Jan	Joos de ter Beerstlaan 15	
Bostijn Joseph	Beselaerestraat 205	Beselaere	Cornillie Guy	Leffingestraat 61	Oostende
Bouquaert Jerome	Nukkerstraat 26	Bredene	Corveleyn Roger	Raversydestraat 9	
Bouquaert Leon	Fr.Vynckelaan 58		Courtens Freddy	Gerststraat 66	
Bouquez Roland	Stanleylaan 26	Oostende	Crombez Marcel	Zandheuvel 4 bus C13	Bredene
Boudengen Jean	Sluisvlietlaan 68	Bredene	Croos Firmin	Joos de ter Beerstlaan 18	
			Cruxifix André	Breendoncklaan 39	
			Crucke Gerard	Bloemenlaan 8	
			Cuypers J.M.	Ooststraat 67	Oostende

Daems Jenny	Dr.V.d.Wegheplein 5	Bredene	Degroote Jean Pierre	Acacialaan 8	Bredene
Daems Paul	Kerkstraat 29	Oostende	De Grijse Gustaaf	Nieuwstraat 64	
Damman Albert	Fazantenlaan 8	Bredene	Dehaese Maurice	Veldstraat 1	
Damman Eddy	Breendoncklaan 53		De Jonckheere René	Antwerpenstraat 2	
Damman Pieters	Nukkerstraat 9		De Ketelaere Robert	Nukkerstraat 18	
Dangez Henri	Voorhavenlaan 80	Oostende	Mevr.Deketelaere	Route de Visé 34	Dalhein
David Gustaaf	Breendoncklaan 22	Bredene	Dekeyser Decoo André	Kapellestraat 155	Bredene
David Marcel	Parklaan 16		Dekeyser Dirk	Zeesterlaan 10	
Debaets Nico	Mariakerkelaan 64	Oostende	Dekeyser Emiel	Dr.V.D.Wegheplein 5	
Debaere Werner	Schaarstraat 50	Brugge	Dekeyser-Dewaele Maurits	Brusselstraat 10A	
Debaillie Camiel	Frankrijklaan 3	Bredene	Dekeyser Willy	Vredestraat 41	
Debaillie Eric	Frankrijklaan 3		Deknujdt Raymond	Druivenlaan 23	Oostende
Debaillie Willy	Monikkenstraat 17		Delaere Eric	Brugsesteenweg 57	Bredene
De Been Angele	Zandheuvel F12 Bus 1		Delaey Norbert	Aartrijkestraat 301	Eernegem
Debeen Daisy	Driftweg 43		Delanghe Gilbert	Kapellestraat 119	Bredene
Debeen Henri	Polderstraat 171		Deleersnijder Marc	Molenstraat 40	
Debeen Marcel	Antwerpenstraat 30		Delaey Redgy	Populierenlaan 76	
De Bethine E	Kasteeldreef 10	Marke	Deldaele Monique	Fr.Vinckelaan 127	Bredene
Debl auwe Raoul	Polderstraat 69	Bredene	De Lille Georges	Buurtspoorwegstraat 55	
Debrock Alfred	Rietstraat 27	Oostende	Denorme Mevr.	Warchaustraat 2	Oostende
Debrock Marcel	Nieuwstraat 76	Bredene	Delrue Georges	Stassenstraat 25	Bredene
Debruyne André	Spaarzaamheidstraat 14		Delrue Lievens	Ieperstraat 22	Oostende
Debruyne Geert	Stassenstraat 2		Demaegdt Robert	Kievitstraat 17	
Debruyne Jozef	Buurtspoorwegstraat 47		Demeere Henri	Driftweg 135	Bredene
Debruyne Richard	Leeuwerikkenstraat 184	Oostende	Demets Inghelaere	Duinenstraat 280	
Debruyne Valere	J.Besagestraat 57		Demey Maurice	Veldstraat 34	
Deceuninck Danny	Ettelgemstraat 46	Oudenburg	Demol Jean	Frankrijklaan 9	
Deckers Yves	Antwerpenstraat 42	Bredene	Demuynt Germain	Bedevaartstraat 3	
Declerck Andre	Joos de ter Beerstlaan 22		Demuyt Roger	Dorpstraat 123	
Declercq Daniel	Violierenlaan 49	Oostende	Dendooven Pyra	Houtemstraat 1	
Declerck Roland	Noordhofstraat 14	Bredene	Denecker Frans	Pr.Albertlaan 87	Oostende
Declerck Noel	Pr.Marie Joselaan 11	Oostende	De Pauw Jacinthe	Rozenlaan 9	Bredene
Declercq Jean Pierre	Pauwhoflaan 32	Bredene	Depecker Dirk	AArtshertogstraat 50	Oostende
Declerck Maurice	Ooststraat 44	Oostende	de Ponthieu Renders	Nieuwpoortsteenweg 48	
Declerck Xavier	Brusselbaan 45	Hekelgem	De Ponthieu Koen	Egemstraat 56	Bambrugge
Decloedt Maurice	Driftweg 147	Bredene	de Ponthieu Giovanni	Vinkenstraat 23	Oostende
Decock Suzy	Jozef II straat 44	Oostende	Deprez Fernand	Azalealaan 10	
Decock Paul	Jozef II straat 44		De Putter Georges Mevr.	Meeuwenlaan 15	Bredene
Decoo Firmin	Coupurestraat 32	Bredene	Derinck Urbain	Kapellestraat 7	
Decoster Frank	Ruiterlaan 18		Deroo Gilbert	Nukkerstraat 25	
Decoster Georges	Rozenlaan 23		Deroo Jacques	Eksterstraat 24	
Decouter Yvonne	Sluizenstraat 98		De Rooy Remi	Sluisvlietlaan 96	
Decraecker Jozef	Coupurestraat 20		De Rooy Gustaaf	Golfstraat 64	
Decroos Paul	Klaprozenlaan 34	Oostende	Derudder Roger	Fr.Provoostplein 7	
Decroos Stefaan	Parklaan 1	Bredene	Deschacht Daniel	Lotuslaan 19	Oostende
Decru André	Stationstraat 30	Diksmuide	Deschacht G	Lariksenlaan 14	
Decuyper Elisabeth	Driftweg 207	Bredene	Deschacht Jacky	Pr.Albertlaan 27	
Dedrie Edward	Olmenlaan 27	Oostende	Deschacht Julien	V.d.Schraeghestraat 14	Bredene
Defever Cyriel	Duinenstraat 171	Bredene	Deschepper Eugen	Mariakerkelaan 8	Oostende
Defever Gerard	Pr.Elisabethlaan 44 bus 2		Deschepper Jan	Gelijkheidstraat 56	
Defever Julia	Rozenlaan 21		Desmet Raes	Werkstraat 42	Gent
Defever Margriet	Rozenlaan 21		De Smit Valeer	Belle Vue straat 13	Ledeberg
Defurne Jan	Parklaan 8		Desopper Georges	Van Blaerestraat 9	Bredene
Defurne Herman	Kapellestraat 2	De Haan	Desplenter Valere	Monikkenstraat 21	
Degoe Willy	Fazantenlaan 4	Bredene	Dessin J.P.	Fazantenlaan 31	
Degraeve Eric	Verenigingstraat 6	Oostende	Deswaef Emmanuel	Koerslaan 2	
De Grijse Andries	Perzikenlaan 28	Oostende	Deswaef Yvan	Wulklaan 20	Oostende
De Groote Daniel	Schietbaanstraat 34	Oostende	Deswelgh Remi	Zuidstraat 3	Bredene

Mej.Deuss J	Veldstraat 42	Brugge	Gerijl August	Nieuwe Dorpstraat 38	Oostende
Devent Georges	Ursellaan 13	Knokke	Geril Roger	Plantenstraat 22	Bredene
Devisch Luc	H.Hartlaan 15	Oostende	Geselle Camiel	Buurtspoorwegstraat 89	
Devisscher Emiel	Vredestraat 17		Geselle Guido	Strobloemlaan 33	Oostende
Devos André	K.Astridlaan 18	Bredene	Gevaert Amedée	Onafhankelijkheidstraat 4	
Mevr.Devos Roger	Kapellestraat 307		Gevaert Ferdinand	Duinenstraat 40	Bredene
Devos Fernand	Ruiterlaan 8		Mevr.Gevaert-Vansteenkiste	Duinenstraat 28	
Devriendt Willy	Brugse steenweg 53		Gheeraerts John	Duinhelmlaan 7	
Dewever Eric	Dorpstraat 46		Gilliaert Etienne	Kapellestraat 239	
Dewilde Gustaaf	Bedevaartstraat 6		Goes Renaud	Tulpenlaan 1	
Dewulf Daniel	Koerslaan 61		Goethals Camiel	Brugse steenweg 163	
Dewulf-Hens	Oude Zak 13	Brugge	Goethals Octaaf	Plassendale steenweg 17	Oostende
Dewulf Georges	Pater G.Defeverstraat 10	Bredene	Goethals Pierre	Plassendale steenweg 19	
D'Hiedt Rosette	Pr.Albertlaan 27	Oostende	Goetinck Marc	Kazernevest 15	Brugge
D'Hondt Hedwig	Prinsenaan 3		Gombert Laurent	Driftweg 31	Bredene
D'Hulst Roger	Derbylaan 13	Bredene	Groenevinck Firmin	Polderstraat 21	
Dirickx Kamiel	Taboralaan 182	Oostende	Gunst	Zandheuvel 1 bus C12	
Dooms Roger	Molenstraat 17		Gunst Willy	Veldstraat 18	
Douvere Etienne	Bredene steenweg 4		Haeck Kamiel	Torhoutsteenweg 695	Oostende
Douvere Theophiel	Zandvoordestraat 385		Haevermaet Roger	Parklaan 10	Bredene
Dreesen Jan	Rode Kruisstraat 4		Halewijck Raoul	Kasteeldreef 7	Jabbeke
Dubois René	Nieuwstraat 60	Bredene	Halewijck R.	Kasteeldreef 7	
Dubuy André	Groenendijkstraat 109		Halsberghe Camille	Madeliefjeslaan 66	Oostende
Dubuy Pieter	Zijdeling 8		Hallemeersch André	Aalststraat 10	Bredene
Duchateau François	Peter Benoitlaan 20A		Hallemeersch Carlos	Fr.Vinckelaan 123	
Duflou B	Oud Vliegveld 63	Oostende	Handshoenerwercker Edgard	Molenstraat 50	
Dufour Maurice	Sluizenstraat 10	Bredene	Hartmann Jean	Parklaan 33	
Dumon Alfons	Pr.Elisabethlaan 82		Helsmoortel Roger	Driftweg 153	
Dumon Michélien	Pr.Albertlaan 85		Helsmoortel August	Sportstraat 18	
Dutoit Lucien	Brugse steenweg 172		Helsmoortel-Boey	Zandstraat 79	
Eeckhout Raoul	Wagenmakerstraat 1		Helsmoortel Werner	Hasselstraat 1	
Eerebout Clarisse	Pauwhoflaan 10		E.H.Hemeryck Daniel	Kerkstraat 8	
Eerebout Jan	Bosduivestraat 4		Mevr.Herrling Albert	Pr.Marie Joselaan 11	
Eerebout Roger	Kapellestraat 229		Heschburg Fernand	Keerweg 30	
Eerwaarde zusters	P.Benoitlaan 13		Mevr.Hollevoet	Wilgenlaan 32	Oostende
Eerwaarde zusters	Nukkerstraat 106		Hollevoet Albert	Sluizenstraat 99	Bredene
Eerwaarde zusters	Dorpstraat 144		Hollevoet Gaston	Antwerpenstraat 14	
Elewout Jozef	Bedevaartstraat 6		Hoste Alfons	Dorpstraat 29	
Eneman Jules	Driftweg 75		Hoste Redgy	Voorhavenlaan 167	Oostende
Everaerd Pierre	Duinenstraat 13		Hosten Roger	Pr.Elisabethlaan 71	Bredene
Everaert Willy	Duinenstraat 19		Hosten Wilfried	St.Riquierstraat 10	
Faict Herman	Steenhovenstraat 28		Hostijn Jan	Zwaluwenstraat 118	Oostende
Faict Marc	Steenovenstraat 28		Hostyn Norbert	Brusselstraat 18	Bredene
Falise JeanPierre	H.Serruyslaan 78 bus 19	Oostende	Hostyn Joseph	Fr.Orbanstraat 89	Oostende
Fermans Roger	Serg.Debruynestraat 45		Hostyn Paul	Bruggelaan 12	Bredene
Ferier Maurice	Duindoornlaan 13		Hubert Michel	Buurtspoorwegstraat 60	
Feys Geert	Frankrijklaan 40	Bredene	Huygebaert André	Verbondenlaan 8	
Feys Henri	Cockerillstraat 8	Oostende	Huyghe -Kimpe Diane	Groenendijkstraat 141	
Fischer André	Halfweghuisstraat 36	Jabbeke	Inghelaere André	Wilgenlaan 46	Oostende
Fischer Karel	Molenstraat 92	Bredene	Inghelbrecht Wilfried	Kapellestraat 121	Bredene
Florijn Pierre	Van Hembdenstraat 56	Oostende	Ippel Simon	Verenigingstraat 161	Oostende
Fockedey Roger	Melkerijstraat 2		Jonckheere Gaston	Rozenlaan 15	Bredene
Fonteyne Gilberte	Halfweghuisstraat 36	Jabbeke	Jonckheere Geert	Kapellestraat 137	
Francier Jaak	Torhoutse steenweg 509	Oostende	Jonckheere Cyril	Noordedestraat 54	
Galand Roger	Coussemakerstraat 1	Antwerpen	Jonckheere Jeanine	Van Hemdenstraat 30	Oostende
Geldhog Louis	Nukkerstraat 8	Bredene	Jonckheere Robert	Veldstraat 40	Bredene
Gerris Erik	Populierenlaan 22		Jonckheere Roger	Driftweg 133	
Gerijl André	Bosduivenstraat 12		Jonckheere Leon	Vredestraat 30	

Joseph Gilbert	Ter Cuereplein 5	Bredene	Luca Robert	Pr.Albertlaan 71	Oostende
Joseph Rudy	Keerweg 61		Lucidarme Albert	Sluisvlietlaan 67	Bredene
Kerckhof Francis	St.Catherinaplein 4	Oostende	Lust Dirk	Spaarzaamheidstraat 56	
Kerckhof Karel	Plassendalesteenweg 4	Bredene	Lust Gaston	Vingerlingstraat 17 bus 16	Oostende
Kerckhof Marcel	Kon.Astridlaan 55A		Maene Daniel	Monikkenstraat 18	Bredene
Kimpe Pierre	6 TTR Post 10	B.S.D.	Maertens Bernard	St.Paulustraat 40	Oostende
Kimpe Marcel	Duinenstraat 35B	Bredene	Maes Jacky	H.Zwaenepoelstraat 1	Bredene
Klausing Joseph	Koninginnelaan 34 bus 2	Oostende	Mahieu Raymond	Duinenstraat 186	
Klein Leo	Kloosterstraat 7	Vlissegem	Marlein Willy	Fr.Vinckelaan 97	
Knockaert Cyriel	Vredestraat 22	Bredene	Masseleyn Erik	Pauwhoflaan 22	
Knockaert Cyriel	Noord Edestraat 32		Mayor James	Kerkstraat 25	Oostende
Knockaert Richard	Vaartstraat 9		Mayor Walter	Edm.Laponstraat 10	
Knockaert Roger	Taboralaan 234	Oostende	Makelberghe Jannie	Breendoncklaan 12	Bredene
Knudde Marcel	Dorpstraat 92	Bredene	Marest Leopold	Dorpstraat 96	
Kyndt Omer	Gistelsesteenweg 11	Oudenburg	Martens Ghislain	Frankrijklaan 5	
Labeke Carine	Lagravierestraat 2	Bredene	Massenhove Alphonse	Zandvoordestraat 58	Oostende
Labeke-Massart	Zuidstraat 6 bus 5		Massenhove Francine	A.Beernaertstraat 24	
Labeke Ronny	Molenstraat 21		Makelberghe Johnny	Pr.Albertlaan 13	
Lacoere André	Verenigingstraat 20		Mechele Dorinne	Zonnelaan 1C	Westende
Laga Laurent	Polderstraat 131		Mechele Julien	Spaarzaamheidstraat 38	Bredene
Lagast Noel	Spalaan 63	Oostende	Meesschaert Charles	Duinenstr aat 169	
Laga Roger	Stockholmstraat 21 bus 2		Meesschaert Henri	Kon.Astridlaan 53	
Lagast Raymond	Driftweg 79	Bredene	Meesschaert Oscar	Landweg 9	
Lagrou Wilfried	Golfstraat 66		Meesschaert Roland	Nieuwe steenweg 192	De Haan
Lambert Marcel	Rue des 4 seigneurs 19	Gedinne	Meeze Romain	Pr.Marie Josélaan 6	Bredene
Lambersy Johan	Molenstraat 18	Bredene	Melis Etienne	Duinenstraat 345	
Lambrecht Gustaaf	Voorhavenlaan 173	Oostende	Metdepenninghen Frank	Zuid Oostwijk 8	
Lams Edmond	Blakmeers 40	Hekelgem	Mestdagh Frans	Golfstraat 23	
Lams Maria	Duinenstraat 330 bus 31	Bredene	Metsu Roland	Zandstraat 91	
Lantsoght Jacques	A.Plovieplein 22		Metsu Walter	Kon.Astridlaan 15 A	
Lapon Paul	Lelielaan 10	Oostende	Metsu Willy	Kapellestraat 143	
Lassat Willy	Spaarzaamheidstraat 48	Bredene	Meysman Roland	Buurtspoorwegstraat 52	
Lataire Remy	Noord Edestraat 41		Meysman Louis	Buurtspoorwegstraat 52	
Lateste Hubert	Achtzaligheden 2	Gistel	Meyus Charles	Ijzerlaan 2	
Lateste Oscar	Fr.Vinckelaan 68	Bredene	Minne	Zandstraat 105	
Lauwereyns Erik	Steenweg op Gistel 238	Oostende	Missiaen Robert	Libellaan 6	Oostende
Lauwereyns Martine	Buurtspoorwegstraat 93	Bredene	Moerman Nestor	Nieuwstraat 7	
Lauwereyns Michel	Kreekstraat 1	Oostende	Molleman Jessie	Duinhelmlaan 4	Bredene
Lauwereyns Roland	Buurtspoorwegstraat 91	Bredene	Mommerency Oscar	Rozenlaan 25	
Lauwereyns Yvette	Nukkerstraat 11		Monbaliu André	Ed.Moreauxlaan 51	Oostende
Lebbe Lodewijk	P.Defeverstraat 1A		Monteny John	Pescatorstraat 45	Bredene
Lecluyse Danny	Staessenstraat 22		Monteny Roland	Spaarzaamheidstraat 39	
Lecouttre Maria	Driftweg 63		Moyaert Georges	Parklaan 55	
Legein Jacky	Visserskaai 4	Oostende	Muylaert Freddy	Berkenstraat 28	Beernem.
Leirman André	Taboralaan 130		Naert Urbain	Westkerkestraat 45	Eernegem
Lems André	Nukkerwijkstraat 2	Bredene	Naessen Daniel	Prof.Vercoulliestraat 29	Oostende
Lermyte Albert	Mariakerkelaan 18	Oostende	Naesen Pierre	Violierenlaan 10	Bredene
Leveke Willy	Zeelaan 12	Bredene	Neels Erna	Eksterstraat 3	
Lievens Simonne	G.Gezellestraat 5		Neiryne Henri	Benediktijnerstraat 16	
Lievens Willy	Dorpstraat 174		Neirinck Robert	Dorpstraat 86	
Lingier Daniel	Wagenmakerstraat 18		Nelis Godelieve	Sluisvlietlaan 104	
Mevr.Lingier Robert	Dorpstraat 104		Neyt Leopold	Dorpstraat 31	
Lombrez Greg.	Duinenstraat 347	Middelkerke	Z.E.H.Neyrinck Firmin	Spanjestaat 6	Ardooie
Loncke Roger	Voorhavenlaan 151	Oostende	Notaert Roger	Leffingestraat 154	Oostende
Loy Alfred	Duinhelmlaan 5	Bredene	Nowak Richard	Zandheuvel 1 bus 6B	Bredene
Loy Walter	Molenstraat 9	Nieuwkerke	Nyssen Jules	Dorpstraat 20	
Loy Marc	Batterijstraat 70	Bredene	Z.E.H.Olivier Albert	Spaarzaamheidstraat 33	
Mevr.Luca-Geselle	Pr.Albertlaan 68	Oostende	Opstaele Roger	L.Paretstraat 24	

Orlans Richard	Parelhoenstraat 66	Gent	Schamp Edmond	Duinenstraat 135	Bredene
Pancoucke R.	9 Wing MSL Telecom CTR Post 41	BSD	Schamp Yvan	Zeesterlaan 40	
Parein Jos	Brugse steenweg 53	Bredene	E.P.Scheutisten	Breendoncklaan 2	
Passchijn Freddy	Druivenlaan 9	Oostende	Schillewaert Arthur	Golfstraat 14	
Pattijn Willy	Molenstraat 60	Bredene	Schillewaert Eddy	Dorpstraat 30	
Pierloot Roland	Elisabethlaan 21	Oostende	Schillewaert François	Nukkerstraat 67	
Pierre Joseph	Vingerlingstraat 32		Schuyermans Bob	Hofstraat 28 bus 32	Oostende
Pieters Etienne	P.Benoitlaan 30	Bredene	Mevr.Servaes-Sterckx	Elisabethlaan 246	
Pieters Willy	Dr.E.Moreauxlaan 213	Oostende	Servaes Ghislain	Elisabethlaan 246	
Pincket Jozef	Groenendijkstraat 149	Bredene	Seys Willy	Ooststraat 36	
Piolon Frans	Olmenlaan 31	Oostende	Simoens- Hautekiet	Keignaertlaan 56	
Pitteljon Gustaaf	Frankrijklaan 36	Bredene	Sinnaeve René	Fr.Vinckelaan 51	Bredene
Pittery Gilbert	Buurtspoorwegstraat 87		Slegers Jean	Kappellestraat 177	
Plovie Ariane	Zeedijk 137 C	Oostende	Smets François	Driftweg 17	
Plovie Marcel	Eigen Haardstraat 9		Smissaert Rita	Nukkerstraat 97	
Pollet Etienne	Zandheuvell bus F6	Bredene	Snoeck Freddy	Duinenstraat 324	
Poppe Marcel	Van Isegemlaan 33 bus 8	Oostende	Soete François	L.Paretlaan 19	
Mevr.Poppe-Mestdagh	Frankrijklaan 8	Bredene	Spegelaere Roger	Leopoldstraat 17	Torhout Oostende
Poppe Roger	Spaarzaamheidstraat 76		Stadsbibliotheek		
Poitier Esther	Groenendijkstraat 80		Staelen Marc	Stuiverstraat 306	
Provoost Emiel	P.Michielslaan 33	Oostende	Staelen Maurice	Werktuigkundigestraat 23	
Puis Gustaaf	Keerweg 23	Bredene	Standaert R	Dahlialaan 54	
Puistjens Frans	Derbylaan 1		Steen Amedé	Kappellestraat 3	Bredene
Putzeys René	V.d.Schraegenstraat 14		Steen Hubert	Ankerstraat 1	Oostende
Pyra Gerard	Sluisvlietlaan 62		Steen Yvan	Kasteellaan 4	Bredene
Pyra Georges	Dorpstraat 74		Steenacker Henry	L.Van Tyghemlaan 55	Oostende
Pyra Kamiel	Kappellestraat 131		Steenacker Roger	Sluizenstraat 190	Bredene
Pyra Maurits	Brugse steenweg 171		Steenhuysen Frans	Sluizenstraat 107	
Pyra Raf.	Kerkstraat 44	Knokke	Storme Rachel	Sluizenstraat 238	
Pyra Remi	Violierenlaan 18	Bredene	Stragier Richard	Darwinlaan 121 A	
Questier Roger	Frankrijklaan 16		Strobbe Jacques	Driftweg 41	
Questier Marcel	St.Riquierstraat 11		Stubbe Christian	Driftweg 51	
Raes Schallier	Parklaan 20		Stubbe Jozef	Sluisvlietlaan 75	
Ramakers Maria	Gentstraat 32		Stubbe Philomène	Pr.Elisabethlaan 24	
Rammant Norbert	Veldstraat 2		Taillaert Roger	Zegelaan 16B	
Rau Raymond	Torhoutse steenweg 7 bus 14	Oostende	Tas Oscar	Lege weg 228	Oostkamp
Rau Roland	Parijsstraat 11		Teetaert Raymond	Diksmudestraat 33	Blankenberge
Remaut Jeanette	St.Petrus en Paulusplein 9		Terrijn Henriette	Buurtspoorwegstraat 89	Bredene
Reumbrouck Roger	Spaarzaamheidsstraat 88		Terrijn Redgy	Vredestraat 33	
Reumbrouck René	Voorhavenlaan 171		Teunkens Maria	Zuidstraat 2	
Rigaux Freddy	Ter Heydelaan 336	Deurne	Toen Hugo	Erfgoedlaan 7	Astene-Deinze
Rivière Emmanuel	St.Riquierstraat 16	Bredene	Timmermans Roger	St.Sebastiaanstraat 24	Oostende
Rommelaere Yves	Van Tyghemlaan 59	Oostende	't Jampens Rik	Duinenstraat 244	Bredene
Rommel Gabriel	Weg Zwartberg 195	Opglabbeek.	't Jampens Maurice	Duinenstraat 302	
Roose Roger	Stuiverstraat 290	Oostende	Tourlouse Henri	Zeesterlaan 35	
Rosseel André	Hoefijzerlaan 81	De Haan	Tousseyn Jacques	Peter Benoitlaan 34	
Rossel Fernand	Meiboomlaan 21	Oostende	Tratsaert Raymond	Spaarzaamheidstraat 51	
Rotsaert Dirk	Joos de ter Beerstlaan 16	Bredene	Tulpin Medard	Noord Edestr aat 112	
Rotsaert Freddy	Frankrijklaan 6		Vanacker Laurentius	Duinenstraat 151	
Rousseau Jean Pierre	Keerweg 1		Vanacker Robert	Parklaan 70	
Rouselle Marc	A.Liebaertstraat 48	Oostende	Van Alderwereldt Edward	Th.Vanloostraat 52	Oostende
Rousselle Robert	Driftweg 25	Bredene	Van Baelenberge Alfons	Vrijhavenstraat 33	
Rubben Jan	Steenstraat 54	Ekeren	Van Bavickhoven Marcel	Sluizenstraat 234	Bredene
Rubben Karel	Capucijnenlaan 11	Aalst	Van Buren Roger	Pauwhoflaan 52	
Ruttens	Sluisvlietlaan 29	Bredene	Van Caillie André	Verenigingstraat 36	Oostende
Saelens Marie	Polderstraat 135		Van Couter Marc	Nukkerstraat 58	Bredene
Samaey Willy	Batterijstraat 1	Klemskerke			
Samijn Jan	Groenendijkstr a at 73	Bredene			

Mevr. Van Canneyt	Hasseltstraat 3 bus 3	Bredene	Vanmassenhove Fernand	Dorpstraat 2A	Bredene
Van Cleven Willy	Parklaan 32		Vanmassenhove Kamiel	Kon.Astridlaan 75	
Van Craeynest Raymond	Blaauwkasteelstraat 103	Oostende	Vanmassenhove André	Zandheuvel 1 bus H9	
Van Daele Georges	Vaartstraat 3	Bredene	Vanmassenhove Aline	A.Plovieplein 10	
Van Daele Serge	Coupurestraat 7		Vanmassenhove Marc	Westbilklaan 3	Gistel
Vandecasteele André	Wilgenlaan 11	Klemskerke	Vanmassenhove Roland	Sluisvlietlaan 33	Bredene
Vandecasteele Charles	Breendoncklaan 26	Bredene	Van Moortel Eric	Benediktijnerstraat 28	
Vandecasteele Jean	Spaarzaamheidstraat 82		Vanmoortel Robert	Zeesterlaan 23	
Vandecasteele Henri	Molenstraat 88		Vannecke Fernand	Vrijheidstraat 114	Oostende
Vande Castele Louis	St.Riquierstraat 17		Mevr. Vanparijs-Pieters	A.Plovieplein 3	Bredene
Vandeile Roger	Polderstraat 85		Vanreempst-Warmoeskerken	L.Paretlaan 15	
Vandenbroucke Freddy	Begoniastraat 10	Oostende	Vanremoortele Eric	Tarwestraat 57	Oostende
Vandebroucke Maurits	Veldstraat 10	Bredene	Van riebeke Lucien	Eendrachtstraat 66	
Vandekerckhove Aimé	Fr.Musinstraat 41 bus 9	Oostende	Van Rickstal Hendrik	Zwaluwenstraat 63	
Vandekerckhove Marcel	Brusselstraat 12	Bredene	Vansteenkiste Maurits	Ijzerlaan 5	Bredene
Vandekinderen Jozef	Noord edestraat 34	Oostende	Vansteenkiste Roland	Sluisvlietlaan 100	
Vandemaele Roland	Boterweg 8	Vlieteren	Vansteenkiste Oscar	Nukkerstraat 7	
Vandenbergh Maurice	Ed.Hammanstraat 31	Oostende	Vansteenkiste Roger	Ruiterlaan 4	
Vandenberge André	Keramiekstraat 2		Vansteen Remi	Zeesterlaan 4	
Vandenbergh Johnny	Batterijstraat 74	Bredene	Vanthuyne Gilbert	Dorpstraat 38	
Van den Berghe Edwin	Dorpstraat 14	Klemskerke	Van Vlaenderen Robert	Fr.Vinckelaan 5	
Vandenbergh Willy	Benediktijnerstraat 17	Bredene	Vanwalleghem Honoré	Pr.Elisabethlaan 94	
Vanden Bogaerde Camiel	Sluizenstraat 180		Vanwalleghem Medard	Duinenstraat 2	
Vanden bogaerde Gerard	Antwerpenstraat 52		Vanwalleghem René	Fr.Orbanstraat 59	Oostende
Vanden Bogaerde Marcel	Brugse steenweg 176		Velghe Alfons	Dorpstraat 120	Bredene
Vandenweghe Jan	Pr.Albertlaan 70	Oostende	Velghe Dirk	Kon.Astridlaan 79	
Vandebon Octaaf	Zandheuvel 1	Bredene	Velle Marcel	Populierenlaan 51	
Van den Broeck Ann	Klemskerkestraat 3		Venmans-Cordier René	Keerweg 63	
Vandenbroucke Georges	Veldhoekstraat 12	Maldegem	Verbanck Richard	Driftweg 65	
Vanden Bussche Maurice	Buurtspoorwegstraat 53	Bredene	Verbanck Maria	Driftweg 65	
Vanden Bussche Willy	Fr.Vinckelaan 99		Verbanck Karel	Zonnelaan 14	As
Vandepitte Germain	Blankenbergse steenweg 158	Brugge	Verbanck Louis	Staessenstraat 3	Bredene
Vandepitte Cyriel	Noordedestraat 9	Oostende	Verburgh André	Zwanenlaan 7	Oostende
Vanderbeke Marcel	Lelielaan 8		Verburgh Eddy	Longchamplaan 101	
Vanderghote Leopold	Benediktijnerstraat 30	Bredene	Verriest Raymond	Kaaistraat 19 bus 2	
Vanderstichelen Marie Louise	Keerweg 43		Vercruysse André	Van Hembdenstraat 13	
Vandevelde François	Christinestraat 83	Oostende	Verduyn Elie	Sluisvlietlaan 35	Bredene
Vanderwal Arthur	Dorpstraat 89	Bredene	Verhaeghe Albert	Stijn Streuvelaan	Menen
Vandewalle Maria	Polstraat 14	Moerbeke Waas	Verhaeghe Allard	Noordedestraat 72	Bredene
Vande Walle Paul	Albatrosstraat 15	Oostende	Verhaeghe Erik	Groenendijkstraat 70	
Vande Walle Werner	Spaarzaamheidstraat 34		Verheecke Frits	Molenstraat 48	
Vanderwal Daniel	Gentstraat 60		Verknoeke Fernand	Eksterstraat 34	
Vandyck Gilbert	Nieuwpoortsteenweg 597		Verlaecke August	Zandvoordestraat 119	Oostende
Van Haverbeke Eddy	Nieuwpoortsteenweg 20A		Verlinde Roger	Nukkerstraat 86	Bredene
Vanhooren Firmin	Zeelaan 9	Bredene	Verlonje Wilfried	Albert I wandeling 16	Oostende
Vanhooren Raymond	Noordzeestraat 8		Vermeersch Gilbert	Blaauwkasteelstraat 98	
Vanhooren Freddy	Ringlaan zuid 106	De Haan	Vilain Omer	Rogierlaan 38	
Vanhoutte Jozef	Schelpenlaan 20	Bredene	Verlinde André	Benediktijnerstraat 24	Bredene
Vanhoutte Maurice	Veldstraat 16	Snaaskerke	Vermeersch Juvenal	Nukkerstraat 78	
Vanhoucke René	Vredestraat 16	Bredene	Vermeire- Decoo	Polderstraat 137	
Van Hyfte Marc	Duinenstraat 168		Vermeulen Arsène	Pater G.Defeverstraat 22	
Van Isacker Jacques	Breendoncklaan 49		Vermeire Herman	Klemskerkestraat 21	
Van Iseghem August	Stockholmstraat 47	Oostende	Vermeylen André	Sluizenstraat 1	
Vanlaere Gerard	Buurtspoorwegstraat 63	Bredene	Vermeulen Roland	Duinenstraat 219	
Vanleenhove François	Duinenstraat 35		Vermoortel André	Kapellestraat 61	
Vanleenhove Gilbert	Batterijstraat 66		Versluys Kamiel	Kapellestraat 167	
Van Loo Jenny	Kasteellaan 11		Versluys Lucienne	Zeesterlaan 17	
Vanloo René	Duinenstraat 333		Versluys Remi	Zandstraat 95	

Versluys Noel	Brusselstraat 4	Bredene
Versluys Roland	Brusselstraat 8	
Versluys Pierre	Brusselstraat 10	
Versluys Marleen	Brusselstraat 6	
Versluys Willy	Kappellestraat 167	
Verslycken Elza	Kappellestraat 45	
Verstraete D;	Engelendalelaan 140	Brugge
Verstraete Frank	Rogierlaan 38	Oostende
Verstraete Marc	Batterijstraat 38	Klemskerke
Vervaecke Marcel	Pr.Marie Josélaan 3	Bredene
Viane Godelieve	Frankrijklaan 50	
Vlaemynck Jan	Groene Spechtstraat 16	Oostduinkerke
Volcke Guido	Vanderstichelenstraat 135	Oostende
Vrambout Emiel	Pr.Elisabethlaan 46	Bredene
Mevr.Vrancken Raymond	Vicognedijk 26	Oostende
Vrancken Paul	Zandheuvel 4	Bredene
Vrancken Willy	Groenendaallaan 51	Oostende
Vroman Marc	Viconjedijk 15	
Vyvey Roland	Zandvoordestraat 232	
Warlop Bernard	Kon.Astridlaan 61	Bredene
Westerlinck Robert	Duinenstraat 127	
Wets Eddy	Spreeuwenlaan 20	Oostende
Weynen Eugene	Brugse steenweg 49	Bredene
Willaert Jean Pierre	Van Dyckstraat 22	Oostende
Willens Tony	St.Claradreef 28	Brugge
Willeput- Vandenbroucke	Populierenlaan 82	Bredene
Wybo Alfons	Vicognelaan 5	
Wyntin Herman	Sluizenstraat 130A	
Zanders Roger	Plassendale steenweg 15A	Oostende
Zonnekein Leonard	Ooststraat 6	
Zwanepoel Walther	Zandstraat 130B	Bredene
Zwaenepoel Willy	Zegelaan 2	
Zwart Arie	Koerslaan 47	

o o o o o o

